

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Diplomová práce

Organizační struktura a.s.

Jan JIRKA

Plzeň

2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

Diplomová práce

Organizační struktura a.s.

Zpracoval: Jan Jirka

Konzultant diplomové práce: JUDr. Tomáš Dvořák, PhD.

V Plzni dne 13. 3. 2013

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Organizační struktura akciové společnosti zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým“.

V Praze dne 13. března 2013

.....
Jan JIRKA

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěl poděkovat mému vedoucímu diplomové práce JUDr. Tomášovi Dvořákovi, PhD, za jeho čas a cenné rady během zpracování diplomové práce.

Poděkování také dále patří mé rodině, a to za finanční a morální podporu během celého mého studia na právnické fakultě. Děkuji!

Seznam použitých zkratek

a násl.	a následující
a.s.	akciová společnost
AudZ	zákon o auditorech
C.Com.	Code de Commerce
čl.	člen
ČSÚ	Český statistický úřad
ES/EU	Evropské společenství/Evropská unie
ESD	Evropský soudní dvůr
Kodexy	kodexy Corporate Governance
např.	například
Nařízení	Nařízení Rady ES o statutu evropské společnosti
NObčZ	nový občanský zákoník
NS ČR	Nejvyšší soud České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud
ObčZ	občanský zákoník
ObchZ	obchodní zákoník
odst.	odstavec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSŘ	občanský soudní řád
ost.	ostatní
příp.	případně
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
SE	Societa Europaea (Evropská společnost)
srov.	srovnej
st. org.	statutární orgán
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvané
ust.	ustanovení
Zákon o SE	zákon o evropské společnosti
ZoNP	zákon o nabídkách převzetí
ZoOK	zákon o obchodních korporacích
ZZP	živnostenský zákon

OBSAH

1	ÚVOD DO PROBLEMATIKY ORGÁNŮ A.S.	1
1.1	ÚVOD	1
1.2	POJEM AKCIOVÁ SPOLEČNOST A UVEDENÍ DO TÉMATU	2
1.2.1	DUALISTICKÝ SYSTÉM USPOŘÁDÁNÍ	3
1.2.2	MONISTICKÝ SYSTÉM USPOŘÁDÁNÍ	4
1.2.3	KODEXY CORPORATE GOVERNANCE	5
2	VALNÁ HROMADA	8
2.1	POJEM	8
2.2	PRAVOMOC A PŮSOBNOST	9
2.3	SVOLÁNÍ A ODVOLÁNÍ ZASEDÁNÍ	14
2.3.1	ZPŮSOB OHLÁŠENÍ ZASEDÁNÍ	15
2.3.2	NÁLEŽITOSTI OHLÁŠENÍ	18
2.3.3	KDO JE OPRÁVNĚN K SVOLÁNÍ ZASEDÁNÍ?	22
2.3.4	ZÚČASTNĚNÉ OSOBY PŘI ZASEDÁNÍ	26
2.3.5	PROGRAM ZASEDÁNÍ	28
2.3.5.1	Doplnění programu zasedání	28
2.3.5.2	Protinávryhy k navrženému programu	29
2.3.6	ODLOŽENÍ NEBO ODVOLÁNÍ TERMÍNU ZASEDÁNÍ	30
2.4	ZASEDÁNÍ A ROZHODNUTÍ	31
2.4.1	SCHOPNOST KONAT ROZHODNUTÍ	31
2.4.2	PRŮBĚH ZASEDÁNÍ PŘED HLASOVÁNÍM O ROZHODNUTÍ	32
2.4.3	HLASOVÁNÍ O ROZHODNUTÍ	33
2.4.4	PODMÍNKY PŘIJETÍ ROZHODNUTÍ	34
2.4.5	ZÁPIS Z VALNÉ HROMADY	36
2.4.6	NEPLATNOST USNESENÍ	37
2.4.7	ROZHODNUTÍ JEDINÉHO AKCIONÁŘE	38
3	PŘEDSTAVENSTVO	40
3.1	POJEM A SLOŽENÍ PŘEDSTAVENSTVA	40
3.2	PODMÍNKY VÝKONU, VZNIK A ZÁNİK FUNKCE	42
3.3	VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ PŮSOBNOST	52
3.3.1	VNITŘNÍ PŮSOBNOST - OBCHODNÍ VEDENÍ SPOLEČNOSTI	55
3.3.2	VNĚJŠÍ PŮSOBNOST – JEDNÁNÍ JMÉNEM SPOLEČNOSTI	57
3.4	ROZHODOVÁNÍ ČLENŮ PŘEDSTAVENSTVA	61
3.5	ODPOVĚDNOST A RUČENÍ ČLENŮ	62
3.6	ZÁKAZ KONKURENCE A KONFLIKT ZÁJMŮ	66
3.7	ODMĚŇOVÁNÍ ČLENŮ PŘEDTAVENSTVA	71
4	DOZORČÍ RADA	74
4.1	POJEM A ZPŮSOBILOST K VÝKONU FUNKCE	74
4.2	SLOŽENÍ A ROZHODOVÁNÍ	75
4.3	VZNIK, FUNKČNÍ OBDOBÍ A ZÁNİK FUNKCE	77
4.3.1	VZNIK FUNKCE	77
4.3.1.1	Volba členů dozorčí rady zaměstnanci	78
4.3.2	FUNKČNÍ OBDOBÍ	81
4.3.3	ZÁNİK FUNKCE	82
4.4	PŮSOBNOST DOZORČÍ RADY	83
4.5	PRÁVA, POVINNOSTI A ODPOVĚDNOST ČLENŮ RADY	85

5	SOUBĚH FUNKCÍ	88
5.1	SOUBĚH FUNKCE V MINULOSTI.....	89
5.2	SOUBĚH PODLE SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	92
5.3	SOUBĚH PO REKODIFIKACI	93
6	ZLVÁŠTNÍ ORGÁNY AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI, S PŘIHLÉDNUTÍM K ČD CARGO A.S. .	94
6.1	ŘÍDÍCÍ VÝBOR	95
6.2	VÝBOR PRO AUDIT.....	95
6.3	SPRÁVNÍ RADA.....	98
7	PRÁVO EVROPSKÉ UNIE	101
7.1	EVROPSKÁ SPOLEČNOST	101
7.1.1	<i>POJEM EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI</i>	101
7.1.2	<i>HISTORICKÝ PRŮŘEZ</i>	102
7.1.3	<i>PRÁVNÍ ÚPRAVA (HIERARCHIE NOREM APLIKOVANÝCH NA SE)</i>	106
7.1.3.1	Nařízení o statutu SE a Principy obsažené ve směrnici o SE, na něž nařízení odkazuje	106
7.1.3.2	Stanovy SE přijatá na základě nařízení.....	107
7.1.3.3	Prováděcí zákon o SE.....	108
7.1.3.4	Národní akciové právo a ustanovení národního právního řádu	108
7.1.3.5	Ustanovení stanov přijaté podle vnitrostátního práva	109
7.1.4	<i>ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SE (CORPORATE GOVERNANCE)</i>	109
7.1.4.1	Valná hromada	109
7.1.4.2	Dualistický model řízení a správy	109
7.1.4.3	Monistický model řízení a správy	110
7.2	EVROPSKÉ NÁSTROJE OVLIVŇOVÁNÍ NÁRODNÍHO OBCHODNÍHO PRÁVA – NAŘÍZENÍ A SMĚRNICE.....	111
8	KOMPARACE S PRÁVNÍMI ŘÁDY VYBRANÝCH STÁTŮ	112
8.1	FRANCIE.....	112
8.1.1	<i>S.A. – LA SOCIÉTÉ ANONYME</i>	113
8.1.2	<i>S.A.S. – LA SOCIÉTÉ PAR ACTIONS SIMPLIFIÉE A S.A.S.U. – LA SOCIÉTÉ PAR ACTIONS SIMPLIFIÉE UNIPERSONNELLE</i>	117
8.1.3	<i>STRUČNÉ ZHODNOCENÍ ÚPRAVY ORGANIZACE AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI VE FRANCII</i>	118
8.2	VELKÁ BRITÁNIE A USA (ANGLOAMERICKÝ PRÁVNÍ SYSTÉM)	118
8.2.1	<i>AKCIOVÁ SPOLEČNOST V ANGLOAMERICKÉM PRÁVNÍM SYSTÉMU</i>	119
8.2.2	<i>USA - CORPORATION (©) S VEŘEJNĚ OBCHODOVATELNÝMI AKCIEMI</i>	120
8.2.3	<i>UK - PUBLIC LIMITED COMPANY (PLC)</i>	122
8.2.4	<i>STRUČNÉ ZHODNOCENÍ ÚPRAVY ORGANIZACE AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI V ANGLOAMERICKÉM PRÁVNÍM SYSTÉMU</i>	123
9	ZÁVĚREČNÉ TEZE A NÁMĚTY DE LEGE FERENDA	124
	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	127
	POUŽITÉ ZDROJE	128

Organizační struktura a.s.

Tato práce vychází z právního stavu k 1. 1. 2012

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ORGÁNŮ A.S.

1.1 ÚVOD

Jako téma diplomové práce jsem si vybral *organizační strukturu akciové společnosti*, což se i přímo odráží v názvu celé práce. Než se však naplno začnu věnovat tématu organizační struktury akciové společnosti (dále také „a.s.“) a jejích jednotlivých orgánů, chtěl bych předestřít, že z důvodu, kdy jsme v současné době svědky celkové rekodifikace soukromého práva, setkáváme se s právní úpravou orgánů a.s. ve dvou platných právních normách. V první řadě upravuje orgány společnosti současně účinný zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále také „ObchZ“), a zároveň jsou nově upraveny v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále také „ZoOK“), který nabude účinnosti k 1. 1. 2014 a nahradí tak ObchZ z roku 1991. I s ohledem na výše uvedené považuji téma této diplomové práce za více než aktuální.

Při zpracování tématu jsem jako stěžejní použil deskriptivní a analytickou metodu, kterými jsem podrobil zejména bohatě zpracovanou odbornou literaturu a články, které se věnují tématu akciové společnosti, a především pak jejím orgánům, jakož i ustanovení ObchZ a v neposlední řadě také judikaturu. Jako další byla využita metoda komparativní, a to průběžně v celé práci v souvislosti s odkazy na novou úpravu orgánů a.s. v zákoně o obchodních korporacích, ale zejména pak v části, která se přímo věnuje srovnáním české právní úpravy s úpravou zahraniční.

Diplomovou práci jsem rozdělil do devíti hlavních kapitol, které dělím pro jejich další přehlednost na podkapitoly a oddíly.

V úvodní kapitole se věnuji vymezení důvodů, které mě vedly ke zpracování daného tématu, stanovení hlavního cíle této práce, jakož i obecnému vymezení pojmu akciové společnosti a následnému uvedení do problematiky její organizace.

Po nastínění obecné organizace a.s. a uvedení do tématu následují kapitoly, které se již přímo věnují jednotlivým fakultativním orgánům a.s. – valné hromadě, představenstvu a dozorčí radě.

V závěru práce jsou dále zařazeny kapitoly ohledně souběhu funkce, zvláštních orgánů a.s. s přihlédnutím k praxi, práva EU a také kapitola, zabývající se srovnáním právní úpravy orgánů a.s. v zahraničí, a to konkrétně ve Francii, USA a Velké Británii.

Celou práci pak uzavírá kapitola s názvem *Závěrečné teze a náměty de lege ferenda*, ve které celkově shrnu organizační strukturu a.s., s uvedením nejdůležitějších poznatků, a případných námětů *de lege ferenda*, ke kterým dojdou v průběhu zpracování této práce.

Za cíl si tato práce klade pokus o vytvoření souhrnného a kompaktního obrazu dané problematiky a o fungování orgánů a.s. v praxi s komparačním pohledem na nový zákon o obchodních korporacích a zahraniční úpravu. Hned v úvodu práce bych chtěl ale předestřít, že však nepůjde o zcela vyčerpávající obraz dané problematiky, a to především s ohledem na ohromné množství materie, které dané téma obsahuje. Problematika všech orgánů a.s. je natolik obsahově široká, že by zcela striktně komplexní zpracování v celé své šíři jistě vybočovalo z rámce, kladeného pro zpracování diplomové práce.

1.2 POJEM AKCIOVÁ SPOLEČNOST A UVEDENÍ DO TÉMATU

Akciová společnost je jednou z právních forem kapitálových obchodních společností, upravených zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, a to v jeho Části II., Hlavě 1, Dílu 5, §§ 154 – 220. Nově bude pak od 1. ledna 2014 upravena v novém zákoně o obchodních korporacích.

Jedná se o tzv. právnickou osobu¹, kterou ObchZ dále definuje ve svém § 154 odst. 1 jako společnost, jejíž kapitál je rozvržený na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem a akcionáři společnosti neručí za závazky společnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že a.s. povinně vytváří základní kapitál, který se dělí na

---

¹ Blíže o právnické osobě § 18 – 20 ObčZ.

jednotlivé akcie, které jsou volně převoditelné a obchodovatelné na kapitálových trzích. Akciová společnost má tedy oproti své největší konkurentce – s.r.o., značnou ekonomickou výhodu, vyplývající zejména z výše uvedeného.

Ve většině případů se a.s. zakládá za účelem podnikání a k dosažení zisku, ale může být založena i za nepodnikatelským účelem.

Typická pro a.s. je její poměrně složitá vnitřní organizace, která je velice podrobně upravena právními předpisy. Okruh problémů kolem vnitřní organizace a.s., tj. jejích orgánů, je problematikou soubornou, zahrnujících spousty dílčích otázek.

V dnešní době je forma podnikání prostřednictvím akciové společnosti velice rozšířenou a ve své současné podobě je vhodná především pro velké, kapitálově rozsáhlé podnikání. Jak uvádí např. Černá²: „*Téměř všichni světoví hospodářští giganti, jejichž roční obrat dosahuje obrovských rozměrů, jsou akciovými společnostmi*“.

Jak bylo zmíněno v úvodu této podkapitoly, od počátku roku 2014 (předpoklad) nás čeká změna v úpravě a.s. prostřednictvím nového ZoOK. Nový zákon nám mimo jiné umožní při zakládání a.s. rozhodnout se, zda pro vnitřní strukturu řízení zvolíme dosavadně běžný dualistický model, nebo zda se přikloníme k nově zavedenému monistickému modelu řízení vnitřní struktury. Pro další směřování této práce, považuju za nutné alespoň v krátkosti přiblížit základní aspekty obou těchto modelů řízení.

1.2.1 DUALISTICKÝ SYSTÉM USPOŘÁDÁNÍ

Dualistické schéma uspořádání akciové společnosti je v České republice (dále jen „ČR“) základním modelem organizační struktury a.s. Do 1. ledna 2014, tj. data, kdy nabude účinnosti zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích je dualistické uspořádání a.s. navíc jediné možné. Na vrcholu organizační struktury je konstituována **valná hromada**, orgán s pravomocí rozhodovat o všech zásadních otázkách. Dále je toto schéma založeno na utvoření dalších dvou dobře akceschopných a profesionálních orgánů. Prvním z nich je **představenstvo**,

---

² ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl.* Praha: ASPI, 2006. s. 39.

kterému náleží řízení a obchodní vedení společnosti. Druhým orgánem je pak **dozorčí rada**, která má kontrolní působnost a i některé významné rozhodovací funkce. Oba orgány tedy v podstatě zajišťují obchodní vedení, mají silné pravomoci a vzájemně se ovlivňují.

Je možné obecně říci, že dozorčí rada má v tomto systému částečně navrch oproti představenstvu, a to zejména proto, že může rozhodovat o obsazení jeho křesel a volit i odvolávat jeho členy (pokud je taková pravomoc upravena ve stanovách společnosti, jinak náleží do působnosti valné hromady). Také některé úkony či jednání představenstva si může dozorčí rada vymínit k *předchozímu schválení*³.

Tento model organizačního uspořádání a.s. je vlastní pro Německo, proto také po něm často bývá označován. Po vzoru Německa byl aplikován i v dalších evropských zemích, jedná se např. o Rakousko, Nizozemsko, Polsko, s určitými odchylkami i ve skandinávských státech a v zásadě z něho vychází, jak již bylo řečeno, i právní úprava v ČR.

1.2.2 MONISTICKÝ SYSTÉM USPOŘÁDÁNÍ

Monistické schéma uspořádání akciové společnosti se odráží zejména v tom, že není zřízena dozorčí rada ani představenstvo, ale oba tyto orgány v podstatě splývají v jeden společný orgán, většinou nazývaný jako **správní rada**. *Toto pojetí vychází z principiální právní konstrukce, na které byla vybudována už římská societas*⁴.

V angloamerickém právním systému je funkce dozoru i řízení společnosti, místo dozorčí rady, dána do rukou rady ředitelů (*board of directors*), která obě tyto dvě funkce v sobě spojuje. Jedná se tedy o centrální manažerský správní orgán a zároveň o orgán dozorčí (*Bliže Kapitola 8., podkapitola 8.2 Velká Británie a USA - Angloamerický právní systém, s. 118 a násl. této práce*).

Ve Francii je monistický systém představován správní radou (*conseil d'administration*), volenou valnou hromadou. Správní rada ve své působnosti

---

³ Viz §201 odst. 4, ObchZ: „Jestliže zákon nebo stanovy vyžadují k určitým jednáním představenstva předchozí souhlas dozorčí rady (...)“.

⁴ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVORÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 299.

spojuje funkci kontroly a řízení společnosti (*Blíže Kapitola 8., podkapitola 8.1 Francie, s. 112 a násl. této práce*).

Tento model organizačního uspořádání akciové společnosti se vytvořil historicky dříve a je vlastní především pro angloamerické právní prostředí, tradičně se však uplatňuje ve Francii, dále pak také v Itálii, Španělsku, Švýcarsku, Maroku, Rusku, Litvě a dalších zemích.

V českém právním prostředí se monistický model poprvé objevil v roce 2004 spolu s nařízením Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti. Přímou z nařízení vyplývala pro ČR povinnost přijmout prováděcí zákon, kdy ČR proto přijala zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, který mimo jiné zakotvoval, do té doby českému právnímu systému ne vlastní, monistický model uspořádání společnosti (*Blíže Kapitola 7., podkapitola 7.1 Evropská společnost, s. 101 a násl. této práce*).

1.2.3 KODEXY CORPORATE GOVERNANCE

Kodexy Corporate Governance nebo také jinak řečeno **Kodexy správy a řízení společnosti** (dále jen „Kodexy“) jsou dokumenty, které obsahují *soubory standardů pro kvalitní správu a řízení společnosti*. Akciová společnost a její řízení a kontrola mají svůj základ právního režimu obsažen především v ObchZ, případně i v dalších předpisech, ale každá a.s. si v podstatě vytváří svůj vlastní postup při jejím řízení a kontrole, což vychází v první řadě ze stanov společnosti⁵.

Kodexy jsou tzv. samoregulačními nástroji svého druhu, nejsou na rozdíl od úpravy v zákoně vynutitelné státní mocí, ale jejich porušení znamená pro danou společnost např. ztrátu důvěry veřejnosti, a v některých případech i dokonce ztrátu přístupu na určitý kapitálový trh. Tlak na vytvoření Kodexů začal vzrůstat zejména v souvislosti s jevem, který se nazývá *oddělení řízení od vlastnictví*. Oddělení řízení od vlastnictví spočívá v odtržení akcionářů⁶ od osob, které reprezentují řídicí orgán společnosti. V takovém případě ale může vyvstat zásadní problém – osoby ve vedení spol. začnou sledovat především své vlastní zájmy, a to bez ohledu na

---

⁵ (...) dále také např. ze smluv o výkonu funkce uzavřených s členy orgánů, z jejich odborné a etické úrovně aj.; *in* DVORÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 268.

⁶ Hlavním cílem akcionáře je zejména zhodnotit svou investici, aniž by měl zájem podílet se na řízení a kontrole společnosti.

zájmy akcionářů, resp. osob, kteří jsou investory společnosti a na rozdíl od osob ve vedení spol. nesou příp. rizika neúspěchu a znehodnocení jejich investic. Tento model odděleného řízení od vlastnictví je typický pro akciové společnosti kótované na regulovaných trzích, jejichž akcionářskou základnu tvoří velký počet drobných akcionářů⁷.

Co je tedy základním cílem kodexů Corporate Governance? Na tuto otázku si dovoluji vypůjčit tezi *Dvořáka*⁸, který podle mě cíl Kodexů ve svém díle zformuloval velice precizně a srozumitelně. Podle výše zmíněného autora jde v první řadě o to, nalézt mechanismy vedoucí k tomu, aby:

- členové řídicích a správních orgánů řídili řádně a zodpovědně společnost a nepreferovali vlastní zájmy,
- ve společnosti existovala řádná a nezávislá vnitřní i vnější kontrola a
- způsob, jakým je společnost řízena, byl pro veřejnost *čitelný*.

Kodexy všech jednotlivých států, kde byly vytvořeny, kladou značný důraz na **podnikatelskou etiku**. A každý jednotlivý Kodex je, co do obsahu, ve větší či menší míře rozdílný. To vychází zejména z rozdílné právní úpravy akcionářské struktury, systému organizačního uspořádání, jakož i mentality investorů⁹.

Jak již bylo zmíněno dříve, Kodexy nejsou obecně vynutitelné státní mocí, ale z důvodu, že jimi formulované zásady jsou v podstatě shodné se základními zásadami, na nichž spočívá právní úprava kótovaných akciových společností obsažená v zákonné úpravě, je jejich dodržování v této míře státní mocí vynutitelné¹⁰. Pokud některá pravidla, která Kodex obsahuje, zacházejí nad rámec zákona, jsou většinou zajišťovány sankcemi ekonomického charakteru.

V rámci EU se objevily myšlenky o vytvoření **Jednotného evropského kodexu Corporate Governance**. Právní experti států EU k této myšlence však zaujali zdrženlivý postoj. Podle nich, stejně jako podle dotazovaných evropských hospodářských praktiků, by sjednocený kodex nepřinesl žádné podstatné zlepšení řízení podniků v EU.

---

⁷ Rozptýlenost akcionářské základny je charakteristická zejména v USA a Velké Británii. in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 268.

⁸ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 271.

⁹ *Tamtéž*.

¹⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 273.

Hlavními principy, na kterých je Kodex založen, jsou principy osobní odpovědnosti správních (nebo také exekutivních) ředitelů, dále transparentnosti jednání správních rad a nakonec kontrolovatelnosti veškeré správy a managementu ze strany akcionářů, veřejnosti i státu.

Přijetí těchto principů by mělo vést k odstranění některých prvků neetického chování, které se objevují v praxi, dále ke zlepšení podnikatelského prostředí a především ke zvýšení důvěry investorů. Snahou by zde mělo být, aby byl Kodex dodržován i ze strany společností, kterým není taková povinnost uložena rovnou ze zákona.

Závěrem lze říci, že pro výkon i výklad působnosti představenstva, dozorčí rady, správní rady, jakož i ostatních orgánu, resp. osob v řídicím a správním aparátu, mají kromě právních předpisů význam i soubory zásad a organizačních doporučení, které jsou obsaženy v právně nevynutitelných Kodexech. Je možné zde pozorovat jasnou tendenci, kdy jednotlivé zásady obsažené v Kodexech, postupně nabývají v národních právních řádech síly zákona. Tyto trendy jsou navíc velmi silně podporovány praxí, a jsou patrná nejen v USA či Evropě, ale i v Asii¹¹. V tomto smyslu lze podle *Dvořáka* hovořit o kodexech Corporate Governance jako prostředku ovlivňování soukromého práva pravidly kapitálových trhů¹².

---

¹¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 274.

¹² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 275.

2 VALNÁ HROMADA

2.1 POJEM

Valná hromada je jedním z obligatorně zřizovaných orgánů a. s. V ObchZ je úprava valné hromady obsažena v první řadě v §§ 184 - 190j. Nový ZoOK jí pak upravuje v §§ 398 – 434 a nezáleží, zda je systém vnitřní organizace společnosti založen na dualistickém či monistickém modelu¹³. ZoOK nepřináší, co se týče celkové úpravy valné hromady, žádné zásadní změny oproti současné úpravě v ObchZ, nicméně určité dílčí změny se v koncepci úpravy valné hromady přeci jen objevují. Na změny, které ZoOK přináší, upozorním vždy u konkrétní situace, která bude novou úpravou modifikována.

V hierarchii orgánů, které je každá a.s. podle zákona povinna zřizovat, zaujímá valná hromada nejvyšší příčku, řečeno dikcí zákona: „*valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti*“¹⁴. Valná hromada je tvořena všemi akcionáři a jedná se o orgán kolektivní. ObchZ ji koncipuje jako orgán ve společnosti zřízený nepřetržitě, jehož jednání se zúčastňují akcionáři¹⁵. Čímž se v roce 1996, novelou zákona č. 142/1996 Sb., upustilo od jejího původního pojetí. Novela odstranila sporné původní ustanovení zákona, které říkalo: „*Nejvyšším orgánem je valná hromada, která se skládá ze všech na ní přítomných akcionářů*“. Tato dikce ustanovení se dala interpretovat tak, že valná hromada je orgán vytvářený *ad hoc* a složený vždy pouze z akcionářů přítomných na zasedání konkrétní valné hromady, což je samozřejmě nepřijatelné. Koncepční změna zde proto byla nevyhnutelná, odůvodněna faktem trvajícím rozhodovací působnosti valné hromady, kdy je nepřijatelné, aby tento orgán vznikl, jen sejdou-li se na něm akcionáři¹⁶.

---

¹³ § 397 odst. 2, ZoOK: „*Volbou systému vnitřní struktury nejsou dotčena ustanovení tohoto zákona o valné hromadě, ledaže tento zákon stanoví jinak*“.

¹⁴ §184 odst. 1 ObchZ.

¹⁵ *Tamtéž*.

¹⁶ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320.

2.2 PRAVOMOC A PŮSOBNOST

Celkový význam valné hromady je dán zejména její rozhodovací působností¹⁷. Do působnosti valné hromady patří zejména pravomoci, které se soustřeďují v ustanovení § 187 odst. 1 ObchZ. Při praktickém užívání tohoto ustanovení se začaly objevovat názory, že je nejasné, ba přímo sporné, zda si valná hromada může vyhradit i rozhodování o dalších otázkách, které do její působnosti nesvěřuje zákon, ani stanovy. Podle mého názoru je zde text zákona jasný a zcela srozumitelný. Paragraf 187 odst. 1 písm. n) ObchZ, nám jasně říká, že do působnosti valné hromady náleží (mimo jiné): „*rozhodnutí o dalších otázkách, které tento zákon nebo stanovy zahrnují do působnosti valné hromady*“. Z toho zcela bez pochyby plyne, že rozhodovací působnost valné hromady může založit pouze zákon nebo stanovy. Eliáš k tomu dodává: „*podle pravidla tertium non datur je vyloučeno, aby se vznik této působnosti odvozoval z jiného zdroje (...), tím spíš, chybí-li výslovné povolení odchylky, jaké má úprava s. r. o. v § 125 odst. 3 ObchZ*“¹⁸. S tímto názorem se zcela ztotožňuji, jelikož nevidím nic nejasného na tom, co nám zákonodárce sděluje v zákoně prostřednictvím ustanovení § 187 ObchZ. Průběhem času se ale v praxi objevily pochybnosti o tomto závěru a ustanovení § 187 ObchZ bylo raději novelou č. 370/2001 Sb. doplněno o druhý odstavec¹⁹, který pouze zdůrazňuje pravidlo plynoucí ze zákona již před novelou – valná hromada do své působnosti nemůže zahrnout rozhodování o záležitostech, které jí zákon nebo stanovy výslovně nesvěřují.

Eliáš dělí **působnost** valné hromady takto:

- a) rozhodování o obsahu, a tudíž i o *změně stanov*,
- b) okruh, který se týká *majetkových záležitostí*,
- c) rozhodovací působnost, která se vztahuje k *postavení akcionářů*,
- d) otázky vnitřní *organizace společnosti*,
- e) usnášení se o *zapojení společnosti do koncernu a*

¹⁷ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320.

¹⁸ *Tamtéž*.

¹⁹ Dle Eliáše: „*zejména pro ty, kteří neumí interpretovat zákonný text*“. in ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320.

f) rozhodování o *zrušení společnosti*²⁰.

Zmíněné členění *Eliáše* mi přijde logické a přehledné, proto ho dále použiji pro potřeby této práce, a tyto okruhy působnosti valné hromady dále blíže rozeberu. Je třeba ještě zmínit, že se vzhledem k výše uvedenému jedná pouze o výčet demonstrativní; ObchZ připouští dle § 187 odst. 1 písm. n), aby do působnosti valné hromady byly svěřeny další záležitosti uvedené ve stanovách společnosti.

Ad a) Pod tento odkaz spadá v první řadě § 187 odst. 1 písm. a), b) a c) ObchZ²¹. Písm. a) téhož paragrafu nám výslovně říká, že do působnosti valné hromady patří: „*rozhodování o změně stanov (...)*“. Písm. b) a c) se vztahuje ke změně základního kapitálu. Při rozhodování o zvýšení a snížení základního kapitálu, kterým se mění stanovy, zákon výslovně stanoví, že je potřeba kvalifikovaná většina a pořízení notářského zápisu. Dle *Eliáše* ObchZ vychází z takové koncepce, kdy rozhodnutí o změně výše základního kapitálu (přijímaného valnou hromadou, představenstvem, příp. někým jiným) má samo o sobě vliv na změnu stanov, tudíž není nutné o ní následně rozhodovat²².

Jako další se dá pod tento bod zařadit problematika, které se ObchZ věnuje ve svých dalších ustanoveních, a to např. v §156 odst. 4 nebo § 186 odst. 3 ObchZ, která se týkají působnosti valné hromady rozhodnout (v rámci změny stanov) o změně formy akcie, a případně i druhu akcie, dále pak o změně práv spojených s určitým druhem akcie a v neposlední řadě také o omezení převoditelnosti akcie na jméno. Valná hromada také rozhoduje podle § 186b ObchZ o štěpení a spojování akcií, a také podle ustanovení § 196 odst. 1 o rozšíření zákazu konkurence.

---

²⁰ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320 – 322.

²¹ § 187 odst. 1 ObchZ:

písm. a) rozhodování o změně stanov, nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu představenstvem podle § 210 nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností,

písm. b) rozhodování o zvýšení či snížení základního kapitálu nebo o pověření představenstva podle § 210 či o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení emisního kursu,

písm. c) rozhodnutí o snížení základního kapitálu a o vydání dluhopisů podle § 160.

²² ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320.

Ad b) Do druhého okruhu působnosti valné hromady patří ustanovení § 64 a § 187 odst. 1 písm. l) ObchZ. Valná hromada má zejména kompetenci schválit veškerá jednání učiněná jejím jménem za tvořící se společnost²³, čili až do jejího vzniku podle § 64 ObchZ²⁴.

Co se týče *majetkových záležitostí*, do působnosti valné hromady patří hlavně schvalování účetních závěrek; rozhodnutí o tom, jak bude naloženo se ziskem, případně i ztrátou společnosti. Dále patří do její působnosti uzavírání některých specifických smluv, jako jsou smlouva o prodeji, nájmu, zastavení celého podniku nebo jeho části, případně i další dispozice s jměním společnosti, které spadají pod ustanovení § 67a ObchZ. Patří sem také smlouva o převodu zisku, jakož i smlouvy, které se váží k poskytnutí plnění osobám, které jsou ke společnosti ve zvláštním vztahu, což je např. smlouva o poskytnutí úvěru, smlouva o půjčce nebo o ručení (§ 196a ObchZ). V neposlední řadě sem patří i rozhodování o nabytí vlastních akcií (§161 an. ObchZ).

Ad c) Otázky, týkající se postavení akcionářů, jsou hodně provázány s úpravou stanov, protože zásadně platí, že práva a povinnosti společníků akciové společnosti mají upravit stanovy jako společenská smlouva²⁵. Zákon ale ve svých ustanoveních valné hromadě umožňuje, aby i přesto, o některých otázkách rozhodovala i mimo stanovy. Jde např. o ustanovení v § 160 odst. 6 ObchZ (přednostní práva akcionářů na dluhopisy), § 204 odst. 5 ObchZ (smlouva o upsání akcií, jinak řečeno prioritní upisovací práva na tzv. *mladé akcie*²⁶), § 178 odst. 7, 8 ObchZ (splatnost dividend) a další. Nejdůležitější působnost z tohoto

---

²³ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 320.

²⁴ § 64, ObchZ: (1) *Kdo jedná jménem společnosti před jejím vznikem, je z tohoto jednání zavázán; jedná-li více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Jestliže společníci, popřípadě příslušný orgán společnosti tato jednání schválí do tří měsíců od vzniku společnosti, platí, že z těchto jednání byla společnost zavázána od počátku.*

(2) *Zakladatelé jsou povinni pořídit seznam jednání uvedených v odstavci 1 a předložit jej ke schválení společníkům nebo orgánu oprávněnému je schválit tak, aby mohla být dodržena lhůta podle odstavce 1. Poruší-li zakladatelé tuto povinnost, odpovídají společně a nerozdílně věřitelům za škodu, která jim v důsledku toho vznikne.*

(3) *Statutární orgán je povinen bez zbytečného odkladu po schválení jednání učiněných před vznikem společnosti oznámit to účastníkům závazkových vztahů vzniklých z těchto jednání.*

²⁵ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 321.

²⁶ *Tamtéž.*

okruhu však představuje § 187 odst. 1 písm. h) ObchZ, neboli možnost valné hromady rozhodnout o kótaci akcií a o jejím zrušení²⁷.

Ad d) Co se týče vnitřní organizace společnosti, je tato problematika samozřejmě také provázána s úpravou stanov, které jsou základním právním a organizačním dokumentem akciové společnosti. I zde ale zákon dává valné hromadě možnost svými usneseními, které se týkají organizační povahy, vymezit se z rámce stanov. Jedná se zejména o volbu a odvolávání členů dozorčí rady a představenstva, pokud není taková pravomoc ve vztahu k představenstvu svěřena stanovami společnosti dozorčí radě; a ve vztahu k dozorčí radě se nejedná o členy, které volí zaměstnanci společnosti. Valné hromadě také zákon přiznává pravomoc rozhodnout o odměnách členů představenstva i členů dozorčí rady. Valná hromada má také pravomoc omezit jednatelské oprávnění představenstva podle § 191 odst. 1 ObchZ a rozhodnout o rozšíření zákazu konkurence dle § 196 odst. 1 ObchZ.

Ad e) Valná hromada se usnává o zapojení společnosti do koncernu.

Ad f) Valná hromada rozhoduje o zrušení společnosti, ať již se jedná o zrušení s likvidací nebo bez ní, dle ustanovení § 187 odst. 1 písm. i), j) ObchZ.

V zákoně o obchodních korporacích je působnost valné hromady upravena v ustanoveních § 421 odst. 2 písm. a) až p). Do působnosti valné hromady podle ZoOK patří:

- a) rozhodování o změně stanov, určí-li tak stanovy nebo zákon, nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu pověřeným představenstvem nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností,
- b) rozhodování o změně výše základního kapitálu a o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu,
- c) rozhodování o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení emisního kursu,
- d) rozhodování o vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů,

---

²⁷ Shodně ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVORČÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 322.

- e) volba a odvolání členů představenstva nebo statutárního ředitele, pokud stanovy neurčují, že tato působnost náleží dozorčí radě,
- f) volba a odvolání členů dozorčí nebo správní rady a jiných orgánů určených stanovami, s výjimkou členů dozorčí rady, které nevolí valná hromada,
- g) schválení řádné, mimořádné nebo konsolidované účetní závěrky a v případech, kdy její vyhotovení stanoví jiný právní předpis, i mezitímní účetní závěrky,
- h) rozhodnutí o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů, nebo o úhradě ztráty,
- i) rozhodování o podání žádosti k přijetí účastnických cenných papírů společnosti k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo o vyřazení těchto cenných papírů z obchodování na evropském regulovaném trhu,
- j) rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací,
- k) jmenování a odvolání likvidátora, určí-li tak stanovy,
- l) schválení návrhu rozdělení likvidačního zůstatku,
- m) schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti,
- n) rozhodnutí o převzetí účinků jednání, učiněných za společnost před jejím vznikem,
- o) schválení smlouvy o tichém společenství, včetně schválení jejích změn a jejího zrušení a
- p) další rozhodnutí, která tento zákon nebo stanovy svěřují do působnosti valné hromady.

Po prostudování nového ZoOK a komparací se současně účinným ObchZ jsem došel k závěru, že co se týče působnosti valné hromady, zákonodárce ji žádným výrazným způsobem nerozšířil (samozřejmě s výjimkou implementace ustanovení ve vztahu k novým možnostem monistického organizačního uspořádání spol.) ani nezúžil a zachoval tak původní rámec podle současného

ObchZ. Dílčí změny v rozdělení některých ustanovení pod dvě v novém ZoOK považují za marginální změny, kterými se není třeba dále podrobněji zabývat.

2.3 SVOLÁNÍ A ODVOLÁNÍ ZASEDÁNÍ

S ohledem na význam, který valná hromada zaujímá v akciové společnosti, a zároveň s ohledem na právo každého akcionáře podílet se na řízení společnosti, zde zákonitě musí platit určitá pravidla pro její svolání a případné odvolání. Zasedání valné hromady může svolat představenstvo nebo člen představenstva, dozorčí rada, případně akcionář či akcionáři zmocnění k tomu soudem podle ustanovení obsaženém v § 181 odst. 3 ObchZ²⁸.

V zákoně se setkáváme s označením řádná (výroční), mimořádná či náhradní valná hromada. Toto označení se jeví poměrně nesprávně, jelikož s ohledem na pojetí § 184a odst. 1 ObchZ se jedná pouze o její řádné, mimořádné či náhradní zasedání. Stejně tak jako nelze například užít řádné či mimořádné představenstvo, ale řádné či mimořádné zasedání představenstva už ano²⁹.

Řádné zasedání valné hromady se svolává každoročně, k termínu, který určují stanovy společnosti, nejpozději však do šesti měsíců od posledního dne účetního období (§ 184a odst. 1 ObchZ). Řádné zasedání valné hromady je svoláváno zejména k projednání řádné účetní závěrky a k rozhodnutí, jak se naloží se ziskem nebo naopak, jak se bude řešit ztráta společnosti.

Mimořádné zasedání valné hromady je třeba svolat v určitých specifických situacích, které mohou nastat při běžném chodu společnosti. První sférou je například svolání zasedání valné hromady podle ustanovení § 193 odst. 1 nebo § 199 odst. 1 ObchZ, kterými se budu podrobněji zabývat posléze v dalších podkapitolách této práce. Druhá sféra situací, kdy je povinnost svolat valnou hromadu, může být upravena ve stanovách společnosti, především se zřetelem na specifické potřeby jednotlivé společnosti.

---

²⁸ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 404.

²⁹ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 322.

Náhradní zasedání valné hromady nastává v případě, kdy není valná hromada usnášeníschopná, a tuto povinnost stanovuje zákon v § 185 odst. 3 ObchZ. Náhradní valná hromada se svolává novým ohlášením, a se stejnými náležitostmi jako mělo ohlášení původní valné hromady, s modifikací v tom, že lhůta pro provedení ohlášení se zkracuje na 15 dní. Tato lhůta běží od termínu svolání původní valné hromady a od stejného termínu běží i šestitýdenní lhůta pro svolání náhradní valné hromady. Co se týče usnášení, náhradní valná hromada je tak schopna bez ohledu na počet přítomných akcionářů. Aby bylo zamezeno případnému zneužívání této možnosti konání valné hromady, ObchZ stanovuje povinnost, že náhradní zasedání musí mít stejný program jednání jako valná hromada původní.

V případech, kdy se zasedání valné hromady nekonalo v průběhu uplynulých dvou let, hrozí zde společnosti (na návrh státního orgánu nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem) až soudní zrušení a rozhodnutí o její likvidaci dle ustanovení § 68 odst. 6 písm. a) ObchZ.

2.3.1 ZPŮSOB OHLÁŠENÍ ZASEDÁNÍ

Cílem ohlášení o konání se valné hromady je zejména zajistit informovanost akcionářů i transparentnost programu jejího jednání³⁰. Způsob ohlášení se liší podle toho, zda jsou společnostmi emitovány akcie na jméno nebo akcie na majitele. V případě akcií na jméno (nebo také zatímních listů) se konání valné hromady oznamuje formou **pozvánky**, která je zasílána na adresu sídla nebo bydliště akcionáře, podle stavu evidence v seznamu akcionářů³¹ nejméně 30 dní před konáním valné hromady. Pokud se jedná o akcie na majitele, musí být jednání valné hromady vždy ohlášeno formou **oznámení** v Obchodním věstníku a dále ještě „jiným vhodným způsobem“, určeným stanovami, a to také ve lhůtě nejméně 30 dní před konáním valné hromady. Co se týče slovního spojení „a jiným vhodným způsobem“, to má význam zejména pro ochranu práv drobných akcionářů a znamená nejčastěji uveřejnění oznámení o konání valné hromady v minimálně jednom celostátně distribuovaném deníku uvedeným ve stanovách

³⁰ Shodně ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVORÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 323.

³¹ Seznam akcionářů může být podle § 156 odst. 2 ObchZ nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů podle zvláštního předpisu.

(taková povinnost však byla odstraněna novelou ObchZ č. 420/2009 Sb.). Podle Štenglové se v praxi v minulosti nezdálo, aby se objevovaly případy, kdy způsob uveřejnění pozvánky, určený stanovami, byl volen tak, aby co nejvíce omezil informovanost drobných akcionářů o svolání valné hromady, a tím i jejich účast na této valné hromadě³².

Za zmínku zde stojí judikát Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 503/2007 ze dne 29. 2. 2008, který se zabýval otázkou přípustnosti elektronické formy uveřejnění oznámení o svolání valné hromady akciové společnosti s akciemi na majitele. Možnost uveřejňovat oznámení konání valné hromady prostřednictvím elektronického deníku by mohlo zejména znamenat snížení nákladů společnosti, vynaložených s otištěním pozvánky v tištěném deníku, a pak také např. úsporu času. S rozvojem informačních technologií v dnešní době, kdy podle zjištění Českého statistického úřadu měly v roce 2011 doma k dispozici osobní počítač v průměru téměř dvě třetiny domácností (cca 65 - 70%), přičemž 62 % bylo připojeno k internetu³³, nabývá podle mého názoru tato problematika na významu. Zmíněný judikát je pro akciové společnosti s akciemi na majitele určitě zajímavý, protože dává společností novou alternativu uveřejnění oznámení o svolání valné hromady. Souhlasím zde s názorem Lindnerové³⁴, že v souvislosti s konáním valné hromady, jde o výrazný posun ve směru k uznání internetu jako důležitého informačního zdroje a prostředku komunikace mezi společností a jejími akcionáři. Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí ale stanovuje dvě podmínky, a to, že se musí jednat o deník vydávaný v elektronické formě, kterému je udělena registrace od Ministerstva kultury ČR a je zapsán do evidence periodického tisku. Druhou podmínkou je, že způsob oznámení konání valné hromady prostřednictvím internetu je nutné mít zakotvené ve stanovách.

Změna v tomto přichází s novým zákonem o obchodních korporacích, který pak přímo zakotvuje, a to v § 7 odst. 2,³⁵ povinnost akciových společností zřídit

---

³² Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 407.

³³ Podle statistiky Českého statistického úřadu [online]. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni-technologie-pm>.

³⁴ LINDNEROVÁ, M. *Elektronické uveřejňování oznámení o svolání valné hromady*. [online]. epravo.cz, 28. 6. 2008, [cit. 1. 4. 2012].

³⁵ § 7 odst. 2 ZoOK: „Akciová společnost bez zbytečného odkladu po svém vzniku a dále průběžně uveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup, který je pro veřejnost bezplatný, a to tak, aby

bez zbytečného odkladu po svém vzniku internetové stránky společnosti. Jak uvádí ZoOK, společnost bude na internetových stránkách povinna poskytovat přinejmenším informace, které zákon předepisuje pro obchodní listiny – firma, sídlo, IČO a údaj o zápisu v obch. rejstříku. Hlavním cílem internetových stránek společnosti má však být zejména komunikace společnosti s akcionáři, příp. i dalšími osobami. Akcionář musí na internetových stránkách v první řadě najít pozvánku na valnou hromadu (bude se týkat jak společností s akciemi na majitele, tak i na jméno), a ta musí být na stránkách spol. přístupná minimálně do data konání valné hromady. Internetové stránky pak dále budou sloužit např. i představenstvu společnosti, které bude jejím prostřednictvím informovat akcionáře o schvalování účetní závěrky, zveřejňovat protinávrhy akcionářů k programu valné hromady, zodpovídat dotazy, které byly vzneseny před jednáním valné hromady aj.

Povinnost oznámení v Obchodním věstníku, a jiným vhodným způsobem podle stanov, platí i v případě, že by se jednalo o zaknihované akcie na majitele, kde lze jména a adresy akcionářů přímo zjistit z příslušné evidence. Z judikatury Nejvyššího soudu ale vyplývá, že jestliže společnost namísto uveřejnění oznámení rozešle pozvánku všem majitelům akcií na majitele, není takový postup důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady³⁶.

Soustavné sledování Obchodního věstníku, či dalšího způsobu oznamování o konání valné hromady, určeného stanovami, nemusí být pro mnohé z akcionářů vyhovující, ba dokonce spolehlivé. Zákon zde proto, vycházejíc z těchto důvodů, založil právo vlastníka akcie na majitele žádat po společnosti, aby mu bylo zasláno oznámení o konání valné hromady na adresu, kterou jí v žádosti uvede. Jelikož se toto oznámení zasílá akcionáři na jeho náklad, společnost tak učiní až poté, kdy tento vlastník akcie na majitele zřídí ve prospěch společnosti zástavní právo alespoň k jedné akcií společnosti, jako jistotu, že náklady vzniklé společnosti v této souvislosti, skutečně uhradí. Po splnění těchto podmínek, které vyžaduje zákon,

---

informace byly dostupné jednoduchým způsobem po zadání elektronické adresy (dále jen "internetové stránky"), údaje, které je povinna uvádět na obchodních listinách, a další údaje stanovené tímto zákonem".

³⁶ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 407.

čili podání žádosti a zřízení zástavního práva, má společnost povinnost zasílat akcionáři oznámení o konání valné hromady (§ 184a odst. 2 ObchZ).

Oběma způsoby, tedy *pozvánkou* nebo *oznámením*, dochází k zákonnému ohlášení a svolání valné hromady. Pro obě formy se pak nejčastěji volí souhrnný výše uvedený termín **ohlášení**³⁷.

2.3.2 NÁLEŽITOSTI OHLÁŠENÍ

Jaké náležitosti musí mít *ohlášení* konání valné hromady, předepisuje zákon v ustanovení § 184a odst. 3 ObchZ. Z obsahu ohlášení tak musí být především patrné:

- a) označení společnosti - firma a sídlo společnosti,
- b) místo, datum a hodinu konání valné hromady,
- c) označení, kdo valnou hromadu svolává a zda se svolává její řádné, mimořádné nebo náhradní zasedání,
- d) pořad jednání valné hromady, tzn. co má být na zasedání projednáno a
- e) rozhodný den k účasti na valné hromadě, pokud byl určen, a vysvětlení jeho významu pro hlasování na valné hromadě³⁸.

Ad a) Firma a sídlo společnosti jsou základními obecně známými identifikačními znaky každé společnosti³⁹, je proto nezbytné, aby je obsahovalo každé ohlášení konání valné hromady, a to z důvodu vyloučení pochybností, o kterou společnost se jedná.

Ad b) Určení místa a času konání valné hromady je nutné věnovat zvláštní zájem, především s ohledem na dodržení podmínky, aby co nejméně bránily akcionářům v účasti na valné hromadě. Vhodnost místa a času konání je potřeba posuzovat individuálně podle konkrétního případu a s přihlédnutím ke složení akcionářské základny dané společnosti. V praxi se objevovaly situace, kdy některé společnosti, ve snaze omezit co nejvíce práva drobných akcionářů, svolávaly konání valných hromad na takové místo nebo v takovou dobu, které minimální

³⁷ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 323.

³⁸ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 324.

³⁹ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 409.

účast akcionářů přímo předurčovaly⁴⁰. Tomuto způsobu *obcházení* (či dokonce vyloučení) práv, zejména drobných akcionářů, zamezilo právě použití dodatku: „*aby co nejméně bránily akcionářům v účasti na valné hromadě*“. O vlivu nevhodně zvoleného místa, data či hodiny svolání valné hromady platí to, co o nevhodně zvoleném způsobu uveřejnění oznámení o svolání valné hromady, tedy možnost pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle § 183 ObchZ. Z dikce zákona vyplývá, že nedodržení určení místa a času, které by co nejméně bránilo akcionářům v účasti na valné hromadě, je podstatné porušení práv osob.

Ad c) V případě nedodržení této náležitosti, se podle ustanovení § 183 odst. 2 ObchZ nejedná o podstatné porušení, čili se zde nezakládá možnost pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pro tento nedostatek. Ustanovení § 183 odst. 2 ObchZ nám doslovně říká: „*Za nepodstatné porušení práv (...) se považuje (...) neobsahuje náležitosti podle § 184a odst. 3 písm. c) (...)*“⁴¹.

Ad d) Pořad jednání valné hromady je další náležitostí, která vyžaduje zvláštní pozornost jako náležitost místa a času konání valné hromady (viz výše uvedený Ad b). Je zde zcela zásadní vymezit pořad jednání co do konkretizace navržených bodů, o kterých má být na zasedání rozhodováno, protože i zde musí být splněn požadavek určitosti⁴². Pokud jde o pořad jednání, vyvstává otázka, jak moc podrobný musí být program valné hromady. S individuálním přístupem ke každému konkrétnímu případu obecně platí: „*Nemusí se zacházet do detailů, ale program musí být vymezen takovým způsobem, aby v akcionářích, kterým je určený, nevzbuzoval nesprávné dojmy*“⁴³. Štenglová⁴⁴ celé dokresluje uvedením konkrétního případu sporu, který vznikl právě v souvislosti s pořadem jednání valné hromady: „*Akcionář namítal nedodržení náležitostí oznámení o konání valné hromady proto, že v pozvánce byla jako jeden z bodů programu uvedena volba orgánů společnosti, aniž bylo blíže specifikováno, o které orgány půjde*“. Stejně

⁴⁰ Shodně např. DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 409.

⁴¹ Srov. doslovné znění § 183 odst. 2 ObchZ.

⁴² Viz ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 324.

⁴³ Shodně DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 409.; i ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 324.

⁴⁴ Blíže Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 409.

jako výše uvedená autorka zastávám názor, že v tomto případě nebylo nutné tento bod dále blíže konkretizovat, a to za předpokladu, že společnost nezřídila žádné jiné orgány kromě těch obligatorních (představenstvo a dozorčí rada) a akcionáři tak museli předpokládat, že na valné hromadě bude probíhat volba, jak do představenstva, tak i do dozorčí rady.

Zvláštní podmínky nastávají v případě, že by se na jednání valné hromady měla projednávat změna stanov společnosti. V tom případě musí být uvedena v ohlášení konání valné hromady podstata navrhovaných změn stanov, a mimo to, musí být také tento návrh k dispozici akcionářům. Zejména se jedná o možnost akcionářů nahlédnout do návrhu změn v sídle společnosti, a to ve lhůtě stanovené pro svolání valné hromady; mimo to má akcionář také právo vyžádat si zaslání kopie návrhu stanov na svůj náklad a na své nebezpečí⁴⁵. A v neposlední řadě musí ohlášení obsahovat upozornění akcionářů na to, jaká zvláštní práva mají v souvislosti se změnou stanov.

Ad e) Rozhodný den je podstatný tím, že některá práva může z akcie vykonat pouze ta osoba, která byla jejím vlastníkem k rozhodnému dni, a to i v situaci, kdy při výkonu těchto práv vlastníkem akcie již není. Jsou-li akcie společnosti přijaty k obchodování na regulovaném trhu, je rozhodným dnem k účasti na valné hromadě vždy sedmý den předcházející konání valné hromady. V případě, že společnost emitovala zaknihované akcie, avšak které nejsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, může ve svých stanovách nebo rozhodnutím, předcházející valné hromady, určit den, který je rozhodný k účasti na valné hromadě. Rozhodný den však nesmí předcházet zasedání valné hromady víc než třicet dnů. V případě nestanovení rozhodného dne pro výkon práv akcionáře, platí ze zákona, že rozhodným dnem je výše uvedený sedmý den předcházející konání valné hromady. Společnost je povinna obstarat si k rozhodnému dni výpis z evidence zaknihovaných cenných papírů. Vše výše uvedené, týkající se rozhodného dne, pak vychází z ustanovení § 184 odst. 3 ObchZ.

Akciové společnosti tento rozhodný den obvykle uvádějí zcela obecně, tj. např. 7. den před konáním valné hromady. Podle Štenglové je takový postup nikoli

---

⁴⁵ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 410.

nesprávný, ale za účelnější považuje uvedení konkrétního data rozhodného dne. V tomto ohledu nemohu souhlasit, podle mého názoru je *obecná* úprava této problematiky zcela dostačující. Uvedením rozhodného dne obecně, čili jak již bylo uvedeno výše, např. 7. den před konáním valné hromady, je podle mě *de facto* také v konečném důsledku určením konkrétního data, pouze s výhradou, že je příp. nutné nahlédnout do kalendáře/diáře.

Pokud jde o ad a) až e) jedná se o obecné náležitosti, které zákon ještě doplňuje, pro určité případy, náležitostmi zvláštními. Ty nastanou např. v § 202 ObchZ (*zvýšení základního kapitálu*) a jeho odst. 2, který obecné náležitosti ohlášení, uvedené v § 184a odst. 3 ObchZ, rozšiřuje o:

- a) důvody navrhovaného zvýšení základního kapitálu,
- b) způsob a rozsah tohoto zvýšení,
- c) navrhovaný druh, podobu, formu a počet akcií, pokud mají být vydány nové akcie,
- d) jmenovité hodnoty nových akcií,
- e) mají-li být vydány poukázky na akcie, ke kterým upisovaným akciím budou vydávány.

Dále pak např. § 212 ObchZ, který odkazuje na § 211 ObchZ (*snížení základního kapitálu*) a ustanovení obsažená v jeho odst. 1 písm. a) – f), která také rozšiřují obecné náležitosti ohlášení konání valné hromady.

V zákoně o obchodních korporacích jsou minimální náležitosti ohlášení konání valné hromady upraveny v § 407 odst. 1 ZoOK. Nová právní úprava vychází ze stejných náležitostí, jako jsou nyní uvedeny v ObchZ. Pár modifikací se zde však objevuje, a to např. v písm. d), které je doplněno: „(...) *včetně uvedení osoby, je-li navrhována jako člen orgánu společnosti*“. Dále pak ZoOK rozšiřuje úpravu náležitostí ohlášení o písm. f) „*návrh usnesení valné hromady a její zdůvodnění*“ a písm. g) „*lhůtu pro doručení vyjádření akcionáře k pořadu valné hromady, je-li umožněno korespondenční hlasování, která nesmí být kratší než 15 dnů; pro začátek jejího běhu je rozhodné doručení návrhu akcionáři*“. Po prostudování ZoOK mohu konstatovat, že žádných výraznějších změn se náležitosti ohlášení konání valné hromady nedočkaly.

2.3.3 KDO JE OPRÁVNĚN K SVOLÁNÍ ZASEDÁNÍ?

Pravomoc svolat zasedání valné hromady má představenstvo nebo jeho zbývající člen, dozorčí rada, případně akcionář nebo akcionáři, kteří jsou k tomu pověřeni rozhodnutím soudu.

1. SVOLÁNÍ PŘEDSTAVENSTVEM

Valnou hromadu podle § 184a odst. 1 ObchZ pravidelně svolává představenstvo společnosti. Je oprávněno svolat všechny *druhy* valných hromad, čili její řádné, mimořádné nebo náhradní zasedání. V teorii i praxi se může zdát sporné, zda o svolání valné hromady rozhoduje představenstvo podle způsobu rozhodování stanovené mu stanovami, eventuálně zákonem, či mohou bez předchozího rozhodnutí celého představenstva jako orgánu svolat valnou hromadu pouze čl. představenstva, kteří jednají jménem společnosti. Jinak řečeno, zda je svolávání valné hromady činností v rámci obchodního vedení nebo se jedná o jednání jménem společnosti?

Prvním východiskem pro vyřešení této otázky je, že při svolání akcionářů na valnou hromadu určitě nejde o jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám, jelikož akcionář vykonává rozhodování na valné hromadě své právo podílet se na řízení společnosti, proto nelze tedy ve vztahu k společnosti považovat akcionáře za třetí osoby. Dále nasvědčuje tomu, že nejde o jednání jménem společnosti přímo díky ustanovení § 184a odst. 1 ObchZ: „*Svolá ji představenstvo (...)*“, ne tudíž společnost, jejímž jménem představenstvo jedná.

Svolání valné hromady ale nelze brát ani jako obvyklou součást řídicí činnosti představenstva. Půjde spíše o specifickou povinnost, kterou představenstvu stanovuje zákon. Rozhodující je, že zákon až na výjimky, svěřuje svolání valné hromady představenstvu jako orgánu, nikoli jeho jednotlivým členům⁴⁶.

Samotnému svolání valné hromady bude tedy předcházet rozhodnutí představenstva o svolání valné hromady, které musí být přijaté postupem podle ustanovení § 194 odst. 3 ObchZ. Po přijetí rozhodnutí o svolání valné hromady

---

⁴⁶ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 404.

jsou k jeho provedení a svolání valné hromady většinou pověřeni zaměstnanci společnosti.

2. SVOLÁNÍ ČLEMEM PŘEDSTAVENSTVA

Možnost svolat valnou hromadu členem představenstva je situace, která nastává v případech, kdy je představenstvo podle zákona povinno svolat valnou hromadu, ale z různých důvodů tak neučiní. Zákon výslovně uvádí povinnost představenstva svolat valnou hromadu v případě:

- a) ustanovení § 184a odst. 1 ObchZ, který říká: *„Valná hromada se koná nejméně jednou za rok ve lhůtě určené stanovami, nejpozději však do 6-ti měsíců od posledního dne účetního období (...)“*,
- b) žádosti akcionářů (zde jde o svolání mimořádného zasedání), kteří mají ve vlastnictví akcie o určité nominální hodnotě podle ustanovení § 181 odst. 1 a 3 ObchZ. Odstavec jedna určuje minimální jmenovitou hodnotu akcií, určenou pro možnost žádat představenstvo o svolání mimořádné valné hromady, ve vztahu k základnímu kapitálu společnosti. Pokud má společnost základní kapitál více než 100 000 000 Kč, hodnota musí dosahovat nejméně 3%; v případě, že má společnost základní kapitál 100 000 000 a nižší, musí hodnota akcií dosahovat nejméně 5%,
- c) ustanovení § 193 odst. 1 ObchZ, které určuje: *„Představenstvo svolá valnou hromadu bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že celková ztráta společnosti na základě jakékoliv účetní závěrky dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu, nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti předpokládat, nebo pokud zjistí, že se společnost dostala do úpadku, a navrhne valné hromadě zrušení společnosti nebo přijetí jiného opatření, nestanoví-li zvláštní právní předpis něco jiného“*,
- d) dle Štenglové patří do povinnosti představenstva svolat valnou hromadu i situace projednání rezignace člena představenstva dle § 66 odst. 1 ObchZ, ovšem pouze za předpokladu, že se v přiměřené době nekoná řádná valná hromada, popřípadě i valná hromada mimořádná⁴⁷.

---

⁴⁷ Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 405.

Obchodní zákoník tedy umožňuje v případech, kdy zákon stanovuje povinnost představenstva svolat valnou hromadu (viz výše) a představenstvo se na jejím svolání přesto neusneslo, oprávnění svolat valnou hromadu členem představenstva, a to, jak řádnou, tak mimořádnou či i náhradní. Nebere se zde ohled na to, zda je tento člen oprávněn jednat za společnost samostatně či nikoliv. Člen představenstva je oprávněn svolat valnou hromadu i v situaci, kdy počet členů představenstva poklesl natolik, že není schopná se usnášet. V případech, kdy člen představenstva svolává valnou hromadu podle zákona, nedopouští se porušení svých povinností, a tudíž ho ani nelze za takové jednání volat k odpovědnosti⁴⁸.

3. SVOLÁNÍ DOZORČÍ RADOU

Dozorčí rada společnosti má podle § 199 odst. 1 ObchZ oprávnění svolat zasedání valné hromady v případě, jestliže to vyžadují zájmy společnosti. O jaké zájmy společnosti může jít, však ObchZ ve svém prvním odstavci blíže nespecifikuje. Obecná formulace tedy ponechává rozhodnutí o tom, zda je potřeba svolat valnou hromadu zcela na dozorčí radě, samozřejmě s přihlédnutím dozorčí rady k povaze a naléhavosti konkrétního zájmu. Dozorčí rada zpravidla svolá mimořádnou valnou hromadu, zjistí-li při své činnosti závažné porušení povinností členů představenstva, závažné nedostatky v hospodaření společnosti apod.⁴⁹ Dozorčí rada by měla svolat valnou hromadu vždy, pokud představenstvo nesvolá její řádné zasedání. Dle ustanovení § 199 odst. 1 ObchZ platí pro svolávání valné hromady přiměřeně ustanovení §§ 184 - 190 ObchZ. To znamená, že dozorčí rada má právo, pro konání valné hromady, požadovat předání výpisu z evidence zaknihovaných cenných papírů a činit veškeré další úkony, které jsou potřebné pro svolání a následné konání valné hromady⁵⁰.

4. SVOLÁNÍ AKCIONÁŘI SPOLEČNOSTI

Valnou hromadu mohou za určitých okolností svolat i její akcionáři, resp. akciová minorita (vymezení v § 181 odst. 1 ObchZ), pokud k tomu má pověření

---

⁴⁸ Blíže DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 405 – 406.

⁴⁹ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 760.

⁵⁰ *Tamtéž*.

soudu. Základním ustanovením je zde § 181 odst. 3 ObchZ, který stanovuje: „Nesplní-li představenstvo povinnost podle odstavce 2⁵¹, rozhodne soud na žádost akcionáře nebo akcionářů uvedených v odstavci 1⁵² o tom, že je zmocňuje svolat mimořádnou valnou hromadu a ke všem úkonům s ní souvisejícím. Současně může soud určit i bez návrhu předsedu valné hromady“.

Pokud akcionáři, případně i jeden akcionář (dále jen „akcionáři“), splní podmínky stanovené v ustanovení § 181 odst. 1 ObchZ, mohou požadovat po představenstvu společnosti svolání mimořádné valné hromady. Rozhodující je zde výhradně součet jmenovitých hodnot všech akcií (bez ohledu na druh a formu) akcionářů, uplatňujících právo na svolání valné hromady podle tohoto odstavce. Dle Štenglové jde o jeden ze základních zákonných kontrolních mechanismů v akciové společnosti⁵³. V žádosti o svolání mimořádné valné hromady představenstvem jsou akcionáři povinni vždy uvést, jaký program valné hromady navrhuje. Omezení jsou pouze v tom, že se musí jednat o projednání záležitostí, které spadají do působnosti valné hromady; srov. k tomu rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 407/2004 ze dne 22. 2. 2005 a rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 149/2005 ze dne 14. 12. 2005. Obchodní zákoník sice neurčuje výslovně písemnou formu žádosti, ale podle mého názoru je zvolení písemné formy více než účelné. Zejména v případě, kdy představenstvo bylo řádně zažádáno ke svolání valné hromady, ale přesto tak neučinilo a akcionáři se podle ustanovení § 181 odst. 3 obrátí na soud. Pro prokazování u soudu, kde akcionáři nesou důkazní břemeno, je nezbytné doložit, že bylo představenstvo požádáno o svolání

---

⁵¹ § 181 odst. 2 ObchZ: „Představenstvo za předpokladu, že je každý z bodů návrhu doplněn odůvodněním nebo návrhem usnesení, svolá mimořádnou valnou hromadu tak, aby se konala nejpozději do 40 dnů ode dne, kdy mu došla žádost o její svolání. Lhůta uvedená v § 184a odst. 2 se zkracuje na 15 dnů. Jde-li o společnost, jejíž akcie byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu, činí lhůta podle první věty 50 dnů a lhůta uvedená podle druhé věty 21 dnů. Představenstvo není oprávněno navržený pořad jednání měnit. Představenstvo je oprávněno navržený pořad jednání doplnit pouze se souhlasem osob, které požádaly o svolání mimořádné valné hromady podle odstavce 1“.

⁵² § 181 odst. 2 ObchZ: „Akcionář nebo akcionáři společnosti, jejíž základní kapitál je vyšší než 100 000 000 Kč, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota dosahuje alespoň 3% základního kapitálu, a dále akcionář nebo akcionáři společnosti, která má základní kapitál 100 000 000 Kč a nižší, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota přesahuje 5 % základního kapitálu, mohou požádat představenstvo o svolání mimořádné valné hromady k projednání navržených záležitostí“.

⁵³ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání.* Praha: C. H. BECK, 2006. s. 609.

mimořádné valné hromady, kdy byla žádost podána a v neposlední řadě co bylo obsahem této žádosti⁵⁴.

Ustanovení § 181 odst. 3 obsahuje opatření proti nečinnosti představenstva, projevující se zejména v užití slovního spojení: „*Nesplní-li představenstvo povinnost*“. V případě nečinnosti představenstva tak zákon zakládá akcionářům právo, podat soudu návrh, aby je zmocnil svolat mimořádné zasedání valné hromady a také ke všem úkonům se zasedáním valné hromady souvisejících. Věcně a místně příslušným soudem je krajský soud, v jehož obvodu má akciová společnost sídlo; v případě, že společnost má sídlo na území Středočeského kraje, je příslušný Městský soud v Praze.

I po podání návrhu soudu ke zmocnění akcionářů má však představenstvo možnost svolat opožděně mimořádnou valnou hromadu k žádosti oprávněných akcionářů a s navrhovaným programem. V tomto případě nebude návrh akcionářů k jejich zmocnění u soudu úspěšný. Avšak prodlení se splněním povinností představenstva podle § 181 odst. 2 ObchZ se může promítnout do výroku soudu o náhradě nákladů řízení.

V situaci, kdy nebyla svolána valná hromada představenstvem, a to ani opožděně, vydá soud rozhodnutí o zmocnění akcionářů ke svolání valné hromady. Valnou hromadu lze pak svolat, jakmile se rozhodnutí soudu stane vykonatelným, lhůta pro svolání je zde patnáctidenní. Zmocnění akcionáři svolají mimořádné zasedání valné hromady podle § 181 odst. 4 ObchZ a § 184 odst. 4 až 6 ObchZ.

2.3.4 ZÚČASTNĚNÉ OSOBY PŘI ZASEDÁNÍ

Jednání valné hromady nejsou obecně veřejně přístupné, tudíž se jich můžou zúčastnit pouze níže uvedené osoby. Jiné osoby se mohou zasedání valné hromady zúčastnit pouze se souhlasem všech přítomných⁵⁵.

1. AKCIONÁŘI NEBO JEJICH ZÁSTUPCI

V první řadě jsou oprávněni účastnit se veškerých zasedání valné hromady akcionáři společnosti. Akcionář však není povinen k účasti na zasedání valné

⁵⁴ Podrobněji viz Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání.* Praha: C. H. BECK, 2006. s. 610 a násl.

⁵⁵ ELIÁŠ, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000. s. 210.

hromady (pokud není taková povinnost zakotvena ve stanovách společnosti), tudíž je pouze na jeho rozhodnutí, zda se zasedání zúčastní, či nikoliv. Akcionář se účastní zasedání valné hromady osobně nebo zmocněncem⁵⁶ (na základě plné moci).

Zda je daná osoba oprávněná účastnit se zasedání valné hromady jako její akcionář, se zjišťuje podle typu akcie, které má v držení, a to následovně:

- listinné akcie na majitele: prokazování probíhá předložením akcií nebo předložením písemného prohlášení⁵⁷;
- listinné akcie na jméno: zkontroluje se, zda je daná osoba uvedena v seznamu akcionářů; a
- zaknihované akcie: rozhodujícím je zde výpis z evidence emisí zaknihovaných cenných papírů, které jsou vedeny na CD nosiči, a to k rozhodnému dni⁵⁸.

Samozřejmě může běžně v praxi nastat také situace, že akcionářem je právnická osoba. V takové situaci se zasedání valné hromady účastní statutární orgán tohoto akcionáře, resp. oprávněný člen statutárního orgánu.

2. ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA A DOZORČÍ RADY

Na rozdíl od akcionářů společnosti, členové představenstva a dozorčí rady se musí zasedání valné hromady účastnit povinně, což plyne z výkonu jejich funkce v akciové společnosti, kterou jsou povinni vykonávat s péčí řádného hospodáře.

3. LIKVIDÁTOR

V případě, že společnost vstoupila do likvidace, zúčastní se zasedání valné hromady *likvidátor*, a to z postavení své funkce obligatorního orgánu společnosti.

4. INSOLVENČNÍ SPRÁVCE

Za sporné se jeví, zda je možné, aby se zasedání valné hromady účastnil *insolvenční správce*, v případě, že je rozhodnuto o úpadku společnosti. *Dvořák* zastává názor, že to možné je, který podkládá argumentem požadavku ochrany

⁵⁶ Blíže DVORÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 410 - 413.

⁵⁷ Blíže ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006. s. 227.*

⁵⁸ DVORÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 410.

práv věřitelů a ust. § 131 odst. 1 ObchZ⁵⁹. Obdobný názor jako výše zmíněný autor zastává např. i Eliáš⁶⁰.

2.3.5 PROGRAM ZASEDÁNÍ

Hlavní zásada, která ovládá v tomto smyslu akciové právo je: *Valná hromada se může usnášet pouze o záležitostech, které jsou řádně specifikovány v ohlášení konání zasedání valné hromady, a to v bodech jako pořad jejího jednání.* Tato zásada je důležitá především pro to, aby se akcionáři stačili v dostatečné lhůtě před konáním zasedání seznámit s jejím programem, a byli tak na zasedání připraveni.

2.3.5.1 Doplnění programu zasedání

V určitých případech zákon umožňuje již ohlášený pořad jednání valné hromady doplnit. Uplatnit v plné míře lze pouze tehdy, jde-li o svolání valné hromady představenstvem, nikoli pak v situacích, kdy zasedání svolává dozorčí rada nebo akcionáři. Je to zejména z důvodu, že pokud svolává zasedání dozorčí rada, je vázána zájmy společnosti a ne zájmy akcionářských skupin, a v případě svolání zasedání akcionáři, nelze takový program jednání měnit proti jejich vůli.

Pokud svolává zasedání představenstvo, mají podle zákona akcionáři možnost požadovat doplnění programu svolávané valné hromady, a to zejména podle ustanovení v § 182 odst. 1 písm. a) ObchZ. Akcionáři nebyli zprvu nijak věcně omezeni, pouze se zde objevoval zákaz šikany. V praxi se však nezřídkou nevědělo, jak s tímto tzv. zákazem nakládat. Z tohoto důvodu bylo zákonem č. 420/2009 Sb. ustanovení § 182 odst. 1 písm. a) ObchZ doplněno o výslovný požadavek: *„každý z bodů návrhu je doplněn odůvodněním nebo návrhem usnesení a akcionáři je doručen nejpozději do 20 dnů před konáním valné hromady nebo je-li určen, před rozhodným dnem (...)“*, podmínkou zde ještě je, aby takto doplněný program zasedání byl uveřejněn v desetidenním předstihu. Zákaz šikany podle § 3 odst. 2 ObčZ a § 56a ObchZ samozřejmě platí dál.

---

⁵⁹ Blíže Dvořák in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 414.

⁶⁰ ELIÁŠ, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000. s. 210.

Další možností, kdy lze rozšířit program zasedání, je podle ustanovení § 185 odst. 4 ObchZ situace, kdy se valné hromady účastní všichni akcionáři společnosti a s takovým rozšířením programu souhlasí. Tato možnost rozšíření se uplatňuje jen výjimečně a již z logiky věci plyne, že se bude jednat o společnosti s menším počtem akcionářů.

2.3.5.2 Protinávry k navrženému programu

Důležitým právem každého akcionáře je na druhé straně vznášet na valné hromadě návrhy a protinávry. V praxi ale docházelo k nepříjemným situacím, kdy se nečekaně a nepředvídatelně zasáhlo do života společnosti v důsledku protinávrhů vznášených pro přítomné nenadále až při konání valné hromady⁶¹. Zákon se s tímto problémem vypořádal nařízením v § 180 odst. 6 ObchZ: *„Jestliže akcionář hodlá uplatnit na valné hromadě protinávry k návrhům, jejichž obsah je uveden v pozvánce na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání, nebo v případě, že o rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis, je povinen doručit písemné znění svého návrhu nebo protinávru společnosti nejméně pět pracovních dnů přede dnem konání valné hromady. To neplatí, jde-li o návrhy na volbu konkrétních osob do orgánů společnosti. Představenstvo je povinno uveřejnit jeho protinávrh se svým stanoviskem, pokud je to možné, nejméně tři dny před oznámeným datem konání valné hromady“*; a v odst. 7: *„Akcionář má právo uplatňovat své návrhy k bodům, které budou zařazeny na pořad jednání valné hromady, ještě před uveřejněním pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím svolání. Představenstvo uveřejní návrh, který bude společnosti doručen nejpozději do 7 dnů před uveřejněním pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím svolání, spolu s pozvánkou na valnou hromadu nebo s oznámením o jejím svolání. Na návrhy doručené po této lhůtě se obdobně použije odstavec 6. Stanovy společnosti mohou lhůtu podle věty druhé zkrátit“*. To znamená, že každý akcionář může vznést k bodům programu jednání ohlášené valné hromady protinávrh, ale je povinen to představenstvu oznámit včas s předstihem, aby představenstvo mělo dostatečný čas informovat o tom i ostatní akcionáře. Je zde pouze jediná výjimka z tohoto nařízení, a to v případě,

---

⁶¹ Shodně ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVORČÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 325.

kdy jsou vznášeny návrhy a protinávhrhy, které se týkají obsazování funkcí v orgánech společnosti.

2.3.6 ODLOŽENÍ NEBO ODVOLÁNÍ TERMÍNU ZASEDÁNÍ

Možnost odložit, případně zcela odvolat, zasedání valné hromady je možné od novely Obchz, provedené zák. č. 142/1996 Sb. Termín zasedání valné hromady, které již bylo řádně ohlášeno, lze podle zákona posunout pouze na dobu pozdější. Posunutí termínu na dřívější dobu, než která byla ohlášena, možné není. Podmínkou pro posunutí termínu konání nebo odvolání zasedání valné hromady je to, že musí být ohlášena podle stejných pravidel, která platí pro svolání valné hromady, a to nejméně týden před původně oznámeným konáním⁶². Neoznámí-li se však posunutí nebo odvolání termínu konání valné hromady podle způsobu, uvedeném v zákoně a v zákonné lhůtě, neznamená to sice důvod pro vyslovení neplatnosti odvolání, ale společnost je vázána uhradit vzniklé náklady těm akcionářům, kteří se na nekonající se zasedání zbytečně dostavili. Členové představenstva odpovídají za vzniklé škody společně a nerozdílně (§ 194 odst. 5 ObchZ).

V situaci, kdy je svoláváno mimořádné zasedání valná hromady akcionáři, kteří jsou k tomu pověřeni soudem, není možné odložit nebo odvolat termín konání zasedání bez jejich souhlasu. *Eliáš*⁶³ k tomu říká: „*Ale i v těchto případech nemůže panovat naprostá libovůle z té či oné strany, nýbrž musí rozhodnout pragmatická úvaha vedená především se stálým ohledem na zájmy společnosti.*“

Další otázka, která může vyvstat s ohledem na odvolání zasedání valné hromady, je ta, zda lze takové zasedání odvolat přímo *na místě*. Myslím si, že to možné je, ale pouze v případě, kdy bude valná hromada usnášeníschopná. V opačném případě to možné není, jelikož by pak bylo možno tento postup kvalifikovat jako obcházení povinnosti svolat náhradní valnou hromadu

⁶² ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 326.

⁶³ Eliáš in ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 327.

podle § 185 odst. 3 ObchZ: „*Není-li valná hromada schopna se usnášet, svolá představenstvo náhradní valnou hromadu*“⁶⁴.

Závěrem bych ještě upozornil na to, že při určení nového termínu, na které se zasedání valné hromady svolává, je nutné dodržet lhůty stanovené v ustanovení § 181 odst. 2 ObchZ.

2.4 ZASEDÁNÍ A ROZHODNUTÍ

Průběhu zasedání valné hromady se ObchZ věnuje pouze rámcově. V praxi totiž obvykle upravují organizační otázky ohledně průběhu zasedání stanovy jednotlivých společností. U akciových společností se můžeme setkat i s úpravou, kterou obsahují její vnitřní normy; jako příklad lze uvést, společnostmi běžně používaný, jednací řád valných hromad⁶⁵.

Kde si zákon, co do úpravy, dává velkou pečlivost, je především oblast uplatňování individuálních práv akcionářů, ochrana oprávněných zájmů společnosti, a zejména pak s přijímáním rozhodnutí.

2.4.1 SCHOPNOST KONAT ROZHODNUTÍ

Aby mohla valná hromada konat rozhodnutí, musí být usnášeníschopná. Základní ustanovení je obsaženo v § 185 odst. 1 ObchZ. Podle tohoto ustanovení ObchZ v tomto směru vyžaduje, aby byli na valné hromadě přítomni akcionáři, kteří reprezentují více jak 30% základního kapitálu společnosti, nevyžadují-li stanovy účast vyšší. Dalším důležitým ustanovením z tohoto pohledu je § 186c odst. 1 ObchZ, podle kterého se při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí nepřihlíží k akciím nebo zatímním listům (dále „akcie“), s kterými nejsou spojena hlasovací práva. Akcie, se kterými nejsou spojena hlasovací práva, jsou jednak minoritní akcie a dále akcie, s kterými akcionář nemůže vykonávat hlasovací právo buďto z důvodu konfliktu zájmů nebo jako sankce za

---

⁶⁴ *Obdobně* DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 412.

⁶⁵ *Viz* ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 327.

porušení akcionářských povinností. Porušení akcionářských povinností nastává v případech:

- a) které jsou spojené se zatímním listem, pokud je akcionář v prodlení se splácením emisního kursu nesplacených akcií nebo jeho části,
- b) rozhoduje-li valná hromada o jeho nepeněžitém vkladu,
- c) rozhoduje-li valná hromada o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce;
a
- d) v jiných případech stanovených zákonem⁶⁶.

A *contrario* zákonem stanovená 30% hranice se počítá z akcií a zatímních listů, s nimiž jsou naopak hlasovací práva spojena.

Novela ObchZ provedená zák. č. 420/2009 Sb., mimo jiné umožnila prostřednictvím stanov společnosti úpravu možné účasti akcionářů na zasedání valné hromady i bez fyzické přítomnosti s využitím elektronických prostředků, dle § 184 odst. 2 ObchZ⁶⁷.

V případě, že valná hromada není schopna se usnášet, zasedání se rozpustí. Posléze jde svolat náhradní zasedání valné hromady podle § 185 odst. 3 ObchZ (podrobněji již výše v podkapitole 2.3 *Svolání a odvolání zasedání*, s. 14 a násl. této práce).

2.4.2 PRŮBĚH ZASEDÁNÍ PŘED HLASOVÁNÍM O ROZHODNUTÍ

Průběh zasedání před hlasováním, jakož samotné zasedání, má své určité fáze. Poté co se akcionáři dostaví na místo konání zasedání valné hromady, se v první řadě zapíší do tzv. Listiny přítomných.

---

⁶⁶ § 186c odst. 2 ObchZ.

⁶⁷ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 327.

Listina přítomných je velice důležitý dokument, do kterého se zapisují akcionáři přítomní na zasedání valné hromady⁶⁸. Do listiny přítomných se pak konkrétně zapisuje:

- a) firma nebo název a sídlo právnické osoby, nebo jméno a bydliště fyzické osoby, která je akcionářem (případně jeho zástupce) a
- b) čísla listinných akcií a jmenovitá hodnota akcií, jež opravňují k hlasování, případně údaj o tom, že akcie k hlasování neopravňují.

Za správnost listiny ručí, a posléze potvrzují svými podpisy, předseda valné hromady a zapisovatel⁶⁹.

Jak uvádí např. *Dvořák*,⁷⁰ řádné vedení listiny přítomných je velice důležité, protože se jedná o nenahraditelný důkazní prostředek, který se použije v případě pochybností, zda byla valná hromada usnášeníschopná.

Po zapsání všech přítomných akcionářů do listiny přítomných se přistoupí k samotnému zasedání.

Zasedání zahajuje osoba, která valnou hromadu svolala⁷¹. **V první fázi** zasedání se volí předseda valné hromady, zapisovatel, 2 verifikátoři zápisu a min. 2 skrutátoři hlasů. **V druhé fázi** se schvaluje navržený program zasedání. Posléze již nastupuje **poslední fáze**, ve které se projednávají jednotlivé schválené body programu zasedání.

2.4.3 HLASOVÁNÍ O ROZHODNUTÍ

Rozhodnutí valné hromady se přijímají formou hlasování akcionářů na zasedání valné hromady. Akcionáři tak uplatňují svá práva podle váhy svých hlasů, které jsou odvozené od jejich akciových podílů. Rozhodnutí valné hromady učiněné na jejich zasedání se většinou nazývají jako **usnesení**, toto označení vychází zejména z toho, že valná hromada se na svých rozhodnutích **usnáší**⁷².

---

⁶⁸ § 185 odst. 2 ObchZ.

⁶⁹ ELIÁŠ, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. s. 210.

⁷⁰ *Bliže DVOŘÁK, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 415 a násl.

⁷¹ ELIÁŠ, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. s. 211.

⁷² *Bliže ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 329.

Počet hlasů, které se váží k jednotlivým akciím či jejich jmenovitým hodnotám určují stanovy společnosti. Ust. § 180 odst. 2 ObchZ explicitně vyjadřuje hledisko rovného přístupu ke všem akcionářům, při stanovení hlasovacích práv⁷³. Zákon však dále nepředepisuje žádné pravidla pro způsob výkonu hlasovacích práv.

Ohledně hlasování na valné hromadě bych dále alespoň minimálně přiblížil, a upozornil na změnu, kterou přináší ZoOK, který výslovně umožňuje, aby bylo stanovami společnosti připuštěno tzv. kumulativní hlasování, při volbě členů orgánů a.s.

Kumulativní hlasování upravuje ZoOK v ustanovení § 354 – 355, a je založeno na principu, kdy se pro jeho účely počet hlasů akcionářů zjistí tak, že počet hlasů, jimiž akcionář nakládá na valné hromadě, se znásobí počtem volených členů orgánu společnosti⁷⁴. V praxi to znamená, že i minoritní akcionáři budou mít reálnou možnost prosadit některého ze svých kandidátů do orgánů a.s. Pro bližší pochopení a zejména představu o kumulativním hlasování bych zde odkázal na odborný text autora *Lasáka*,⁷⁵ který v něm podrobněji popisuje konkrétní příklad kumulativního hlasování na vzorové akciové společnosti.

2.4.4 PODMÍNKY PŘIJETÍ ROZHODNUTÍ

Jednou z hlavních podmínek pro přijetí usnesení valné hromady je, že se pro něj vysloví určitý počet z přítomných hlasů akcionářů, kterých je v daný případ potřebných, pro řádné přijetí. Aby bylo usnesení řádně přijeto, je zcela zásadní, aby se příslušná většina počítala z těch hlasů, které jsou v době hlasování skutečně přítomni. Není tedy možné vycházet pouze z listiny přítomných, ale pokaždé se hledí na aktuální stav hlasů v době příslušného jednání.

---

⁷³ § 180 odst. 2 ObchZ: „Hlasovací právo je spojeno s akcií. Stanovy musí určit počet hlasů spojených s akcií tak, aby na akcie se stejnou jmenovitou hodnotou připadal stejný počet hlasů. Jestliže společnost vydává akcie s různou jmenovitou hodnotou, musí být počet hlasů spojených s těmito akciemi určen ve stejném poměru, jako je poměr jmenovitých hodnot těchto akcií. Stanovy mohou omezit výkon hlasovacího práva stanovením nejvyššího počtu hlasů jednoho akcionáře, a to ve stejném rozsahu pro každého akcionáře nebo i pro akcionáře a jím ovládané osoby“.

⁷⁴ § 355 odst. 1 ZoOK.

⁷⁵ LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2012, č. 2, s. 48 a násl.

Obecně platným pravidlem ovládající přijímání usnesení valné hromady je, že valná hromada rozhoduje nadpoloviční většinou přítomných hlasů. Zákon ale dále v některých specifických záležitostech stanovuje pro přijetí většinu kvalifikovanou, a to buďto dvoutřetinovou anebo tříčtvrtinovou. Pokud konkrétní společnost uzná za vhodné, může ve svých stanovách přijímání usnesení upravit přísněji, než jak určuje zákon. Zmírnění stanovami pod rámec zákona zde možné není.

Podmínku dvoutřetinové většiny všech přítomných hlasů je potřeba splnit pro přijetí usnesení:

- a) rozhodnutí o změně stanov,
- b) rozhodnutí o změně výše základního kapitálu,
- c) při zvýšení základního kapitálu též pro rozhodnutí o případné kapitalizaci pohledávky podle § 59 odst. 8 ObchZ,
- d) o pověření představenstva zvýšením základního kapitálu podle § 210 ObchZ,
- e) při zrušení společnosti s likvidací,
- f) jakož i pro rozhodnutí o rozdělení likvidačního zůstatku⁷⁶.

Ad a) To platí v případě, kdy se nebude jednat o změnu stanov, která byla provedena v důsledku se zvýšením základního kapitálu společnosti představenstvem nebo na základě jiných právně-relevantních skutečností.

Ad b), c), d) Zákon zde vyžaduje dosažení dvoutřetinové většiny také při odděleném hlasování⁷⁷ podle druhu akcie, a to u každého druhu zvlášť. Výše uvedené pravidlo neplatí v situaci podle ustanovení § 213 ObchZ.

Podmínku, kdy je pro přijetí usnesení potřeba alespoň tři čtvrtin hlasů, je potřeba splnit v případě:

- a) vyloučení nebo omezení přednostního práva akcionářů na získání dluhopisů vydaných podle § 160 ObchZ,

---

⁷⁶ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 332.

⁷⁷ Oddělené hlasování: tj. hlasování určitých akcionářských skupin vedle hlasování v celém plénu. Zákon tuto formu hlasování vyžaduje pro některá rozhodnutí valné hromady. Splnění dvoutřetinového nebo tříčtvrtinového konsenzu pro přijetí rozhodnutí se pak rovněž počítají z hlasů přítomných v každé z jednotlivých skupin.

- b) vyloučení nebo omezení přednostního práva akcionářů na upsání nových akcií podle § 204a ObchZ při zvyšování základního kapitálu,
- c) schválení ovládací smlouvy o převodu zisku a jejích změn, a
- d) v případě zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vklady⁷⁸.

Zákon zde, mimo to, dále předepisuje oddělené hlasování podle druhu akcií.

Obchodní zákoník také obsahuje zvláštní úpravu, která je spojena s rozhodnutím o spojení akcií, a to v ust. § 186 odst. 5 ObchZ. Kdy pro platnost rozhodnutí o spojení akcií je potřebný souhlas všech vlastníků akcií, kterým se mají akcie spojit. Bude-li se jednat o spojení pouze části akcií, pak se bude hlasovat odděleně a vlastníci akcií, kterých se spojení nebude týkat, rozhodnutí přijmou prostou většinou přítomných hlasů.

Nakonec existují ještě zcela zvláštní úpravy hlasování na valné hromadě, mimo souhrnou úpravu § 186 ObchZ, i v jiných ustanovení tohoto zákona. Příkladem se jedná o úpravu v § 190c odst. 3 ObchZ, § 190d odst. 8 ObchZ nebo také § 160 odst. 2 ObchZ.

2.4.5 ZÁPIS Z VALNÉ HROMADY

O průběhu každé valné hromady musí být pořízen tzv. zápis. Co musí minimálně obsahovat, určuje ObchZ v ustanovení § 188 odst. 2 ObchZ:

- a) firmu a sídlo společnosti,
- b) místo a doba konání valné hromady,
- c) jméno předsedy valné hromady, zapisovatele, ověřovatele zápisu a osoby pověřené sčítáním hlasů,
- d) popis projednání jednotlivých bodů programu valné hromady,
- e) rozhodnutí valné hromady s uvedením výsledků hlasování,
- f) obsah protestu akcionáře, člena představenstva nebo dozorčí rady, týkajícího se rozhodnutí valné hromady, jestliže o to protestující požádá⁷⁹.

K zápisu se pak přikládají návrhy a prohlášení, která byla na valné hromadě předložena k projednání, a také listina přítomných.

---

⁷⁸ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 332.

⁷⁹ § 188 odst. 2 ObchZ.

ObchZ v ust. § 189 ukládá povinnost zajistit zápis z valné hromady představenstvu. Zápis z valné hromady je podstatným dokumentem společnosti, a to zejména ve vztahu k uplatnění práv akcionářů, ale i třetích osob, a v neposlední řadě také pro dokumentaci vnitřních poměrů společnosti. ObchZ proto předepisuje povinné náležitosti zápisu, povinnost jeho ověření a uchování, povinnost uchování dokumentů předcházejících valné hromadě, odpovědnost za vyhotovení zápisu a také dobu jeho archivování⁸⁰.

Skutečnost, že k zápisu o valné hromadě nebyly připojeny přílohy vyžadované § 188 odst. 3 ObchZ, popř. stanovami, a že tento není podepsán podle § 189 odst. 1 věty druhé ObchZ, nečiní sama o sobě přijatá usnesení neplatnými, lze-li i tak ze zápisu zjistit, jaká rozhodnutí byla přijata a jaké byly výsledky hlasování o nich⁸¹.

2.4.6 NEPLATNOST USNESENÍ

Institut neplatnosti usnesení valné hromady je upraven v ustanovení § 183 ObchZ, který nám předepisuje v odstavci prvním, že zde obdobně platí i ustanovení § 131 odst. 1 - 10 a 12 ObchZ. Je tedy možné, co se týče neplatnosti usnesení valné hromady, analogicky použít výklady u společnosti s ručením omezeným. V odstavci druhém pak ObchZ vyjmenovává příklady některých nepodstatných porušení, které spočívají v nedodržení náležitostí ohlášení o konání valné hromady ve smyslu § 184a odst. 3 písm. c) ObchZ nebo § 202 odst. 2 písm. a), d) ObchZ.

Domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je jedním ze základních práv každého akcionáře bez ohledu na počet, jmenovitou hodnotu akcií a druh akcií. Akcionáři se ho mohou domáhat např. v situaci, kdy je usnesení v rozporu s právními předpisy, zakladatelskou smlouvou či listinou, příp. se stanovami společnosti. V prvním stupni je k projednání věci příslušný krajský soud (rejstříkový soud, který vede obchodní rejstřík, do kterého je spol. zapsána). Návrh

---

⁸⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání.* Praha: C. H. BECK, 2006. s. 715.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 585/2010, ze dne 27. 9. 2011. [online]. Přístupné na: <<http://www.salvia.gurkol.net>>.

na vznesení neplatnosti usnesení valné hromady musí být u soudu uplatněn ve stanovené lhůtě (§ 131odst. 1, 2 ObchZ)⁸².

Blíže k celé problematice bych doporučil např. dílo *Dvořáka*⁸³, který se neplatnosti usnesení valné hromady věnuje velice podrobně a srozumitelně.

2.4.7 ROZHODNUTÍ JEDINÉHO AKCIONÁŘE

V situaci, kdy má akciová společnost pouze jediného akcionáře, nekoná se valná hromada a její působnost vykonává tento jediný akcionář. Základní ustanovení nalezneme v § 190 ObchZ, které zní po novele ObchZ provedenou zákonem č. 355/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012 takto: *"Má-li společnost jen jediného akcionáře, nekoná se valná hromada a působnost valné hromady vykonává tento akcionář. Projev vůle akcionáře při výkonu působnosti valné hromady musí mít písemnou formu (dále jen „rozhodnutí akcionáře“). Rozhodnutí společníka musí mít formu notářského zápisu o **právním úkonu** v těch případech, kdy se o rozhodnutí valné hromady pořizuje notářský zápis. Ustanovení § 186c odst. 2 a 3 se nepoužijí"*.

Po této novelizaci je tedy možné konstatovat, že ObchZ výslovně označuje v § 190 odst. 1 rozhodnutí jediného akcionáře v působnosti valné hromady za právní úkon, a tudíž jej mohou učinit ty osoby, které mají oprávnění jednat za společnost. V situaci, kdy například bude za akciovou společnost jako jediného akcionáře společnosti, oprávněn jednat předseda představenstva, a to samostatně, bude postačovat k rozhodnutím jediného akcionáře v působnosti valné hromady pouze jeho podpis, a to ve formě předpokládané ObchZ. Novela tak v podstatě výrazným způsobem *zjednodušuje* jednání jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady, jelikož odpadá nutnost složitého svolávání celého představenstva za účelem přijetí takových rozhodnutí. Při rozhodování jediného akcionáře výkonem působnosti valné hromady, je takový akcionář podle § 190 odst. 2 oprávněn vyžadovat, aby se rozhodování podle odstavce 1 téhož paragrafu účastnilo představenstvo a dozorčí rada. Písemné rozhodnutí jediného

---

⁸² MOLNÁROVÁ, G. *Vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a právo domáhat se jej – část I.* [online]. epravo.cz, 12. 6. 2003, [cit. 26. 4. 2012]

⁸³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 446 – 462.

akcionáře musí být doručeno představenstvu a dozorčí radě společnosti, a to i v případě, když se jejich členové jednání nezúčastnili.

V třetím odstavci téhož paragrafu ObchZ upravuje smlouvy, které uzavírá jediný akcionář se společností, kde je jediným akcionářem. ObchZ zde výslovně připouští, aby tyto smlouvy uzavíral vlastním jménem, a zároveň i přitom jednal jménem této společnosti. Takto uzavřená smlouva však musí mít dle dikce zákona v odstavci 3 formu notářského zápisu nebo formu písemnou, a to i tam, kde zákon pro daný druh smlouvy takovou formu nevyžaduje. Smlouva musí být také podepsána před orgánem pověřeným legalizací, následné ověření podpisu v tomto případě není dostačující. *Štenglová* k tomu uvádí tento příklad: „*Taková situace může nastat zejména tehdy, pokud je jediný akcionář též členem představenstva společnosti oprávněným jednat jménem společnosti*“⁸⁴.

Dále např. *Černá* k tomu říká: „*Jednočlennost akciové společnosti je důvodem pro zjednodušení některých rozhodovacích procesů. Platí to zejména při přeměnách společnosti, převodech a nájmech podniku i při uzavírání koncernových smluv*“⁸⁵. Východiskem pro toto zjednodušení je zejména to, že v tomto případě zejména odpadá povinnost na ochranu práv menšinových akcionářů.

Rozhodnutí jediného akcionáře společnosti má charakter usnesení valné hromady, tudíž jej lze napadnout žalobou o vyslovení neplatnosti usnesení podle § 183 ObchZ. Také nedostatek písemné formy stanovené v § 190 odst. 3 ObchZ způsobí neplatnost usnesení dle § 40 odst. 1 ObčZ.

---

⁸⁴ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 432.

⁸⁵ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl.* Praha: ASPI, 2006. s. 232.

3 PŘEDSTAVENSTVO

3.1 POJEM A SLOŽENÍ PŘEDSTAVENSTVA

Představenstvo akciové společnosti je upraveno v ustanovení § 191 a násl. ObchZ. Definice představenstva pak vychází z odstavce prvního téhož paragrafu. Představenstvo je statutárním orgánem⁸⁶ akciové společnosti, řídí její činnost a jedná jménem společnosti. Dále spadá do jeho pravomoci rozhodovat o všech záležitostech akciové společnosti, které nejsou zákonem nebo stanovami společnosti svěřeny valné hromadě či dozorčí radě. Zákon tedy jasně vymezuje představenstvo jako orgán statutární a orgán zajišťující obchodní vedení společnosti⁸⁷.

V zákoně o obchodních korporacích je představenstvo koncipováno v §§ 435 – 445. Zmíněním novinek a zásadních změn, které nová právní úprava přináší *contra* současný účinný zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, se budu věnovat přímo u konkrétních ustanovení týkajících se představenstva v následujících podkapitolách.

Představenstvo je kolektivní, až na výjimky, minimálně tříčlenný orgán akciové společnosti. S jednou z výjimek, kdy nemusí být splněna obecná zákonná podmínka nejméně tříčlenného představenstva, ale je dle zvláštního zákona vyžadován dokonce vyšší minimální počet jeho členů, se setkáváme např. v zákoně č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Další výjimkou, a to zcela opačnou než v předchozím případě, tedy situace, kdy nemusí být představenstvo nejméně tříčlenné, ale bude se skládat z méně členů, nastává u tzv. jednočlenné či unipersonální společnosti⁸⁸ (zákon o obchodních korporacích však nově zavádí možnost jednočlenného představenstva i mimo rámec unipersonální společnosti). V tomto případě samozřejmě nelze považovat

---

⁸⁶ § 20 odst. 1 ObčZ: „Právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány)“.

⁸⁷ KRÍŽ, R. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. s. 126.

⁸⁸ Jedná se o společnost pouze s jediným akcionářem. V takovémto typu společnosti pak lze uplatnit, aby představenstvo mělo pouze jednoho nebo dva členy.

představenstvo za orgán kolektivní, a tudíž se na něho nebudou vztahovat pravidla určená pro rozhodování představenstva⁸⁹. Co se týče maximálního možného počtu členů představenstva, tak tento horní limit nijak zákonem stanoven ani omezen není. Dle slov Štenglové: „*stanovy akciové společnosti by však měly vždy vycházet z toho, že počet členů představenstva by měl být stanoven tak, aby byl tento orgán průceschopný*“⁹⁰. Dle § 173 odst. 1 písm. g) ObchZ, však stanovy společnosti musí vždy obsahovat **konkrétní a určitý počet** členů představenstva. Je tedy zcela nepřijatelné, aby společnost ve svých stanovách vymezila počet členů představenstva početným rozmezím, a to např. takto „*společnost má tři (3) až šest (6) členů*“, popř. „*nejméně šest (6) členů*“. Bohužel ne zřídka se v praxi podobná ustanovení objevují ve stanovách řady společností, a to i přesto, že zákon (jak již bylo řečeno výše) zcela jasně vyžaduje **určitý** počet členů a takovéto ustanovení stanov společnosti je v důsledku, dle § 37 odst. 1 ObčZ, absolutně neplatné pro neurčitost⁹¹.

Funkční období členů představenstva určují především stanovy společnosti (jedná se o obligatorní náležitost stanov; § 173 odst. 1 písm. g) ObchZ). Akciová společnost je však, co se týče délky funkčního období limitována zákonem, a dle ustanovení § 194 odst. 1 ObchZ nesmí přesáhnout pět let. Stanovy společnosti tedy mohou určit funkční období svých členů představenstva pouze v rámci tohoto zákonného limitu. V případě, že by bylo ve stanovách určeno funkční období představenstva delší, např. šestileté (rozpor s kogentním ustanovením § 194 odst. 1 ObchZ) či by ustanovení o délce funkčního období představenstva zcela chybělo (nedodržení obligatorní náležitosti stanov dle § 173 odst. 1 písm. g) ObchZ) jednalo by se v tomto místě o vadu stanov a funkční období by bylo v souladu s § 194 odst. 1 ObchZ stanoveno na pět let, a to bez ohledu na výše uvedené. Funkční období se počítá každému členu představenstva individuálně a není určeno pro představenstvo jako celek. Členové představenstva mohou být zvoleni i opětovně.

---

⁸⁹ Stejně viz DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 438.

⁹⁰ Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 438.

⁹¹ Blíže DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 463.

V novém zákoně o obchodních korporacích se maximální délka funkčního období členů představenstva zásadně mění, a to výrazným zkrácením tohoto funkčního období. Podle § 439 odst. 3 ZoOK: „*Neobsahují-li stanovy nebo smlouva o výkonu funkce délku funkčního období, platí, že byla pro každého jednotlivého člena představenstva sjednána na 1 rok; v případě rozporu mezi stanovami a smlouvou o výkonu funkce platí délka funkčního období sjednána ve smlouvě o výkonu funkce*“.

Představenstvo má za hlavní úkol zajistit společnosti prosperitu a k tomu odpovídající patřičný zisk. Aby dostalo takovému úkolu, je především nutno provést následující **opatření**:

- a) stanovit na základě rozhodnutí valné hromady koncepci fungování společnosti,
- b) vypracovat dlouhodobý strategický záměr společnosti,
- c) stanovit podnikatelský záměr,
- d) důsledně respektovat usnesení valné hromady (pokud nejsou v rozporu s právními předpisy a stanovami) a schválený podnikatelský plán a
- e) realizovat kvalifikovanou a otevřenou informační politiku ve vztahu ke společníkům i k široké obchodní a laické veřejnosti, při nezbytném respektu k potřebě ochrany obchodního tajemství⁹².

3.2 PODMÍNKY VÝKONU, VZNIK A ZÁNİK FUNKCE

Podmínky výkonu funkce člena představenstva jsou obsaženy zejména v ustanovení § 194 odst. 7 ObchZ. Členem představenstva se tak nemůže stát kdokoli, ale pouze osoba, která splňuje stanovené zákonné podmínky. Členem představenstva se tak podle dikce zákona může stát osoba:

- a) pouze fyzická⁹³, a to alespoň 18-ti letá,
- b) plně způsobilá k právním úkonům,
- c) bezúhonná ve smyslu živnostenského zákona (blíže § 6 odst. 2 ZŽP),

---

⁹² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 468 - 469.

⁹³ Např. i v tomto přijde změna s účinností zákona o obchodních korporacích, kdy bude možné, aby se členem představenstva stala i právnická osoba, jestliže vykonává svou působnost prostřednictvím fyzické osoby.

- d) u níž nenastala skutečnost zakládající překážku k provozování živnosti (§ 8 ZŽP) a
- e) která není zároveň členem dozorčí rady ve stejné společnosti (§ 200 odst. 4 ObchZ).

V případě volby do funkce člena představenstva je nutné, aby kandidát splnil všechny předpoklady pro výkon této funkce, a to **kumulativně**. To znamená, že nesplnění pouze jediné z podmínek zakládá „*nicotnost*“ takové volby, dle Eliáše se jedná o volbu „*zdánlivou*“⁹⁴, a bude se na ní hledět jako na volbu od počátku neplatnou. Předpoklady pro výkon funkce člena představenstva musí každý člen představenstva tedy splňovat při volbě do této funkce, ale i nadále po celou dobu trvání funkce. Situace, která samozřejmě může během života společnosti nastat je, že některý z řádně zvolených členů představenstva přestane tyto podmínky během výkonu jeho funkce splňovat. Obchodní zákoník na takto nastalou skutečnost reaguje v § 194 odst. 7: „*Přestane-li člen představenstva splňovat podmínky stanovené pro výkon funkce tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, jeho funkce tím zaniká (...)*“, čili takovýto člen představenstva tímto okamžikem končí ve své funkci, a to *ex lege*. Institut ochrany práv třetích osob nabytých v dobré víře tímto zajisté není nikterak dotčen.

Kromě výše uvedených „*obecných*“ podmínek platí pro výkon funkce člena představenstva i další tzv. „*speciální předpoklady či podmínky*“, především se jedná o to, že člen představenstva:

- a) neporušuje zákaz konkurence dle § 196 ObchZ a zároveň
- b) splňuje dle § 381 ObchZ podmínky pro výkon jeho funkce.

Porušení § 196 ObchZ, tedy zákazu konkurence, nemá přímo vliv na volbu do funkce člena představenstva a její platnost, ba ani na trvání této funkce, ale zakládá zde důvod k nástupu sankcí dle § 65 ObchZ, blíže se této situaci budu věnovat v podkapitole 3. 6. *Zákaz konkurence a konflikt zájmů*, této práce. Další je tzv. diskvalifikace kandidáta obsažená v § 381 ObchZ, ten v důsledku znamená ochranu společnosti před osobami, které již působili na obdobné funkci ve

---

⁹⁴ Blíže in ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 303

společnosti, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz nebo byl zamítnut proti ní podaný insolvenční návrh pro nedostatek majetku.

Zákon nikterak neupravuje např. otázky *akcionářského poměru členů představenstva k společnosti* nebo *vzdělání a odborné praxe jeho členů*⁹⁵. V případě první otázky není akcionářský poměr ke společnosti podmínkou členství, čili členem představenstva se může stát i osoba stojící zcela mimo jakýkoliv poměr ke společnosti, avšak musí splňovat výše uvedené předpoklady pro výkon funkce člena představenstva⁹⁶. Další otázkou, požadavkem na vzdělání a odbornou praxi členů představenstva, se ObchZ nikterak nezabývá (na rozdíl od většiny zvláštních zákonů, regulujících podnikání zvláštních druhů a.s., které přímo takovouto podmínku zakotvují) a ponechává zde prostor pro volnou a neomezenou vůli každé společnosti rozhodnout se, zda zatíží či nezatíží takovýmto požadavkem budoucí členy představenstva ve svých stanovách⁹⁷.

Funkce člena představenstva **vzniká** několika následujícími způsoby, které lze rozdělit takto:

- a) obecná úprava - volba valnou hromadou;
- b) unipersonální společnost – jmenování jediným akcionářem;
- c) stanovy – přenesení volby z valné hromady na dozorčí radu;
- d) stanovy – možnost kooptace; a
- e) soud.

Co se týče písm. a) – d), jedná se o způsoby, kdy se o obsazení míst v představenstvu rozhoduje v rámci samotné společnosti. Na rozdíl od písm. e), kde v určitém případě zákon svěřuje pravomoc vstupovat do volby/jmenování členů představenstva společnosti veřejné moci – soudu.

Ad a) Jedná se o obecnou úpravu obsaženou v ustanovení § 194 odst. 1 ObchZ: *„Členy představenstva volí a odvolává valná hromada“*. Kdy *„obchodní zákoník nepřipouští jakýmkoli způsobem valnou hromadu při volbě členů představenstva omezovat, nelze tedy založit ve stanovách právo některých*

⁹⁵ Např.: ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 302; nebo DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 478.

⁹⁶ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 302.

⁹⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 478.

akcionářů či skupin akcionářů obsazovat (tj. navrhopvat osoby, které mají být voleny) některá místa členů představenstva“⁹⁸. Vzniká tu obligační závazkový vztah mezi společností a členem představenstva, který je plně podřízen režimu obchodního práva podle § 261 odst. 3 písm. f) ObchZ⁹⁹. Před vznikem takového vztahu musí předcházet náležitě projevy vůle obou stran, tedy *oferty* funkce ze strany společnosti a *akceptace* návrhu kandidátem. Pokud jde o způsob vzniku tohoto vztahu, jedná se o postup srovnatelný jako při uzavírání smluv dle § 43 a násl. ObčZ¹⁰⁰.

Ad b) U tzv. unipersonálních, tj. jednočlenných společností nedochází, již z logiky věci, k volbě představenstva valnou hromadou, ale k jmenování členů představenstva tímto jediným akcionářem, který vykonává v takovémto typu společnosti působnost valné hromady. I v případě unipersonální společnosti je možnost ustanovením stanov přenést pravomoc rozhodnout o složení a následně jmenovat členy představenstva z jediného akcionáře na dozorčí radu.

Ad c) Další zákonnou dispozicí uvedenou v § 194 odst. 1 ObchZ je, že: „Stanovy mohou určit, že členy představenstva volí a odvolává dozorčí rada způsobem v nich uvedených“. Především je zde důležité, aby ve stanovách bylo jasně uvedeno, jakým způsobem dozorčí rada volbu a odvolání uskuteční. V případě, že by stanovy uváděly pouze holou informaci o tom, že představenstvo volí dozorčí rada, ale nebyl zde upraven způsob volby a odvolání, jednalo by se o stanovy v této části neplatné a členy představenstva by *ex lege* volila valná hromada. Stejný názor zastává např. Eliáš¹⁰¹ či Černá¹⁰², naopak Štenglová¹⁰³ se přiklání k názoru, že neurčení způsobu volby a odvolání ve stanovách společnosti nezpůsobuje neplatnost ustanovení o přenesení pravomoci volby členů představenstva na dozorčí radu. Tento názor Štenglová podkládá takto: „Obchodní zákoník totiž v obecné poloze stanoví, že na postup při volbě člena

⁹⁸ Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 739.

⁹⁹ § 261 odst. 3 ObchZ: „*Touto částí zákona se řídí bez ohledu na povahu účastníků závazkové vztahy (...) písm. f) mezi společností nebo družstvem a osobou, která je statutárním orgánem nebo jiným orgánem nebo jeho členem*“.

¹⁰⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 483.

¹⁰¹ Srov. Eliáš in ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 304.

¹⁰² Srov. ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 238.

¹⁰³ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 433.

*představenstva dozorčí radou se použijí obdobně ustanovení stanov upravující jednání dozorčí rady, což je pro určení volební procedury dostačující*¹⁰⁴.

Ad d) V případě, že člen představenstva zemře, odstoupí z funkce, je odvolán nebo jinak skončí jeho funkční období, je dle dikce zákona příslušný orgán společnosti povinen do tří měsíců zvolit člena nového. Pokud takto příslušný orgán neučiní, pak jmenuje chybějícího člena, příp. členy, soud, a to na návrh osoby (akcionář, jiný člen statutárního orgánu, člen dozorčí rady, věřitel, dlužník, insolvenční správce atd.) jež na tom osvědčí svůj zájem, jinak soud může i bez návrhu společnost zrušit a nařídít její likvidaci¹⁰⁵. Absence jednoho či více členů představenstva má tedy pro společnost negativní důsledky, ať už se jedná o omezení hospodářských aktivit společnosti, či v konečném důsledku i možnost soudního rozhodnutí o jejím zrušení. Aby k takovýmto pro společnost fatálním situacím nedocházelo, mohou stanovy společnosti upravit možnost tzv. *kooptace*, neboli doplnění členů představenstva podle § 194 odst. 2 poslední věty ObchZ: „*Stanovy mohou určit, že představenstvo, jehož počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady*“; v nové úpravě obsažené v ZoOK se již neobjevuje limitace kooptace pouze na členy, které jmenovala valná hromada, ale je rozšířena na všechny členy představenstva¹⁰⁶. Jedná se však pouze o dočasné náhradní členy představenstva a ObchZ zde stanovuje pro výkon funkce kooptovaného člena představenstva jasný limit, a to takto: „*do příštího zasedání valné hromady*“. Jelikož je akciová společnost povinna dle ustanovení § 184 odst. 1 ObchZ svolat valnou hromadu minimálně jednou ročně, lze tedy logicky vyvodit, že kooptovaný člen představenstva vykonává svou funkci maximálně jeden rok (zde je naplněn požadavek dočasnosti vyplývající z ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ)¹⁰⁷. Představenstvo společnosti na dalším zasedání valné hromady zpravidla navrhne, aby byl kooptovaný člen představenstva zvolen do funkce

¹⁰⁴ Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. Akciové společnosti. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 433.

¹⁰⁵ Doslovné znění viz § 194 odst. 2 ObchZ.

¹⁰⁶ Blíže HAVEL, B., a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012.

¹⁰⁷ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3718/2009, ze dne 19. 9. 2010: „*Stanoví-li zároveň obchodní zákoník (kogentním ustanovením) povinnost společnosti svolat valnou hromadu nejméně jednou ročně, lze dovodit, že funkce kooptovaných členů představenstva nemůže trvat nikdy déle než jeden rok*“.

řádného člena představenstva. Patová situace nastává v případě, že akcionáři představenstvem navrženého kooptovaného člena za řádného člena představenstva nezvolí, a dále není k dispozici žádná relevantní osoba, který by byla na základě konsensu zvolena jako řádný člen představenstva. Tato situace může ve společnosti *de facto* vést až k dlouhodobému neobsazení statutárního orgánu, a tím k zásadnímu ochromení běžného fungování celé společnosti. Řešení této situace je nasnadě, vytvořit v rámci stanov společnosti *pro futuro seznam náhradních členů představenstva*, kteří se ujmou funkce v okamžiku zániku účasti některého člena statutárního orgánu společnosti. Dle Štenglové¹⁰⁸ zde převažuje právní názor, že takováto konstrukce, ačkoli ji ObchZ výslovně neupravuje, je podle současné právní úpravy možná. Na rozdíl např. Dvořák¹⁰⁹ zde zastává zcela opačný názor. Já osobně zastávám stanovisko, že by dle současně účinného ObchZ byla ustanovení stanov týkající se určení náhradních členů představenstva dle § 39 ObčZ absolutně neplatné a přikláním se tak k názoru Dvořáka. Ani to ale nemění můj vnitřní postoj, že institut seznamu náhradních členů představenstva by zcela jistě usnadnil „život“ společnosti v případech, na které se aplikuje § 194 odst. 2 ObchZ a tudíž by zde měla být možnost seznam tzv. „náhradníků“ v rámci statutárního orgánu akciové společnosti zřídit. K tomu se *de lege ferenda* mimo jiné přiklání i zákonodárce v novém zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, kde je tato možnost již výslovně upravena v ustanovení § 444 odst. 2 ZoOK¹¹⁰.

Ad e) Poslední možnost, jak jmenováním obsadit uvolněné křeslo v představenstvu společnosti svěřuje zákon *soudu*, nikoliv však ihned *ex officio*. Tato možnost nastává, až v případě, kdy příslušný orgán společnosti nesplní 3 měsíční zákonnou lhůtu (lhůta se v novém zákoně o obchodních korporacích snižuje na **2 měsíce** – viz znění § 433 ZoOK), kterou stanovuje ObchZ v ustanovení § 194 odst. 2 pro obsazení uvolněného křesla člena v představenstvu (tato povinnost mimo jiné trvá i poté, co společnost vstoupí do

¹⁰⁸ Blíže Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 11. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 742.

¹⁰⁹ Blíže Dvořák in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 488 - 489.

¹¹⁰ § 444 odst. 2 ZoOK: „Stanovy také mohou určit volbu náhradníků, kteří nastupují na uvolněné místo člena představenstva podle stanoveného pořadí“.

likvidace¹¹¹) a zároveň se jedná o situaci, kdy představenstvo z tohoto důvodu není schopno dále plnit své funkce a společnost se tím dostává do krizové situace. Jak již bylo zmíněno výše, soud nemá zprvu pravomoc k řešení takto nastalé situace *ex officio*, ale může jmenovat chybějícího člena či členy (zde se nachází výjimka, kdy soud může jmenovat členem představenstva i právnickou osobu, která následně určí fyzickou osobu, která bude vykonávat jejím jménem funkci člena představenstva) představenstva až na návrh oprávněné osoby, která navíc na tomto osvědčí svůj právní zájem. Jedná se zde opět jako v předcházejícím bodě (písm. d)) o přechodné podpůrné řešení, které je omezeno pouze na dobu, než bude podle § 194 odst. 2 ObchZ chybějící člen řádně zvolen¹¹². V praxi může nastat i situace, kdy žádná oprávněná osoba nepodá v zákonem stanovené lhůtě soudu návrh na doplnění chybějícího člena představenstva. Zákonodárce však správně myslel i na takovéto případy a tudíž po marném uplynutí stanovené zákonné lhůty pro podání návrhu na volbu člena představenstva nastává krajní řešení, kdy soud společnost zruší a nařídí její likvidaci, a to *ex officio*¹¹³.

Funkce člena představenstva **zaniká** dle dikce § 194 odst. 2 ObchZ zejména těmito způsoby:

- a) smrtí,
- b) odstoupením z funkce,
- c) odvoláním a
- d) uplynutím funkčního období (resp. uplynutím dodatečné tříměsíční lhůty po skončení funkčního období).

Text v § 194 odst. 2 ObchZ ale dále pokračuje: „*nebo jinak skončí jeho funkční období*“, z toho lze logicky vyvodit, že se jedná pouze o demonstrativní, „základní“ výčet způsobů zániku funkce člena představenstva a v praxi se počítá i s jinými formami. Dále tedy může funkce člena představenstva zaniknout např.: ztrátou způsobilosti k výkonu této funkce (a to *ex lege*, § 194 odst. 7 ObchZ),

---

¹¹¹ Např. z judikatury SJ3/2006 s. 204, 2. „*I po vstupu společnosti do likvidace trvá její povinnost podle § 194 odst. 2 ObchZ zvolit do 3 měsíců poté, co zanikla funkce člena představenstva, nového člena*“. in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 750.

¹¹² Blíže k tomu např. Dvořák in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 486 – 488; nebo přímo znění § 194 odst. 2 ObchZ.

¹¹³ *Srov. DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 435.

zkrácením funkčního období změnou stanov, dohodou stran, výpovědí ze strany člena představenstva, zánikem funkce kooptovaného člena představenstva, nepotvrzením ve funkci a zánikem společnosti¹¹⁴.

Dojde-li k zániku funkce člena představenstva jakýmkoliv z výše uvedených způsobů je obligatorní povinností společnosti zapsat tento stav do obchodního rejstříku. V praxi může nastat situace, kdy společnost i přes to tuto povinnost nesplní a osoba, jejíž funkce člena v představenstvu patřičným způsobem skončila, přetrvává zapsána v obchodním rejstříku. Zde se vychází z konstrukce tzv. materiální publicity (nazýván též princip dobré víry)¹¹⁵ zápisu v obchodním rejstříku obsažené v ustanovení § 29 ObchZ, zejména jeho prvním odstavci, který zní takto: „*Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti*“. V konečném důsledku půjde o situaci, kdy již bývalý člen představenstva (který je ale stále zapsán v obchodním rejstříku) jednal s třetí osobou, a tato osoba byla v dobré víře ve stav zápisu v obchodním rejstříku, potom je takováto osoba *ex lege* chráněna a právní úkon je platný.

Ad a) Funkce člena představenstva zaniká ke dni jeho smrti, nikdy až okamžikem, kdy se o této právní skutečnosti dovědí ostatní členové představenstva. Dalším způsobem, kdy končí funkce člena v představenstvu obdobným způsobem jako je jeho smrtí, je z institutu *prohlášení za mrtvého*¹¹⁶.

Ad b) Možnost odstoupit z funkce, jinak řečeno rezignovat, může každý člen představenstva, a to i bez udání důvodu. Obecné podmínky rezignace jsou obsaženy v ustanovení § 66 odst. 1 ObchZ. Průběh odvolání má dvě fáze a zákon zde stanovuje určitá kritéria, zejména proto, aby nedošlo k situaci, kdy odstupující člen skončí ve své funkci a opustí představenstvo tzv. „*na hodinu*“. Zákon nikterak nehovoří o formě, jakou má být rezignace provedena, čili nevyžaduje písemnou formu a postačí zde ústní projev vůle, ale z důvodu právní jistoty obou stran bych i přesto písemnou formu zcela určitě doporučil. Člen představenstva podává

¹¹⁴ Viz DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 490 – 497.

¹¹⁵ Srov. Bartošíková in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 74.

¹¹⁶ Blíže úplné znění §§ 196 - 200 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů; nebo srov. KRÍŽ, R. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. s. 188 – 189.

rezignaci oznámením, které musí být doručeno společnosti¹¹⁷. Odstupující člen představenstva je dále povinen oznámit svou rezignaci orgánu, jehož je členem, nebo orgánu, který jej zvolil nebo jmenoval. Oznámení však automaticky nevyvolává zánik funkce a člen představenstva je i nadále, avšak po omezenou dobu, povinen plnit povinnosti, které mu ukládá zákon a zůstávají mu zachována i všechna jeho práva vyplývající z jeho funkce. Dle slov *Dvořáka*¹¹⁸: „Účelem této úpravy je poskytnout společnosti, resp. jejímu orgánu, možnost přijmout potřebná oprávnění pro doplnění počtu členů nebo jmenování nových členů představenstva; to nelze učinit přes noc“.

Ke kterému dni končí funkce člena představenstva jeho rezignací se řeší rozdílně ve společnostech, kde je více členů představenstva a v tzv. unipersonálních společnostech, kde je člen představenstva pouze jeden.

V unipersonálních společnostech, kde je pouze jednočlenné představenstvo, podává odstupující člen rezignaci k rukám jediného akcionáře (příp. dozorčí radě) a ke dni doručení oznámení zaniká výkon jeho funkce.

Ve společnostech, kde je více členů představenstva a velice široká základna akcionářů, je více než žádoucí postup, klást důraz především na stanovy, které určí, že k projednání odstoupení je příslušný ten orgán, jehož je odstupující osoba členem¹¹⁹. V praxi se pro odstoupivšího člena jako nejúčelnější jeví předat rezignaci přímo na schůzi představenstva, kde bude o tom pořízen písemný zápis, jak uvádí např. i *Dvořák*¹²⁰. Výkon funkce pak odstupujícímu členu končí dnem, kdy představenstvo rezignaci tohoto člena projednalo či projednat mělo, dle zákona se tak děje na prvním zasedání následujícím po obdržení oznámení o rezignaci. V praxi může nastat ještě krajní situace, kdy člen představenstva oznámí svou rezignaci přímo na schůzi představenstva, a to bez předchozího oznámení. V takovémto případě končí funkce člena představenstva uplynutím dvou měsíců ode dne takového oznámení (v případě, že představenstvo neschválí na žádost odstupujícího člena jiný okamžik zániku funkce, nejdříve však den takto podané rezignace). Smyslem takovéto úpravy je především to, aby člen

¹¹⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 491.

¹¹⁸ *Tamtéž.*

¹¹⁹ *Srov. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání.* Praha: C. H. BECK, 2006. s. 232.

¹²⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 491.

představenstva, který je rozhodnutý odejít z představenstva, nepostavil ostatní členy před hotovou věc a neopustil společnost „ze dne na den“¹²¹.

V situaci, kdy stanovy společnosti nic podobného neupravují, je člen představenstva nucen podat dle dikce zákona rezignaci na zasedání valné hromady příp. dozorčí rady (podle toho kterým orgánem byl zvolen). Funkce člena představenstva zde zaniká stejně jako v předešlém případě, čili okamžikem, kdy valná hromada příp. dozorčí rada na svém prvním zasedání po oznámení rezignace, tuto projednala nebo měla projednat. Pokud byla podána rezignace bez předchozího oznámení přímo na jednání valné hromady nebo dozorčí rady řeší se zcela stejným způsobem jako v předchozím případě.

Dvořák¹²² zde upozorňuje na nevhodnost takto náhlých a předem neoznámených rezignací, kdy se opírá o judikaturu Nejvyššího soudu ČR (dále také „NS ČR“), zejména usnesení NS ČR sp. zn. 7 Tdo 107/2003 ze dne 23. 7. 2003¹²³. Nemůžu jinak než zcela souhlasit a na základě předpokladu vyšší „*profesionality*“ členů představenstva, očekávat v případě jejich rozhodnutí opustit ať už z jakéhokoliv důvodu společnost, to společnosti v předstihu oznámit. Dvořák ve svém díle dále poukazuje na to, že: „Z hlediska společnosti je nanejvýš žádoucí osobě, která chce na členství v představenstvu rezignovat, umožnit ukončení členství v představenstvu v co možná nejkratší době“¹²⁴.

Veškerá pravidla, která byla zmíněna výše, platí i pro rezignaci kooptovaného člena¹²⁵. Člen představenstva, který byl jmenován soudem, nemá na rozdíl od kooptovaného člena možnost rezignace.

Ad c) Dalším způsobem, a v praxi nejčastějším, je zánik výkonu funkce člena představenstva odvoláním. Valná hromada nebo dozorčí rada může kdykoliv odvolat každého člena představenstva, a to z jakýchkoli důvodů nebo i bez udání důvodu¹²⁶. Jedinou podmínkou platnosti odvolání je dodržení řádného procesního

---

¹²¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 492.

¹²² *Tamtéž*.

¹²³ Uveřejněné např. in *Právní rozhledy*, 2004, č. 4, s. 155 a násl.

¹²⁴ *Bližze* DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 492 – 493.

¹²⁵ Viz podkapitola 3.2 *Podmínky výkonu, vznik a zánik funkce*.

¹²⁶ *Srov.* ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 740.

postupu pro svolávání a rozhodování valné hromady nebo dozorčí rady, v opačném případě se jedná z logiky věci o odvolání neplatné.

Ad d) Členství v představenstvu společnosti zaniká i uplynutím funkčního období. Jak již bylo uvedeno výše, funkční období určují stanovy společnosti, avšak nesmí přesáhnout pětiletou zákonnou limitaci obsaženou v ustanovení § 194 odst. 1 ObchZ. Funkce člena představenstva nicméně nezaniká ihned uplynutím posledního dne jeho funkčního období, ale až zvolením nového člena představenstva (do představenstva však může být znovu zvolen i „starý“ člen představenstva), nejpozději však uplynutím dodatečné tříměsíční lhůty od uplynutí jeho funkčního období.

3.3 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ PŮSOBNOST

Působnost představenstva zákon žádným konkrétním výčtem nevymezuje, a jeho působnost tak lze vymezit s ohledem na znění konkrétních ustanovení obchodního nebo občanského zákoníku více způsoby. Působnost představenstva je tak upravena např. v ustanovení §§ 13 odst. 1, 192 odst. 1, 193 odst. 1, 177 odst. 6, 180 odst. 4, 210 ObchZ, 20 odst. 1 ObčZ aj. Avšak jako základní, obecné, ustanovení je považován § 191 odst. 1 ObchZ, podle kterého jsou představenstvu, co se týče jeho kompetencí, vyhrazeny všechny záležitosti společnosti, které dle ObchZ nebo stanov nenáleží do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Představenstvo má jako výkonný orgán společnosti realizovat pokyny dané mu valnou hromadou, řídit se valnou hromadou schválenými zásadami (srov. § 194 odst. 4 ObchZ) a v neposlední řadě valné hromadě skládat účty ze své činnosti. To však neznamená, že představenstvo nemá žádné rozhodovací pravomoci, ba naopak má velmi široké rozhodovací pole, na kterém se pohybuje zcela samostatně¹²⁷. Při výkonu své působnosti představenstvo tedy ze zákona podléhá valné hromadě a stálé kontrole prováděné ze strany dozorčí rady.

---

¹²⁷ Shodně např. ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 233 – 234; nebo ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck 2010. s. 301.

Obchodní zákoník dále v ustanovení § 194 odst. 5 ObchZ zmiňuje v souvislosti s jeho působností, že představenstvo vykonává svou působnost „**s péčí řádného hospodáře**“, aniž by tento pojem blíže specifikoval. Myslím si, že pro další je potřeba si tento pojem alespoň minimálně přiblížit. Co tedy zákonodárce pojmem „s péčí řádného hospodáře“ zamýšlel? V odborné literatuře se objevuje spousta interpretací tohoto pojmu, např. Eliáš¹²⁸: „Kdo pro společnost působí v nějakém jejím orgánu, musí svou funkci vykonávat **osobně**, s odbornou péčí a v jejím zájmu. Nepadá tedy na váhu jen **profesionalita** při výkonu funkce (vybavenost člověka určitými odbornými znalostmi a dovednostmi), ale stejným důrazem i **pečlivost** výkonu, s níž je nutné vyvarovat se zbytečného nebo neodpovědného riskování, ale stejně tak i přehnané úzkosti, a konečně také **loajalita**, tedy stálý zřetel a důraz na zájmy společnosti a umění udržet jazyk za zuby tam, kde se to patří. To vše zákonodárce shrnuje pod označení **péče řádného hospodáře**“. Dále Černá¹²⁹ k tomuto pojmu uzavírá: „Pro řádný výkon funkce člena představenstva se vyžaduje taková míra a kvalita péče o záležitosti společnosti, kterou vynaložil pečlivý a řádně jednající hospodář. Konkrétní obsah povinnosti vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře je věc výkladu“; do pojmu s péčí řádného hospodáře pak výše zmíněná autorka zahrnuje: „**svědomitost, obezřetnost, odborné řízení společnosti, schopnost rozpoznat potřebu odborného posouzení určité záležitosti specialistou, tedy vybrat nejlepší specialisty a porovnat jejich názory, aj**“. Dědič¹³⁰ k „péči řádného hospodáře“ v Komentáři k ObchZ z roku 2002 dovozuje: „základním problémem je, jak vymezit obsah pojmu péče řádného hospodáře ve vazbě k pojmu **odborné péče**. Posléze dochází k tomu, že: „Požadavek péče řádného hospodáře zahrnuje podle našeho názoru požadavek plnit povinnosti na určité odborné úrovni, která však nemusí dosahovat úrovně znalostí odborníka daného oboru (...)“. Jako další bych uvedl např. názor Dvořáka¹³¹, podle kterého lze pojem „péče řádného hospodáře“ vymezit jakožto: „výkon vědomé rozhodovací činnosti na základě dostatečných informací, konané v dobré víře ve prospěch společnosti bez preferování vlastních

¹²⁸ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2010. s. 305.

¹²⁹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006. s. 233 – 234.

¹³⁰ DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*, Praha: POLYGON, 2002, s. 2417.

¹³¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 517 – 518.

soukromých zájmů, opírající se o racionální základy, vykonávané odborně, po všech stránkách profesionálně“. A nakonec Štenglová¹³²: „podle mého názoru si lze pod pojmem péče řádného hospodáře představovat takovou péči, s jakou by hospodář, který je vybaven potřebnými **znalostmi a dovednostmi** a chová se **odpovědně a svědomitě, pečoval o svůj vlastní majetek**“. Myslím si, že i přes všechny uvedené názory a pohledy odborné veřejnosti na pojem „péče řádného hospodáře“ nejvíce jeho obsah naplňuje a to v první řadě judikatura Nejvyššího soudu ČR¹³³.

Pojem „péče řádného hospodáře“ je zachován i v rámci tzv. velké rekodifikace civilního práva. Tento pojem se objevuje jak v ustanovení § 161 odst. 1 NObčZ, který ho vymezuje jako povinnost vykonávat funkci „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.“, tak i v zákoně o obchodních korporacích v ustanovení § 55 odst. 1, které stanoví, že: „Péči řádného hospodáře neporuší ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace.“ V uvedeném ustanovení je ale také zachyceno tzv. **pravidlo podnikatelského úsudku** (tzv. *business judgment rule*), které se sice neobjevuje jako nám neznámá novinka, ale v českém zákonném textu je formulován poprvé, jak uvádí např. i Lasák¹³⁴. Nicméně jeho odraz lze již dnes nalézat v judikatuře Nejvyššího soudu ČR, srov. rozsudek NS ČR sp. zn. 29Cdo 4276/2009 ze dne 30. 3. 2011¹³⁵.

V souvislosti s ustanovením § 194 odst. 5 ObchZ a „péčí řádného hospodáře“ bych zmínil z tohoto paragrafu vyplývající další povinnost, kdy členové představenstva jsou povinni zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu. V případě pochybností zda člen představenstva plní povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen představenstva.

---

¹³² ŠTENGLOVÁ, I. Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva. *Právo a podnikání*, 2002, č. 12; nebo ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 745.

¹³³ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1412/2007 ze dne 27. 8. 2008; dále sp. zn. 5 Tdo 1143/2005 ze dne 23. 11. 2005; nebo sp. zn. 5 Tdo 433/2007 ze dne 3. 5. 2007 aj.

¹³⁴ LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 46 – 51; nebo LASÁK, J., HAVEL, B. *Kompendium korporačního práva*. Praha: C. H. BECK, 2011. s. 67 a násl.

¹³⁵ LASÁK, J. *Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekodifikace*. [online]. epravo.cz, 13. 9. 2011, [cit. 13. 2. 2013].

3.3.1 VNITŘNÍ PŮSOBNOST - OBCHODNÍ VEDENÍ SPOLEČNOSTI

Obchodní zákoník pojem „obchodní vedení“ nijak blíže nedefinuje; velice stručná zmínka se o něm objevuje, aniž by však ObchZ tento pojem blíže specifikoval, v § 192 odst. 1 ObchZ: „*představenstvo zabezpečuje **obchodní vedení** včetně řádného vedení účetnictví společnosti a předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou a konsolidovanou, popřípadě i mezitímní účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku společnosti (...)*“. Co je tedy vlastně obchodní vedení?

Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb., kterým byla provedena novela ObchZ, uvádí: „*obchodním vedením se rozumí provozování základní hospodářské činnosti a rozhodování o záležitostech uvnitř společnosti*“. V odborné literatuře se objevují různé názory na pojem „obchodní vedení“, např. Černá¹³⁶ k tomu uvádí: „*Obchodním vedením se rozumí rozhodování o vnitřních záležitostech společnosti. Je výrazem jeho vnitřní působnosti. Takto učiněné rozhodnutí nezakládá práva a povinnosti společnosti vůči třetím osobám, protože nepřekračuje vnitřní právní meze společnosti*“. Dále např. Havel¹³⁷, který předestírá, že ačkoli neexistuje přesná zákonná explikace tohoto pojmu, lze obchodní vedení považovat za „*rutinní záležitosti společnosti*“, k tomu dále uvádí, že za rutinu je nutno považovat i takové jednání společnosti, které sice není rutinní v četnosti, ale při správě společnosti k němu pravidelně dochází. Dvořák¹³⁸ charakterizuje „obchodní vedení“ jako „*průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života*“. Zmínil bych zde ještě např. Dědiče¹³⁹, který k tomu uvádí rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 80/2005, jenž uzavřel, že „*obchodním vedením*“ je řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech. V praxi tedy obchodní vedení především znamená, a zpravidla do sebe zahrnuje: organizaci a řízení společnosti náležitěmu podniku, vedení jeho zaměstnanců,

¹³⁶ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 234.

¹³⁷ Havel in HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 71 a násl.

¹³⁸ Dvořák in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 466; nebo srov. Rozhodnutí NSS ČR sp. zn. 4 Afs 24/2003.

¹³⁹ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 446.

rozhodování o provozních záležitostech (jako je např.: zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví, mzdy zaměstnanců a jiné provozní záležitosti podle typu a velikosti akciové společnosti) a také rozhodování o podnikatelských záměrech. Naproti tomu Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 94/2006 uvedl, co není obchodním vedením, a to zejména jednání vůči společníkům nebo orgánům společnosti¹⁴⁰.

Jak uvádí např. Štenglová¹⁴¹ i v praxi občas působí značné problémy rozlišit, která konkrétní rozhodnutí spadají do oblasti obchodního vedení a která již nikoli. Zmiňuje zde problém, který vzniká v souvislosti s ustanovením § 194 odst. 4 ObchZ, zejména pak jeho poslední věty (které zahrnula do ObchZ novela provedená zák. č. 370/2000 Sb.). Toto ustanovení nám říká, že není nikdo, nestanoví-li zákon něco jiného, oprávněn dávat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení společnosti, ale zároveň ustanovení § 194 odst. 4 ObchZ stanovuje povinnost představenstva řídit se zásadami a pokyny, které schválí valná hromada (samozřejmě pokud jsou v souladu se zákonem a stanovami). Štenglová posléze podává názor, jakým způsobem k tomuto problému přistupovat: „*vzájemnou vazbu obou ustanovení je třeba obecně chápat tak, že představenstvo je sice povinno řídit se pokyny schválenými valnou hromadou, ta mu však nesmí dávat pokyny týkající se obchodního vedení společnosti*“¹⁴². S tímto názorem s ohledem na výše uvedené souhlasím a ztotožňuji se s ním.

I přes všechno co bylo uvedeno výše, nelze obchodní vedení společnosti striktně oddělovat od jednání jménem společnosti navenek, jelikož spolu velmi úzce souvisí a v mnohém se dokonce prolínají. Množství rozhodnutí přijatých představenstvem v rámci jeho obchodního vedení totiž pro svou další realizaci potřebují i projev vůle společnosti navenek směřující vůči třetím osobám. Příklad k tomu uvádí např. Černá¹⁴³: „*rozhodnutí o novém podnikatelském zaměření společnosti vyžaduje kromě vytvoření organizačních předpokladů uvnitř*

¹⁴⁰ Blíže HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 71.

¹⁴¹ Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 446.

¹⁴² Blíže DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 446 – 447.

¹⁴³ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006. s. 234.

společnosti i uzavření smluv s novými obchodními partnery a zaměstnanci, popřípadě ukončení části dosavadních smluvních vztahů“.

V souvislosti s obchodním vedením společnosti bych zde dále rád zmínil novelu ObchZ provedenou zák. č. 351/2011 Sb. ze dne 27. 10. 2011, který zavedl s účinností od 1. 1. 2012 nové ustanovení § 66d. Toto ustanovení v první řadě upravuje možnost pro členy představenstva vykonávat činnosti, které spadají do obchodního vedení, na základě tzv. manažerské smlouvy v pracovněprávním poměru. Možnost uzavřít, co do formy, takovouto smlouvu nebylo sice zákonem vyloučeno, avšak ObchZ nic podobného výslovně neupravoval. Problematice souběhu výkonu funkce člena představenstva a pracovního poměru jsem věnoval vlastní kapitulu, a tak se podrobněji tomuto v odborných řadách dlouho diskutovanému problému budu věnovat posléze v kapitole 5. *Souběh funkcí*, této práce.

Zákon o obchodních korporacích přináší v tomto změnu oproti dnešní úpravě tím, že **připouští** zásahy do obchodního vedení společnosti, a to tehdy požádá-li o to představenstvo.

3.3.2 VNĚJŠÍ PŮSOBNOST – JEDNÁNÍ JMÉNEM SPOLEČNOSTI

Jako výchozí bod pro zákonnou úpravu jednání jménem společnosti, neboli vytváření právních úkonů s třetími osobami, je ustanovení § 13 odst. 1 ObchZ, podle kterého právnická osoba jedná statutárním orgánem nebo za ní jedná zástupce. Jednání představenstva je tak ze zákona přímo jednáním společnosti. Představenstvo je oprávněno jednat ve jménu společnosti ve všech věcech, což v konečném důsledku znamená, že společnost zavazuje i takové jednání, kterým představenstvo překročilo předmět podnikání společnosti¹⁴⁴. Společnost naopak nebude zavazovat takové jednání, kdy představenstvo zjevně překročilo působnost, která je mu svěřena zákonem.

Jakým způsobem bude představenstvo jednat za společnost vůči třetím osobám určí stanovy společnosti. Neurčí-li stanovy způsob jednání představenstva, platí zde úprava obsažená v ustanovení § 191 odst. 1 ObchZ a za představenstvo jedná jménem společnosti každý člen představenstva samostatně.

---

¹⁴⁴ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 234 – 235.

Členové představenstva, kteří jednají jménem společnosti a způsob, jakým tak činí, podléhá povinnosti zápisu do obchodního rejstříku dle § 35 písm. f) ObchZ. Jak již bylo zmíněno výše, především stanovy společnosti určují způsob jednateleckého oprávnění členů představenstva. Stanovy tak mohou např. určit, že členové 1. a 2. budou jednat společně, na rozdíl od členů 3., 4. a 5., kteří mohou vždy jednat samostatně. V situaci, kdy by člen představenstva, který je oprávněn jednat pouze společně s jiným členem, jednal i přesto samostatně, pak bude takto učiněný právní úkon absolutně neplatný. Jak uvádí odborná literatura, v praxi se často ve výpisech z obchodního rejstříku objevuje formulace, na základě které je oprávněn jednat každý člen představenstva samostatně, avšak k „*podepisování*“ (blíže § 40 odst. 3 ObčZ) je potřeba společného jednání (podpisu) dvou členů představenstva. Členové představenstva musí respektovat svou firemní povinnost ke společnosti, což mimo jiné znamená vždy se podepisovat s vyznačením obchodní firmy společnosti (v praxi samozřejmě užíváním firemních razítek, které většinou obsahují: obchodní firmu, jméno a funkci toho konkrétního člena představenstva), porušení této povinnosti však nezakládá neplatnost takto učiněného právního úkonu¹⁴⁵.

Rozhodnutí valné hromady nebo dozorčí rady, příp. i stanovy, mohou představenstvu omezit jeho právo jednat jménem společnosti, např. v situaci, kdy podmíní zcizování nemovitostí předchozím souhlasem valné hromady nebo dozorčí rady, ale takovéto omezení může směřovat pouze dovnitř společnosti a jednatelecké oprávnění představenstva vůči třetím osobám je zásadně neomezitelné. To znamená, že společnost je vázána i takovými úkony (ve vztahu k třetím osobám), jimiž představenstvo překročilo rozsah takového vnitřního omezení. Odpovědnost členů představenstva, kteří jednali v rozporu se stanoveným omezením, není nijak dotčena a tito členové jsou za porušení vnitřního omezení plně odpovědni.

Členové představenstva nepotřebují k výkonu funkce jeho člena žádné zvláštní potvrzení, zmocnění nebo pověření. Běžnou praxí je prokazování se členů představenstva aktuálním výpisem z obchodního rejstříku. Problém, na který

---

¹⁴⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 469.

upozorňuje *Dvořák*¹⁴⁶, může nastat v situaci, kdy nově zvolený člen představenstva není doposud zapsán do obchodního rejstříku. V takovém případě může nově zvolený člen představenstva použít např. notářský zápis o usnesení valné hromady, který má charakter veřejné listiny a tudíž je s ním spojena presumpce její správnosti.

Dvořák dále upozorňuje na další situace, které mohou nastat při jednatelském pověření členů představenstva, a to zejména:

- a) zákaz společného jednání člena představenstva a prokuristy,
- b) přípustnost částečně společného jednání dvou nebo více členů představenstva,
- c) společné jednání dvou členů a plná moc a
- d) výkon působnosti jediného společníka nebo akcionáře¹⁴⁷.

Ad a) V tomto případě jde o to, zda je možné zapsat do obchodního rejstříku, že člen představenstva jedná společně s prokuristou, příp. s jiným zástupcem. Jelikož není nic podobného českým zákonem výslovně upraveno (na rozdíl od některých zahraničních úprav), tak zde právní teorie odkazuje na ustanovení § 13 odst. 1 větu druhou ObchZ, podle níž právnická osoba jedná statutárním orgánem **nebo** za ni jedná zástupce. Důležitá je spojka „nebo“, která tu má podle soudní judikatury vylučovací charakter¹⁴⁸.

Ad b) Další spornou otázkou může být, zda je možné mít ve stanovách ustanovení o tom, že členové představenstva jednají v určitých konkrétně vyhrazených případech pouze společně a v ostatních případech jedná každý člen představenstva samostatně. V právní teorii i soudní praxi se objevují různé názory, které však nejsou jednotné. Zejména rejstříkovými soudy bývá namítáno, že v takovém případě se jedná o omezení jednatelského oprávnění dle ustanovení § 191 odst. 2 ObchZ, které je ale, jak již bylo zmíněno výše, neúčinné vůči třetím osobám, a z toho důvodu jej ani nelze zapsat do obchodního rejstříku. *Dvořák* se k této otázce vyjadřuje takto: „Lze soudit, že se nejedná o neúčinné omezení jednatelského oprávnění představenstva, nýbrž o vymezení způsobu jeho jednání, ovšem o vymezení zmatečné, ohrožující právní jistotu všech. Krom toho, nejedná

¹⁴⁶ DVOŘÁK, T. *Akciová spol. a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 470 - 471.

¹⁴⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová spol. a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 471 - 477.

¹⁴⁸ Srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 55/99 ze dne 28. 2. 2000.

*se tu o omezení jednání představenstva, nýbrž o určení způsobu, jakým bude představenstvo (resp. jeho členové) jednat jménem společnosti. Chce-li proto společnost zabránit samostatnému jednání jediného člena, pak ať je předepsáno ve stanovách a zapsáno v obchodním rejstříku, že jsou oprávněny jednat pouze 2 a více osob společně*¹⁴⁹.

Ad c) V situaci, kdy stanovy určují, že jménem společnosti jednají společně dva členové představenstva, bylo judikaturou dovozeno, že není dovoleno, aby tito dva členové udělili písemnou plnou moc jen jednomu z nich, příp. i jinému členu představenstva. Dvořák v tomto s judikaturou nesouhlasí a svůj nesouhlas opírá předně o to, že žádný takový zákaz podle něho ze zákona neplyne: „*Je-li totiž dovoleno, aby členové představenstva A a B udělili jménem společnosti plnou moc osobě E, které není členem představenstva (např. advokátovi), musí být rovněž dovoleno z logiky věci udělit plnou moc osobě C, která je členem představenstva téže společnosti. Stejně tak není žádný důvod, proč by členové představenstva A a B nemohli udělit plnou moc např. členovi představenstva B, pokud člen představenstva A nemůže momentálně jednat jménem společnosti (např. v důsledku nemoci). To není ani v rozporu s povinností osobního výkonu funkce člena představenstva podle § 66 odst. 2 druhé věty obch. z., protože zde se jedná o zastoupení společnosti, nikoliv o zastoupení člena představenstva*“¹⁵⁰.

Ad d) Pokud je akciová společnost jediným společníkem s.r.o. nebo akcionářem jiné a.s., pak musí vykonávat působnost valné hromady představenstvo takové společnosti, avšak dále platí, že za dceřinou společnost bude jinak jednat její vlastní statutární orgán. Pro výkon působnosti valné hromady a.s. nebo s.r.o. představenstvem platí ustanovení § 132 ObchZ (výkon působnosti valné hromady jediným společníkem) a § 190 ObchZ (výkon působnosti valné hromady akcionářem)¹⁵¹.

---

¹⁴⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová spol. a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 472.

¹⁵⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová spol. a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 472 – 473.

¹⁵¹ Blíže Dvořák in DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 476 – 477.

3.4 ROZHODOVÁNÍ ČLENŮ PŘEDSTAVENSTVA

Jak již bylo řečeno v úvodu této kapitoly, představenstvo je kolektivní orgán a z toho plyne, že i jako kolektivní orgán přijímá rozhodnutí hlasováním. Počet hlasů členů představenstva, které jsou potřebné pro přijetí rozhodnutí, určují v první řadě stanovy společnosti. V situaci, kdy stanovy potřebnou většinu hlasů neurčují, jsou rozhodnutí představenstva přijímána podle ustanovení § 194 odst. 3 ObchZ většinou hlasů všech svých členů. Ve stejném ustanovení ObchZ je dále výslovně stanoveno, že každý člen představenstva má jeden hlas.

Členové představenstva volí ze svých řad předsedu, který stojí v čele představenstva společnosti. Volba předsedy představenstva je zcela v režii členů představenstva a ObchZ neumožňuje do této volby nijak zasahovat jak valné hromadě, tak ani dozorčí radě a ani určit předsedu přímo v rámci volby členů představenstva. Předseda představenstva:

- dle § 195 odst. 1 ObchZ podepisuje zápis o průběhu zasedání představenstva,

- dle § 66 odst. 4 ObchZ má v případě rovnosti hlasů, jako předsedající zasedání (stejně právo má jakýkoli jiný člen představenstva v případě, že z nějakého důvodu předsedá zasedání) rozhodující hlas a

- je jedinou osobou, která má oprávnění jednat za společnost v soudním řízení podle ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) OSŘ (kromě situace, kdy k tomu pověří jiného člena představenstva), a to zcela bez ohledu jakým způsobem společnost jedná podle zápisu v obchodním rejstříku¹⁵². Štenglová k tomu uvádí: „I když to obchodní zákoník neurčuje, je poměrně obvyklé, že stanovy akciové společnosti zřizují též funkci místopředsedy představenstva, popřípadě i více místopředsedů“¹⁵³.

Dále musí členové představenstva přijímat rozhodnutí osobně a nelze se při nich nechat zastoupit, což plyne z § 66 odst. 2 ObchZ, který výslovně ve své druhé větě stanovuje, že závazek k výkonu funkce člena představenstva je závazkem

¹⁵² DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 438.

¹⁵³ Blíže Štenglová in DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání.* Praha: C. H. BECK, 2012. s. 438.

osobní povahy. Avšak zákon v ustanovení § 66 odst. 4 ObchZ také umožňuje hlasování formou písemného hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky (v dnešní „internetové“ době zcela běžné, zejména telekonference apod.) i mimo zasedání orgánu. Možnost hlasovat „na dálku“ bez přítomnosti na zasedání je přípustná pouze v případě, že jí upravují stanovy nebo společenská smlouva a zároveň s tím všichni členové představenstva souhlasí.

Organizace práce jednotlivých členů představenstva, frekvence jeho svolávání a obsah zasedání nejsou zákonem přímo upraveny a záleží zde na konkrétních okolnostech v každé jednotlivé společnosti. Svou funkci vykonávají zejména svou účastí na pravidelných zasedání představenstva, ale rovněž průběžně mezi jednotlivými zasedáními¹⁵⁴.

3.5 ODPOVĚDNOST A RUČENÍ ČLENŮ

Jak se uvádí v předešlých kapitolách, všichni členové představenstva jsou ze zákona povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře, a zároveň zachovávat mlčenlivost ohledně důvěrných informací a skutečností, kdy jejich prozrazení třetím osobám, by mohlo společnosti způsobit škodu. Jak již také bylo uvedeno, dle ObchZ nesou důkazní břemeno o tom, že vykonávali svou funkci s péčí řádného hospodáře sami členové představenstva. V celkovém důsledku se jedná o významný prostředek ochrany společnosti a jejích akcionářů před nekalým jednáním členů představenstva. V opačném případě by totiž mohlo nastat situace, že ti akcionáři, kteří by se domáhali náhrady škody vzniklé z porušení povinností představenstvem, neměli téměř žádnou možnost získat důkazy o takovém porušení, a to zejména proto, že všechny potřebné důkazy znají právě jen členové představenstva a nemuseli by k nim akcionářům umožnit přístup. Důkazní břemeno členů představenstva však zakládá těmto členům povinnost potřebné důkazy navrhnout, nikoli pak dále povinnost zároveň opatřit je.

Odpovědnost členů představenstva je třeba rozlišit na odpovědnost *obchodněprávní* podle obchodního zákoníku a na odpovědnost *ostatní* podle

---

¹⁵⁴ Blíže DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. v. Praha: ASPI, 2009. s. 469.

zvláštních předpisů¹⁵⁵. Do tzv. *ostatní* odpovědnosti podle zvláštních předpisů spadá odpovědnost trestněprávní a odpovědnost správněprávní¹⁵⁶. Členům představenstva vzniká jejich odpovědnost v okamžiku porušení jejich právních povinností.

Obchodněprávní odpovědnost členů představenstva je generálně obsažena v ustanoveních § 194 odst. 5 a 6 ObchZ. Zákon konstruuje odpovědnost členů představenstva jako odpovědnost *solidární*, čili vznikne-li společnosti škoda z porušení právních povinností vícero členy představenstva, pak odpovídají za tuto škodu **společně a nerozdílně**¹⁵⁷. To neplatí, a podle § 194 odst. 4 ObchZ nenesou členové představenstva odpovědnost za škodu, v situaci, kdy škoda společnosti vznikne tím, že představenstvo pouze plnilo pokyn daný mu valnou hromadou (např. pokyn uzavření smlouvy s konkrétním dodavatelem, která se později ukáže jako nevýhodná apod.) a tento pokyn nebyl v rozporu s právními předpisy. V opačném případě, kdy pokyn byl v rozporu s právními předpisy a členové představenstva (nebo jeden člen) takový pokyn i přesto splnili, ač podle zákona musí plnění takového pokynu odmítnout, budou za takto vzniklou škodu plně odpovědni bez jakékoliv možnosti zproštění se. Podobně je postupováno v případě, zabránil-li dozorčí rada ve své působnosti představenstvu učinit určité kroky nebo donutí-li naopak představenstvo k některým opatřením, přecházejí odpovědnostní důsledky na ni¹⁵⁸.

Členové představenstva odpovídají za způsobenou škodu *objektivně*, bez ohledu na zavinění. Zprostit se odpovědnosti za škodu může člen představenstva podle § 374 ObchZ, pouze když prokáže, že mu ve splnění povinnosti, z jejíhož porušení vznikla společnosti škoda, bránila *vyšší moc* (okolnost, kterou nemohl překonat). Obchodní zákoník dále výslovně zakazuje a prohlašuje za neplatné, smlouvy o výkonu funkce uzavřené mezi členy představenstva a společností nebo ustanovení stanov, které by obsahovaly jakékoliv vyloučení nebo omezení odpovědnosti za škodu vzniklou z porušení povinností členů představenstva.

---

¹⁵⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 520.

¹⁵⁶ Jedná se o případy, kdy se člen představenstva při výkonu své funkce dopustí trestného činu, eventuálně přestupku nebo jiného správního deliktu.

¹⁵⁷ V případě, kdy způsobí porušením právních povinností škodu společnosti pouze jeden z členů představenstva, pak je za škodu samozřejmě odpovědný sám.

¹⁵⁸ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 313.

Dvořák pak uvádí příklad z praxe, který se přímo dotýká problematiky ohledně odpovědnosti člena představenstva za porušení jeho povinností, zde konkrétně porušení povinnosti řádného hospodáře. „V praxi se často stává, že je za člena představenstva zvolen akcionář nebo je určitá osoba do funkce zvolena jako zástupce, resp. reprezentant akcionáře mající hájit jeho zájmy. Jestliže pak člen představenstva upřednostňuje při výkonu funkce své individuální zájmy nebo zájmy akcionáře, jež jej prosadil svými hlasy do jeho funkce, vyzrazuje mu informace ze společnosti a řídí se jeho pokyny, pak tím porušuje hledisko výkonu funkce s péčí řádného hospodáře a odpovídá za škodu společnosti způsobenou“¹⁵⁹.

Po odpovědných členech představenstva (týká se i bývalých členů), kteří způsobili společnosti škodu, vymáhá tuto škodu jménem společnosti určený člen dozorčí rady podle § 199 odst. 2 ObchZ¹⁶⁰. Dozorčí rada uplatní právo na náhradu škody, které má společnost vůči členovi představenstva v případě, kdy dle ustanovení § 182 odst. 1 písm. c) ObchZ o to požádají akcionáři společnosti, mající kvalifikovaný podíl na základním kapitálu dle § 181 odst. 1 ObchZ. Minoritní akcionáři společnosti mají také právo uplatnit nárok na náhradu škody i sami, a to v situaci, kdy je dozorčí rada nečinná a jejich žádosti bez zbytečného odkladu nevyhoví, což je výslovně zakotveno v ustanovení § 182 odst. 2 ObchZ. Ve stejném paragrafu je v jeho poslední větě též uvedeno, že jiná osoba než akcionář, který podal žalobu, nebo osoba jím zmocněná nemůže volně nakládat s žalobním návrhem. V řízení proti členu představenstva musí společnost jasně označit konkrétního člena (členy), který porušením svých povinností při výkonu jeho funkce způsobil společnosti škodu a dále prokázat výši takové škody. Jak již také bylo uvedeno výše, v pochybnostech, zda člen představenstva při výkonu své funkce postupoval v souladu s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen představenstva. Co se týče důkazních prostředků, jak uvádí např. Černá¹⁶¹: „Častým důkazem bude zápis ze zasedání představenstva, z něhož vyplývá, jaký postup prosazovali v daném případě jednotliví členové představenstva“.

¹⁵⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. v. Praha: ASPI, 2009. s. 521 – 522.

¹⁶⁰ § 199 odst. 2 ObchZ: „Dozorčí rada určí svého člena, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členu představenstva“.

¹⁶¹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006. s. 250.

Dvořák¹⁶² uvádí, že *de lege lata* existují tři zvláštní případy obchodněprávní odpovědnosti členů představenstva. Prvním je případ, pokud členové představenstva souhlasili s vyplacením dividendy v rozporu se zákonem, pak odpovídají společnosti za tím způsobenou škodu, a to i přesto, když takovou výplatu schválila valná hromada. Jestliže v rozporu se zákonem došlo k výplatě jiných podílů na zisku, než je dividenda, pak podle ustanovení § 179 odst. 1 ObchZ solidárně ručí za splnění povinnosti příjemce vrátit takto neoprávněně přijatý podíl na zisku. Dalším je případ odpovědnosti členů představenstva tzv. cílové společnosti podle ustanovení § 51 odst. 6 zákona č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí ve znění pozdějších předpisů¹⁶³. A konečně poslední případ reprezentuje odpovědnost členů představenstva akciové společnosti, která se účastní na přeměně podle ustanovení § 50 odst. 1 a násl. zákona č. 125/2008 Sb. o přeměnách obchodních společností a družstev¹⁶⁴.

Eliáš¹⁶⁵ ještě uvádí další speciální sankční postihy představenstva, např. v § 161 odst. 3 ObchZ, v § 181 odst. 5 ObchZ aj.

Dále bych ještě jmenoval např. odpovědnost členů představenstva za porušení povinnosti podat insolvenční návrh na prohlášení konkurzu podle ustanovení § 98 a násl. § 99 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon. Členové představenstva mají povinnost podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, v případě, že je společnost v úpadku podle ustanovení § 3 InsZ.

Porušením povinnosti člena představenstva jednat při výkonu své funkce s péčí řádného hospodáře může vzniknout škoda nejen samotné společnosti, ale i třetím osobám. S ohledem na tuto skutečnost je nezbytné se dále zaměřit na

---

¹⁶² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. v. Praha: ASPI, 2009. s. 527 – 528.

¹⁶³ § 51 odst. 6 „Odpovědnost za nabídku převzetí“ ZoNP: „*Odstavce 1 až 5 se použijí přiměřeně na stanovisko orgánů cílové společnosti podle § 16; za nesprávné nebo neúplné informace ve stanovisku orgánů cílové společnosti odpovídají členové představenstva a dozorčí rady cílové společnosti společně a nerozdílně*“.

¹⁶⁴ § 50 odst. 1 ZoNP: „*Osoby, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem nebo členem dozorčí rady nebo kontrolní komise osob zúčastněných na přeměně, znalec nebo znalci pro přeměnu, znalec nebo znalci oceňující jmění osoby zúčastněné na přeměně a znalec přezkoumávající přiměřenost vypořádání poskytovaného ostatním společníkům při převodu jmění odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikla porušením jejich povinností při přeměně osobě zúčastněné na přeměně, jejím společníkům nebo členům a věřitelům*“.

¹⁶⁵ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 315.

institut **zákonného ručení** členů představenstva za závazky společnosti a náhradu této škody.

Zákon tímto především posiluje ochranu věřitelů, kdy podle § 194 odst. 6 ObchZ může věřitel požadovat uspokojení své peněžité pohledávky, kterou má vůči společnosti, na členech (členovi) představenstva jako na zákonných ručitelích společnosti. Takové ručení členů představenstva k náhradě škody je však omezeno rozsahem jejich povinností a zaniká v okamžiku uhrazení škody. Ručení člena představenstva vznikne, pokud kumulativně splní tyto podmínky:

- odpovídá společnosti za škodu a svůj závazek k její úhradě nesplnil a
- věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost nebo z toho důvodu, že společnost zastavila platby¹⁶⁶.

V případě, že je více odpovědných členů představenstva, ručí za peněžité závazky společnosti solidárně. Věřitel tedy může uplatnit své peněžité pohledávky proti všem odpovědným členům představenstva, některým nebo pouze po jednom členu představenstva; takový člen (členové) se následně vypořádá s ostatními odpovědnými členy představenstva podle ustanovení § 511 odst. 3 ObčZ. Výše zmíněné bude platit, i pokud valná hromada udělila členům představenstva tzv. *absolutorium*¹⁶⁷.

Členovi představenstva odpovědnost a ručení zánikem výkonu jeho funkce nikdy **nezaniká**. Odpovědnost obchodněprávní i občanskoprávní trvá i po smrti člena představenstva a dědicové odpovídají do výše nabytého dědictví za dluhy vzniklé z titulu právní odpovědnosti zůstavitele podle § 470 ObčZ¹⁶⁸.

3.6 ZÁKAZ KONKURENCE A KONFLIKT ZÁJMŮ

Členové představenstva jsou dále omezeny určitými specifickými pravidly, jejichž hlavním účelem je, aby nezneužívali své pozice ve společnosti, a to na úkor

---

¹⁶⁶ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 251.

¹⁶⁷ Absolutorium uděluje členům představenstva valná hromada zejména při schvalování řádné účetní závěrky a jde zde o prohlášení, že valná hromada neuplatňuje proti členům představenstva žádná práva. *Bližze* např. DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 522 a násl.; nebo ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 314.

¹⁶⁸ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 528.

akcionářů, samotné společnosti a rovněž věřitelů společnosti. V tomto smyslu se jedná o *zákaz konkurence a konflikt zájmů*.

Zákaz konkurence zákon upravuje v ustanovení § 196 ObchZ. V obecném smyslu vychází problematika zákazu konkurence z povinnosti člena orgánu akciové společnosti řídit se zájmy této společnosti a nekonkurovat jí jeho jinou činností. Rozsah zákazu konkurence mohou věcně stanovy společnosti nebo usnesení valné hromady rozšířit o další jednání, nikdy však nemohou tento rozsah zúžit či dokonce vyloučit¹⁶⁹. Zákaz konkurence podle § 196 ObchZ znamená, a člen představenstva tedy nesmí:

- a) podnikat ve stejném nebo obdobném oboru jako je obor podnikání společnosti a ani vstupovat se společností do obchodních vztahů,
- b) zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti,
- c) účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo podobným předmětem podnikání a
- d) vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního nebo jiného orgánu jiné právnické osoby, která má stejný nebo obdobný předmět podnikání, ledaže jde o koncern¹⁷⁰.

Jednání, která uvádí § 196 ObchZ, jsou formulovány tak, aby především zabránily vzniku situace, kdy se střetávají individuální zájmy člena představenstva se zájmy společnosti, což s sebou může přinášet nebezpečí toho, že takový člen představenstva dá přednost svému vlastnímu prospěchu nebo prospěchu jiné osoby¹⁷¹ oproti zájmům společnosti.

Dopady porušení zákazu konkurence stanovuje ustanovení § 65 ObchZ, z kterého vyplývá, že společnost je oprávněna požadovat po členu představenstva, který tento zákaz porušil, **vydat prospěch** z takového obchodu anebo aby na ni **převedel tomu odpovídající práva**. Společnosti však toto právo zaniká, v případě, že ho proti členu představenstva, který porušil zákaz

---

¹⁶⁹ Srov. rozhodnutí NS ČR sp. zn. 29 Cdo 1053/2007 ze dne 25. 9. 2007.

¹⁷⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. s. 751 – 754.

¹⁷¹ Příkladem zde může být např. společnost, ve které má tento člen představenstva většinový podíl apod.

konkurence, neuplatní v subjektivní prekluzivní lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy se o takovémto porušení společnost dozvěděla, nejpozději však v objektivní prekluzivní lhůtě 1 roku ode dne porušení zákazu konkurence. Dále je společnost oprávněna požadovat po členu, který porušil zákaz konkurence, **náhradu škody** (i ušlého zisku), která vznikla společnosti takovým porušením. Pro náhradu škody se použije ustanovení § 303 a násl. ObchZ o náhradě škody (§ 757 ObchZ)¹⁷². Oprávnění společnosti požadovat po členu představenstva, který porušil zákaz konkurence, musí společnost proti tomuto členovi uplatnit v promlčecí lhůtě 4 let ode dne, kdy se o vzniku škody, a zároveň o tom, kdo za ní odpovídá dle § 397 ObchZ, společnost dozvěděla nebo mohla dozvědět, nejdéle však podle § 408 ObchZ v objektivní lhůtě 10 let ode dne, kdy k takovému porušení povinnosti došlo.

Zákaz konkurence může u členů představenstva trvat i po skončení výkonu jejich funkce. Zákon to sice výslovně neupravuje, avšak ani tomu nijak nebrání. Společnost tedy může smluvně zavázat člena představenstva k dodržování zákazu konkurence i po skončení výkonu jeho funkce, a to formou tzv. **konkurenční doložky**¹⁷³. Smyslem konkurenční doložky je především předejít případným budoucím sporům a zabránit bývalému členovi představenstva případně používat „*know how*“ společnosti, které je podle § 17 ObchZ obchodním tajemstvím, a to na úkor této společnosti u její konkurence. Omezení vyplývající z konkurenční doložky však nesmí být nepřiměřená a bývalému členu představenstva musí být poskytnuta odpovídající kompenzace. *Dvořák*¹⁷⁴ k tomu uvádí: „*Výhodným se v tomto kontextu jeví analogické využití úpravy podle § 627a obch. z., které upravuje konkurenční doložku v rámci úpravy smlouvy o obchodním zastoupení*“.

Konflikt zájmů je soubor speciálních omezení, které stanovuje ObchZ z důvodu ochrany majetku společnosti jakož i oprávněných zájmů akcionářů. Smyslem těchto omezení je v první řadě zabránit nebezpečí případného konfliktu zájmů některého vedoucího činitele společnosti a osob jemu blízkých nebo s ním

---

¹⁷² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 509.

¹⁷³ Nejčastěji součástí smlouvy o výkonu funkce, ale může být upraveno i v jiném ujednání mezi společností a členem představenstva.

¹⁷⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 510.

jinak úzce propojených. Zákonná úprava vychází z ustanovení § 196a ObchZ¹⁷⁵. V praxi půjde o střet zájmů např. v situaci, kdy člen představenstva (nebo ost. osoby uvedené v § 196a odst. 1 ObchZ) uzavírá jako fyzická osoba se „svou“ společností smlouvu, jejímž předmětem je majetkové plnění. Z ustanovení doslovně vyplývá, že společnost může uzavřít **smlouvu o úvěru** nebo **půjčce** s členem představenstva, dozorčí rady, prokuristou nebo jinou osobou, která je oprávněna jménem společnosti takovou smlouvu uzavřít, nebo s osobami jim blízkými¹⁷⁶ nebo na ně **bezplatně převést majetek společnosti jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku**.

Speciální režim úpravy podle § 196a ObchZ se tedy uplatní při uzavírání smlouvy:

a) **o úvěru či půjčce,**

v tomto případě jde o úvěr nebo půjčku, kterou poskytuje společnost členu představenstva nebo ost. osobám uvedených v § 196a odst. 1 ObchZ nebo naopak, kdy poskytuje člen představenstva nebo tyto ost. osoby úvěr nebo půjčku společnosti, neboť v obou případech může být smlouva uzavřena pro společnost nevýhodně,

b) **o bezplatném převodu majetku,**

ze společnosti na člena představenstva nebo ost. osoby uvedené v § 196a odst. 1 ObchZ nikoli opačně, kdy někdo z uvedených osob převádí bezplatně majetek na společnost, a také

c) **jejímž obsahem je zajištění závazků,**

a to člena představenstva nebo ost. osob uvedených v § 196a odst. 1 ObchZ, například zástavní smlouva, kterou společnost zajišťuje splacení úvěru, který poskytla členu představenstva banka¹⁷⁷.

Tento speciální režim uzavírání smluv se týká i smluv, které společnost uzavírá mimo rámec běžného obchodního styku společnosti, např. se jedná o smlouvy:

---

¹⁷⁵ § 196a do ObchZ začlenila novela provedená zákonem č. 142/1996 Sb., jehož hlavním účelem bylo do českého práva implementovat čl. 11 Druhé směrnice.

¹⁷⁶ Osobu blízkou upravuje ustanovení § 116 ObčZ: „Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner^{1a}); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní“; nebo srov. DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 460 a násl.

¹⁷⁷ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 247.

- jimiž společnost **úplatně nabývá majetek** od člena představenstva,
- kterými člen představenstva **úplatně na společnost převádí majetek**, a to za protihodnotu alespoň ve výši jedné desetiny upsaného základního kapitálu.

Aby byly takové smlouvy platné, je zde podmínka, aby znalec určil cenu převáděného majetku a v případě, že tato podmínka nebude splněna, následkem bude neplatnost smlouvy¹⁷⁸. Dochází-li k nabytí do 3 let od vzniku společnosti, vyžaduje se souhlas valné hromady. Jako příklad uvádí Černá¹⁷⁹: „*Kupuje-li společnost, jejímž předmětem podnikání je stavebnictví a autodoprava, od člena svého představenstva (případně osoby se zvláštním vztahem ke společnosti podle § 196a odst. 1 a 3 ObchZ) kontrolní balík akcií jiné společnosti za cenu dosahující či překračující desetinu upsaného základního kapitálu, bude tak moci učinit jen za cenu vyplývající ze znaleckého posudku a – podle okolností – se souhlasem valné hromady*“.

Po novele ObchZ účinné k 1. 1. 2012 mimo jiné nově platí, že byl-li majetek nabytý v rozporu s ustanovením § 196a odst. 1 až 3 ObchZ dále zcizen, použije se přiměřeně ustanovení § 446 ObchZ¹⁸⁰. Nově tedy také například platí to, že společnost může poskytnout zajištění osobám uvedeným v odstavcích 1 a 2 jen se souhlasem valné hromady společnosti. Souhlas valné hromady se zajištěním závazku musel být dle právní úpravy platné do 31. 12. 2011 předchozí, což judikatura vykládala jako podmínku platnosti daného právního úkonu. Od účinnosti této novely, lze však udělit souhlas valné hromady i dodatečně a souhlas není nadále vyžadován, jde-li o poskytnutí zajištění závazku ovládané osoby ovládající osobou.

Změnu přináší § 196a ObchZ ve svém pátém odstavci, podle kterého již nebude znalecký posudek nezbytnou součástí uzavřených obchodů zahrnujících zajištění závazků mezi spřízněnými osobami¹⁸¹.

¹⁷⁸ Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 996/2004 ze dne 30. 8. 2005.

¹⁷⁹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. s. 248.

¹⁸⁰ *Bliže DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 463.

¹⁸¹ Viz VAŇASOVÁ, M. *Novela obchodního zákoníku s účinností od 1. 1. 2012 – co to znamená v praxi?* [online]. epravo.cz, 8. 2. 2012, [cit. 13. 2. 2013].

Největší a **zcela zásadní změna** však proběhne až od účinnosti nového zákona o obchodních korporacích, který ustanovení § 196a ObchZ, zejména pak jeho odstavec 3, **zruší**. Zákon o obchodních korporacích pak v souladu s Druhou směrnicí zachovává pro akciovou společnost pouze nezbytně minimální rozsah. S účinností zákona dochází k omezení osob, na které ustanovení § 196a odst. 3 ObchZ dopadá. Nově se bude omezení převodu majetku za cenu stanovenou na základě posudku znalce týkat pouze zakladatele a akcionáře společnosti. Dále se v souladu s právem EU pravidlo podle ustanovení dnešního § 196a odst. 3 ObchZ aplikuje pouze na dobu dvou let od vzniku společnosti, příp. od účinnosti přeměny, pokud při ní došlo ke změně právní formy na akciovou společnost. A v neposlední řadě pak ZoOK dále omezuje povinnost zpracovat znalecký posudek a posoudit hodnotu převáděného majetku, a to pouze na případy, kdy akcionář, respektive nabyvatel na společnost převádí majetek, jehož hodnota převyšuje 10% upsaného základního kapitálu, nikoliv na případy, kdy naopak akcionář nebo zakladatel od společnosti majetek v této hodnotě nabývá¹⁸².

3.7 ODMĚŇOVÁNÍ ČLENŮ PŘEDTAVENSTVA

Otázka odměňování členů představenstva (potažmo i členů dozorčí rady) byla v odborné veřejnosti dlouhou dobu velice diskutovaná. Do roku 1996 se vedly zejména spory o to, zda jde členovi představenstva přiznat i jinou odměnu než tantiému, což ale vyřešila novela ObchZ č. 142/1996 Sb., která pod vlivem názoru, že vztah mezi členy orgánů společnosti a společností se řídí přiměřeně ustanovením o mandátní smlouvě, přičemž tato smlouva je úplatná¹⁸³. Současná právní úprava přiznává odměnu za výkon funkce v představenstvu společnosti různými formami, a to:

- a) **individuálně dohodnutou** odměnou ve smlouvě o výkonu funkce nebo z vnitřního předpisu,
- b) nárokem na **zákonnou odměnu** podle § 571 ObchZ,
- c) podílem na zisku – **tantiémy** nebo také

¹⁸² LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2012, č. 2, s. 51.

¹⁸³ KRÍŽ, R. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. s. 234.

d) ve formě **odstupného**.

Vychází se tedy z toho, že výkon funkce člena představenstva je činnost, kterou tento člen obecně vykonává úplatně. Bezplatnost výkonu funkce samozřejmě není zákonem nijak vyloučena, ale musela by být výslovně dohodnuta anebo by se členové (člen) představenstva museli práva na odměnu vzdát.

Ad a) Jak již vyplývá z názvu, právo na odměnu členovi představenstva může plynout z jeho smlouvy o výkonu funkce, příp. z vnitřního předpisu společnosti – v tomto případě stanov společnosti. Jak uvádí např. *Dvořák*¹⁸⁴, bez ohledu na ustanovení smlouvy o výkonu funkce nebo stanov společnosti nemají členové představenstva nárok na odměnu, jestliže svým jednáním výrazně přispěli k nepříznivým hospodářským výsledkům společnosti nebo při výkonu funkce člena představenstva porušili jejich právní povinnosti, kdy příkladem může být např. úmyslné porušení zákazu konkurence.

Ad b) Nárok na zákonnou odměnu podle ustanovení § 571 ObchZ mají členové představenstva v případě, že není výše odměny stanovena podle předcházejícího bodu.

Ad c) Otázce tantiém, neboli podílu na zisku členů představenstva a jeho rozdělení se velmi podrobně zabývala jak odborná veřejnost, tak především judikatura Nejvyššího soudu ČR. Jak uvádí *Dvořák*¹⁸⁵: „*Nejasnosti panují v praxi také ze stran toho, zda může valná hromada rozhodnout tak, že toliko určí celkovou výši odměny (celkovou sumu) pro všechny členy představenstva dohromady, s tím, že kolik který z členů dostane, se ponechá na rozhodnutí představenstva, anebo zda je třeba, aby valná hromada určila jmenovitě přesné částky, které jednotliví členové představenstva dostanou*“. K otázce tantiém a řešení problémů okolo nich se ne jednou vyjádřil ve svých usneseních Nejvyšší soud ČR¹⁸⁶, jako konečné řešení bych zde jmenoval usnesení NS ze dne 20. 9. 2011 sp. zn. 29 Cdo 1159/2010, ze kterého plyne: „*valná hromada nemůže stanovit pouze souhrnou částku tantiém s tím, že samotné rozdělení ponechá*

¹⁸⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 500.

¹⁸⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 501.

¹⁸⁶ Srov. např. rozsudek NS sp. zn. 29 Odo 414/2003 ze dne 27. 4. 2004, dále 29 Odo 1200/2005 ze dne 31. 1. 2007 nebo 29 Cdo 4566/2009 ze dne 16. 11. 2010.

pouze na rozhodnutí představenstva“. Aby zde byl dodržen smysl a účel uvedený v ustanovení § 187 odst. 1 písm. g) ObchZ lze otázku tantiém řešit takto:

- valná hromada určí konkrétní částky k výplatě jednotlivým členům představenstva nebo
- valná hromada určí celkovou částku k výplatě + pravidla, podle nichž se určí výše odměny jednotlivým členům představenstva anebo
- valná hromada obsáhne pravidla pro rozdělení konkrétní odměny přímo ve stanovách společnosti.

Ad d) Nárok na odstupné při ukončení výkonu funkce člena představenstva nevyplývá přímo ze zákona, ale záleží, zda bude mít takový nárok obsažen ve smlouvě o výkonu funkce nebo zda bude přímo zakotven ve stanovách společnosti. Společnosti však nic nebrání, aby poskytla odstupné i *ad hoc*, a to v případě, když se na poskytnutí odstupného usnese valná hromada.

Významnou změnu v tomto přináší nový ZoOK, který zavádí pravidlo **zásadní bezplatnosti** výkonu funkce člena orgánu. To znamená, že v případě, kdy valná hromada členu představenstva neschválí výši odměny, vykonává svou funkci bezúplatně a nemá ani nárok na žádnou zákonnou odměnu. Jak již bylo uvedeno, výši odměny většinou domlouvá společnost se členem představenstva ve smlouvě o výkonu funkce, proto zákon s ohledem na to zavádí přechodná ustanovení, které se na tyto smlouvy vztahují. Přechodná ustanovení stanoví, že ujednání o odměně ve smlouvě o výkonu funkce musí být upravena v souladu se ZoOK do 6 ti měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. V případě, že tak neučiní, bude platit fikce, že je výkon funkce bezplatný. Pokud by smlouvy o výkonu funkce nebyly přizpůsobeny nové úpravě a společnost by i přesto poskytovala těmto členům plnění, jednalo by se v tomto o bezdůvodné obohacení ze strany členů představenstva.

4 DOZORČÍ RADA

4.1 POJEM A ZPŮSOBILOST K VÝKONU FUNKCE

Obecná definice dozorčí rady zní takto: „*Dozorčí rada je jedním z obligatorních orgánů zřizovaných akciovou společností, má rozsáhlou kontrolní působnost, která je doplněna o některé působnosti jednatelského a řídicího charakteru*“. V obchodním zákoníku jsou dozorčí radě věnována ustanovení §§ 197 – 201 ObchZ. Zákon o obchodních korporacích pak vymezuje činnost dozorčí rady v §§ 446 – 455 ZoOK. Jelikož se v ZoOK nově objevuje možnost volby mezi dualistickým a monistickým uspořádáním organizace a.s., může po nabytí účinnosti tohoto zákona nastat situace (zvolením monistické úpravy organizace), kdy bude dozorčí rada spolu s představenstvem společnosti pohlcena do jednoho společného orgánu, nejčastěji nazývaného jako správní rada¹⁸⁷. Dozorčí rada, stejně jako představenstvo společnosti, nedoznala novým ZoOK zásadních změn, avšak určité dílčí změny se objevují - konkrétně na ně upozorním v následujícím textu.

Na to, aby se určitá osoba mohla stát členem dozorčí rady, klade ObchZ určité podmínky, které musí každý bezpodmínečně splňovat. Člen dozorčí rady musí splňovat stejné podmínky jako člen představenstva podle § 194 odst. 7 ObchZ (blíže Kapitola 3, podkapitola 3.2 *Podmínky výkonu, vznik a zánik funkce*, s. 42 a násl., této práce), na které nás přímo odkazuje v souvislosti s dozorčí radou § 200 odst. 3 ObchZ; dále nesmí být podle ustanovení § 200 odst. 4 ObchZ zároveň členem představenstva, prokuristou nebo osobou oprávněnou (podle zápisu v obchodním rejstříku) jednat jménem téže společnosti; také musí splňovat předpoklady pro výkon funkce dle § 381 ObchZ, stejně jako člen představenstva.

S ohledem na ZoOK musím upozornit, že stejně jako u představenstva akciové společnosti, bude možné, aby se členem dozorčí rady stala s účinností tohoto zákona i **právnícká osoba**.

---

¹⁸⁷ Viz např. ZoOK v § 456 odst. 2: „*Kde se v tomto zákoně stanoví o dozorčí radě, rozumí se tím podle okolností správní rada nebo předseda správní rady anebo jiný orgán s obdobnou kontrolní působností*“.

4.2 SLOŽENÍ A ROZHODOVÁNÍ

Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, dozorčí rada je obligatorním orgánem zřizovaným společnostmi. Jedná se o orgán **kolektivní, volený** a dle dikce ustanovení § 200 odst. 1 ObchZ **nejméně tříčlenný**. Maximální počet členů dozorčí rady není zákonem nijak stanoven nebo limitován, avšak musí být vždy dělitelný třemi¹⁸⁸, a dále podle ustanovení § 173 odst. 1 písm. g) ObchZ musí být uveden tento počet ve stanovách společnosti konkrétním číslem. V praxi se však nedoporučuje příliš velký počet členů dozorčí rady, zejména s ohledem na její funkčnost. Optimální je, podle mého názoru, rozmezí mezi šesti až devíti člennou radou. V případě šestičlenné dozorčí rady by mohlo jeho optimální složení vypadat následovně:

1. předseda,
2. kvalifikovaná osoba pohybující se (orientující se) v oboru podnikání společnosti,
3. ekonomický, finanční specialista,
4. právník,
5. zástupce zaměstnanců A,
6. zástupce zaměstnanců B.

Myslím si, že výše uvedený návrh na složení dozorčí rady společnosti je zcela dostačující pro bezproblémové fungování dozorčí rady, ale samozřejmě záleží na konkrétních potřebách konkrétní společnosti, jak bude koncipovat svou dozorčí radu.

Z výše uvedeného lze dovodit, že dozorčí rada volí ze svého středu předsedu dozorčí rady, příp. i místopředsedu nebo místopředsedy. V odborné literatuře se však objevila otázka, kdo je vlastně oprávněn volit předsedu a další funkcionáře dozorčí rady, neboť ObchZ výslovně nestanovuje, který orgán společnosti je k tomu oprávněn. *Dvořák*¹⁸⁹ nebo *Kříž*¹⁹⁰ se k této nejasnosti staví stejným způsobem, kdy je tedy potřeba jít cestou analogie s volbou předsedy

---

¹⁸⁸ Zákodárce však v tomto nezvolil správnou formulaci, neboť nestanovil, že se musí jednat o číslo dělitelné třemi, a to beze zbytku.

¹⁸⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 536.

¹⁹⁰ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. s. 476.

představenstva neboli konkrétně ustanovením § 194 odst. 3 ObchZ. V souladu s touto analogií lze vyvodit, že předsedu a jiné funkcionáře rady volí ze svých řad samotní členové dozorčí rady, pokud by stanovy společnosti nesvěřovaly takové právo přímo valné hromadě (jiný orgán k tomu není už z logiky věci způsobilý). S tímto názorem musím plně souhlasit, neboť jiný logický výklad této situace podle mého názoru ani podat nelze.

V zákoně o obchodních korporacích je už tato situace jasnější, kdy je v ustanovení § 448 odst. 3 ZoOK výslovně uvedeno, že dozorčí rada volí a odvolává svého předsedu.

Dozorčí rada **rozhoduje** většinou hlasů všech svých členů, nestanoví-li stanovy počet jiný. Stanovy však mohou stanovit tento počet hlasů pouze vyšší a dozorčí rada pak rozhoduje kvalifikovanou většinou. Každý člen dozorčí rady má podle ustanovení § 201 odst. 3 ObchZ pouze jeden hlas. Většinově přijatým rozhodnutím jsou vázáni všichni členové dozorčí rady, s výjimkou těch rozhodnutí, která by byla nezákonná, nebo by v důsledku znamenala porušení povinností členů rady jednat s péčí řádného hospodáře.

Usnesení dozorčí rady nelze napadnout žalobou na vyslovení jeho neplatnosti, a to z toho důvodu, že ze zákona nic takového neplyne. Pouze v situaci, kdy by si členové dozorčí rady nezákonně přisvojili pravomoc valné hromady rozhodovat ve věcech, které jsou vyhrazeny právě a jen valné hromadě, je možné přemýšlet o postupu dle ustanovení § 183 ObchZ o neplatnosti usnesení valné hromady. *Dvořák* se k tomu dále vyjadřuje, že takto přijatá „*usnesení valné hromady*“ by byla nutně nicotná, a to bez ohledu, zda by byl návrh podle § 183 ObchZ podán či nikoliv¹⁹¹.

Zákon požaduje stejně jako u představenstva, tak i u dozorčí rady pořádit z každé schůze zápis, kde dále platí totéž jako u představenstva společnosti. V zápise se dále uvádějí:

- odchylná stanoviska menšiny členů, pokud tito o to požádají a

---

¹⁹¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. v. Praha: ASPI, 2009. s. 536 – 537.

- vždy odchylná stanoviska každého člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci¹⁹².

Zákon o obchodních korporacích volí jinou úpravu v souvislosti se složením dozorčí rady. Minimální počet tří členů zůstává zachován, avšak dělitelnost třemi dále platí pouze u společností s povinnou participací zaměstnanců. V novém zákoně se tedy upouští od zakotvení účasti zaměstnanců v dozorčí radě společnosti.

4.3 VZNIK, FUNKČNÍ OBDOBÍ A ZÁNİK FUNKCE

Co se týče vzniku a zániku funkce člena dozorčí rady platí obdobně totéž (až na výjimky¹⁹³, kterým se budu věnovat dále) co o vzniku a zániku funkce člena představenstva. Vzniku a zániku funkce člena v představenstvu jsem se blíže věnoval v předchozí kapitole č. 3. *Představenstvo*, a zejména pak v podkapitole 3.2 *Podmínky výkonu, vznik a zánik funkce*, str. 42 – 52, této práce, na kterou bych se chtěl odkázat z důvodu neopakování se v této části. Z výše uvedeného důvodu se tedy dále budu zabývat obecnými charakteristikami způsobu vzniku a zániku funkce člena dozorčí rady pouze okrajově a spíše se blíže zaměřím na specifické situace ohledně vzniku a zániku funkce člena dozorčí rady, typické pouze pro tento orgán společnosti.

4.3.1 VZNIK FUNKCE

Funkce člena rady **vzniká** různými způsoby, kdy především záleží, zda se jedná o dosud nevzniklou společnost nebo již společnost existující. V případě dosud nevzniklé společnosti dále rozlišujeme, zda se jedná o společnost založenou:

- a) **simultánně** – v tomto případě jsou členové první dozorčí rady jmenováni podle § 172 ObchZ rozhodnutím zakladatelů, které obsahuje zakladatelský dokument, nebo

---

¹⁹² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 537.

¹⁹³ Členové dozorčí rady volení zaměstnanci společnosti.

- b) **sukcesivně** – zde jsou členové první dozorčí rady jmenováni usnesením ustavující valné hromady podle ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) ObchZ.

Pokud se jedná o již existující společnost, jsou členové dozorčí rady voleni (jmenováni v případě jednoho akcionáře):

- a) **usnesením valné hromady** dle ustanovení § 187 odst. 1 písm. e) ObchZ, s výjimkou, kdy podle § 200 odst. 1 ObchZ volí část členů rady **zaměstnanci společnosti** (blíže v oddíle 4.3.1.1 *Volba členů dozorčí rady zaměstnanci*, s. 78 a násl. této práce),
- b) **rozhodnutím jediného akcionáře** podle § 190 ObchZ,
- c) tzv. **koopací** (koopací nelze obsadit uvolněná místa po členech dozorčí rady, kteří byli voleni zaměstnanci) nebo
- d) **rozhodnutím soudu**.

*Dvořák*¹⁹⁴ v souvislosti se vznikem funkce člena dozorčí rady upozorňuje na problém, který může v praxi nastat, a to dle jeho slov: „*nikoli zanedbatelný problém může představovat otázka, co se stane, pokud rejstříkový soud zamítne návrh na povolení zápisu člena dozorčí rady do obchodního rejstříku*“. *Dvořák* dále uvádí, že v souvislosti s tím existují dvě možnosti výkladu:

- a) extenzivní, neboli rozšiřující výklad ustanovení § 30 odst. 2 ObchZ nebo
- b) restriktivní, neboli „*omezující*“ výklad téhož ustanovení.

Osobně se přikláním, stejně jako *Dvořák*, k první možnosti, tj. extenzivnímu výkladu, neboť § 30 odst. 2 ObchZ se neomezuje pouze na členy statutárních orgánů, ale i dozorčí rada jedná dle § 199 odst. 2 ObchZ jménem společnosti.

4.3.1.1 Volba členů dozorčí rady zaměstnanci

Úprava a podmínky volby členů dozorčí rady zaměstnanci společnosti je obsažena v ustanovení § 200 ObchZ, zejména pak v jeho odst. 1, 5, 6 a 7. Výše zmíněná úprava se použije pouze tehdy, kdy má společnost **více než 50 zaměstnanců**¹⁹⁵, kteří jsou v **pracovním poměru**¹⁹⁶, a zároveň musí být vše

¹⁹⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 538.

¹⁹⁵ Stanovy společnosti mohou určit, že zaměstnanci budou volit členy dozorčí rady, i když má společnost méně jak 50 zaměstnanců.

¹⁹⁶ Pracovní poměr musí být úvazkem na více než polovinu týdenní pracovní doby, kterou určuje zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a to v § 79, kde je stanovena týdenní pracovní doba takto: (1) *Délka stanovené týdenní pracovní doby činí 40 hodin týdně.*

splněno **v první den účetního období**, kdy se koná valná hromada volící členy dozorčí rady.

Dle dikce zákona volí členy dozorčí rady valná hromada a zaměstnanci v poměru 2:1, neboli 2/3 členů volí valná hromada a 1/3 volí zaměstnanci. Stanovy společnosti mohou určit, že zaměstnanci budou volit více než 1/3 členů, ale nejvíce 1/2 členů rady.

Volby mohou být buďto **přímé** (zaměstnanci přímo volí členy dozorčí rady) anebo **nepřímé** (zaměstnanci volí členy dozorčí radě zprostředkovaně prostřednictvím volitelů).

Dále je potřeba s volbou členů do dozorčí rady rozlišovat **aktivní a pasivní volební právo** zaměstnanců.

Aktivní volební právo neboli právo volit členy dozorčí rady, mají pouze zaměstnanci v pracovním poměru, bez ohledu k jejich rozsahu pracovního úvazku. Nikdo jiný aktivní volební právo nemá a ani formou ustanovení stanov není možné v tomto směru odchýlení se od zákona. Každý zaměstnanec má ve volbě 1 hlas.

Pasivní volební právo neboli právo být zvolen členem dozorčí rady, mají zaměstnanci v pracovním poměru, opět bez ohledu na jejich rozsah pracovního úvazku a zástupci zaměstnanců, tj. členové příslušného odborového orgánu, rady zaměstnanců nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (u těchto osob se nevyžaduje existence pracovního poměru ke společnosti)¹⁹⁷.

Volby probíhají podle **volebního řádu**, ve kterém jsou upravena podrobná pravidla pro samotnou volbu. Volební řád připravuje představenstvo společnosti a následně ho i schvaluje. Schválení však předchází projednání návrhu volebního řádu s odborovou organizací (působí-li ve společnosti), příp. s radou zaměstnanců nebo zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V situaci, kdy ve společnosti nepůsobí odborová ani jiní zástupci zaměstnanců, pak musí tento

---

(2) Délka stanovené týdenní pracovní doby činí u zaměstnanců

a) pracujících v podzemí při těžbě uhlí, rud a nerudných surovin, v důlní výstavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu 37,5 hodiny týdně,

b) s třísměnným a nepřetržitým pracovním režimem 37,5 hodiny týdně,

c) s dvousměnným pracovním režimem 38,75 hodiny týdně.

(3) Zkrácení stanovené týdenní pracovní doby bez snížení mzdy pod rozsah stanovený v odstavcích 1 a 2 může obsahovat jen kolektivní smlouva nebo vnitřní předpis. Zkrácení stanovené týdenní prac. doby podle věty první nesmí však provést zaměstnavatel uvedený v § 109 odst. 3.

¹⁹⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 541.

návrh projednat přímo se zaměstnanci, kteří mají aktivní volební právo. I přesto, kdy společnost povinnost předchozího projednání návrhu volebního řádu neprojedná s žádnou, z výše uvedenou skupinou osob, a bez předchozího ho schválí, je volební řád, jakož volby samotné, platné, jelikož zákon v žádném z ustanovení § 200 odst. 5 a 7 ObchZ nezakládá porušením výše uvedených pravidel jejich neplatnost.

Další povinností představenstva ohledně voleb zaměstnanců do dozorčí rady je jejich **organizační a technické zajištění**. Jedná se především o:

- určení okamžiku vyhlášení voleb,
- místa a dne konání voleb,
- sestavení volební komise (komisí),
- zajištění kandidátů a jejich prezentace před voliči,
- sečtení hlasů po volbách a
- vyhlášení výsledků.

Představenstvo je dále povinno zajistit co největší možnou účast zaměstnanců, resp. voličů, a tak musí být při výše uvedených úkonech většinou přihlédnuto k organizaci práce v té konkrétní společnosti. Návrh organizace voleb je představenstvo povinno projednat stejným způsobem jako volební řád. Celkové náklady voleb nese společnost.

Kandidáta na člena dozorčí rady navrhuje představenstvo společnosti, odborová organizace (příp. rada zaměstnanců) nebo minimálně 10% zaměstnanců, kteří splňují podmínky ustanovení § 200 odst. 1 ObchZ.

Platnost volby (ať už přímé či nepřímé) je podmíněna tím, že se musí jednat o tajné hlasování a voleb se musí zúčastnit minimálně polovina oprávněných zaměstnanců nebo polovina volitelů¹⁹⁸. Pokud jsou výše zmíněné podmínky splněny, je zvolen kandidát s nejvyšším počtem získaných hlasů podle principu prosté většiny, jedině by volební řád stanovoval většinu kvalifikovanou.

---

¹⁹⁸ K tomu uvádí např. Dvořák in DVORÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 544: „tato konstrukce je nedomyšlená, neboť nelze v praxi vyloučit situaci, že zaměstnanci neprojeví o volbu svého zástupce v dozorčí radě zájem a volby budou (a to i opakovaně) neplatné pro nedostatečnou účast“.

Problematickou se s ohledem na volby členů dozorčí rady zaměstnanci jeví otázka, zda je ve věci voleb možná **soudní ochrana**. Zákon tuto otázku sice nijak neřeší, avšak je samozřejmě možné, aby platnost volby přezkoumal v řízení o zápisu zvoleného člena dozorčí rady do obchodního rejstříku příslušný rejstříkový soud. Např. J. Dědič, jak zmiňuje Dvořák ve svém díle¹⁹⁹, ale soudí, že je možné podat i určovací žalobu podle § 80 písm. c) OSŘ. Dvořák²⁰⁰ se k tomu vyjadřuje takto: „Je-li žaloba podána před rozhodnutím rejstříkového soudu o povolení zápisu do obchodního rejstříku, není toto důvodem pro přerušení rejstříkového řízení, které soud přerušit nesmí [§ 109 odst. 2 písm c) OSŘ]. Tudíž není vyloučeno, že budou probíhat dvě paralelní řízení, přičemž každý soud dospěje k opačnému závěru. Pokud by soud ve sporném řízení pravomocně rozhodl o neplatnosti volby, avšak zápis dotčené osoby do obchodního rejstříku by již byl proveden, pak by rozhodnutí soudu ve sporném řízení bylo podkladem pro změnu zápisu v obchodním rejstříku“. Zůstává otázkou, jak by se v rejstříku taková neplatnost volby vyznačila? Výše zmiňovaný autor vidí jako jediné východisko zápis dne vzniku a zániku členství v dozorčí radě k témuž dni a v ostatních zapisovaných skutečnostech by se s odkazem na rozhodnutí nalézacího soudu příslušné skutečnosti poznamenali.

Jak bylo uvedeno výše, v úpravě zákona o obchodních korporacích se od zakotvení účasti zaměstnanců v dozorčí radě **upouští** a potřebné změny, které navazují na účast zaměstnanců ve vazbě na právo jejich vlivu podle zákona o přeměnách, budou řešeny v doprovodných předpisech²⁰¹.

4.3.2 FUNKČNÍ OBDOBÍ

Délku **funkční období** členů představenstva určují zejména stanovy společnosti. Avšak podle ustanovení § 200 odst. 2 ObchZ nesmí přesáhnout 5 let a první funkční období členů dozorčí rady činí 1 rok od vzniku společnosti. Zákon ale na rozdíl od úpravy funkčního období představenstva výslovně nijak neupravuje délku funkčního období členů dozorčí rady v případě, že toto stanovy společnosti neupravují. Avšak analogicky s právní úpravou této otázky

¹⁹⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 545.

²⁰⁰ *Tamtéž*.

²⁰¹ Blíže HAVEL, B., a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 178.

u představenstva, a konkrétně ustanovení § 194 odst. 1 ObchZ lze dovodit, že je i jejich funkční období pětileté.

Zákon o obchodních korporacích k funkčnímu období ve svém ustanovení § 448 odst. 4 ZoOK uvádí, že neobsahují-li stanovy společnosti nebo smlouva o výkonu funkce délku funkčního období, je funkční období sjednáno na **3 roky**. Oproti dnešní úpravě tedy v takovéto situaci dochází ke změně, a funkční období členů rady je oproti dnešku zkráceno o 2 roky.

4.3.3 ZÁNİK FUNKCE

Funkce člena dozorčí rady **zaniká** obdobně jako funkce člena představenstva, s ohledem na ustanovení § 200 odst. 3 ObchZ a odkazem na § 194 odst. 2 ObchZ. Funkce člena dozorčí rady tedy zaniká:

- a) smrtí člena rady,
- b) jeho odstoupením,
- c) odvoláním společností nebo
- d) jiným skončením funkčního období, čímž se především dále rozumí
  - i. uplynutí funkčního období, resp. uplynutím dodatečné tříměsíční lhůty po jeho skončení,
  - ii. ztrátou způsobilosti k výkonu funkce,
  - iii. nepotvrzením kooptovaného člena,
  - iv. zánikem společnosti,
  - v. dohodou stran,
  - vi. zkrácením funkčního období změnou stanov nebo
  - vii. zánikem pracovního poměru, jedná-li se o člena rady voleného zaměstnanci.

Ad b) Člen, který byl zvolený do dozorčí rady zaměstnanci společnosti, podává své odstoupení k rukám ostatních členů dozorčí rady. Výkon jeho funkce pak končí dnem, kdy rada tuto rezignaci projednala nebo měla projednat podle ustanovení § 66 odst. 1 ObchZ na svém prvním zasedání potom, co se o odstoupení dozvěděla. V případě, že člen dozorčí rady oznámí své odstoupení přímo na zasedání rady, platí zde stejný postup jako u odstupujícího člena představenstva společnosti.

Ad c) Při odvolání člena dozorčí rady společností platí, že člen rady zvolený valnou hromadou je také valnou hromadou odvoláván a člena rady zvoleného zaměstnanci odvolávají zaměstnanci, a to stejným způsobem a za stejných pravidel jako je tomu podle § 200 odst. 6 ObchZ při jejich volbě.

Ad i) Funkční období je stejně dlouhé jak u členů, kteří jsou voleni zaměstnanci, tak i u členů volených valnou hromadou. Platí zde totožná pravidla jako u členů představenstva, s výjimkou funkčního období členů první dozorčí rady nově vzniklé společnosti, kde je jejich funkční období pouze jednoleté (počíná běžet od vzniku společnosti).

Ad vi) Výjimka z tohoto platí pro členy dozorčí rady volených zaměstnanci, na které se nevztahuje²⁰².

Ad vii) Členovi dozorčí rady, kterého zvolili do jeho funkce zaměstnanci společnosti, končí jeho výkon funkce zánikem pracovního poměru nebo zánikem oprávnění být odborovým nebo jiným zástupcem zaměstnanců podle obecných pracovněprávních pravidel. V případě, že je člen rady zaměstnancem, a současně i zástupcem zaměstnanců, pak jeho členství podle usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 418/2005 ze dne 1. 3. 2006 zaniká až zánikem obou těchto vztahů²⁰³.

4.4 PŮSOBNOST DOZORČÍ RADY

Působnost dozorčí rady je vymezena v ustanoveních §§ 197 – 199 ObchZ. Jelikož se jedná o kogentní ustanovení zákona, nemůžou stanovy společnosti nebo valná hromada působnost radě nijak omezit či dokonce zcela odebrat. Podle zákona je však naopak možné působnost dozorčí rady rozšířit ve stanovách společnosti, nikdy se tak však nesmí stát omezením pravomocí valné hromady nebo představenstva.

Do působnosti dozorčí rady zejména spadá:

---

²⁰² Srov. usnesení NS ČR sp. zn. 29 Odo 839/2006 ze dne 12. 10. 2006, který správně rozhodl, že cílem právní úpravy zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě je zajistit zaměstnancům a.s. splňující podmínky stanovené zákonem určitou kontrolu nad hospodařením společnosti.

²⁰³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 547.

a) dohled nad činností představenstva a nad uskutečňováním podnikatelské činnosti

Jedná se o nejvýznamnější pravomoc v rámci působnosti dozorčí rady. Upraveno v § 197 odst. 1 ObchZ. Dozorčí rada má dohled jak nad obchodním vedením společnosti, tak i nad výkonem jednatelské působnosti navenek. Rada se v souvislosti s tím zabývá souladem s právními předpisy, stanovami společnosti nebo usnesením valné hromady a i výkonem funkce s péčí řádného hospodáře. Dozorčí rada však nesmí sama přímo nebo nepřímo řídit společnost, ani zasahovat představenstvu do jejího řízení²⁰⁴.

b) možnost omezit představenstvu jeho jednatelské oprávnění

Dozorčí rada může dle § 191 odst. 2 ObchZ omezit jednatelské oprávnění představenstva, avšak takové omezení nebude účinné vůči třetím osobám.

c) kontrola obsahu účetních a obchodních knih, jakož i jiných dokladů

Upraveno v ustanovení § 197 odst. 2 ObchZ. V tomto smyslu se nejedná pouze o kontrolu listinných dokumentů, ale i o kontrolu elektronických dokumentů, příp. si mohou členové rady vyžádat ústní informace od zaměstnanců. Spornou se může jevit otázka, zda si může rada za účelem výkonu své funkce přizvat externí výpomoc. Jelikož v tomto směru neexistuje žádný zákonný zákaz, lze dovodit, že to možné je, náklady na externí výpomoc pak nese společnost²⁰⁵.

d) přezkum účetní závěrky

Dozorčí rada dle ustanovení § 198 ObchZ přezkoumává všechny druhy účetních závěrek, a to bez výjimky.

e) přezkum návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty

Rada přezkoumává i návrhy valné hromady o rozdělení zisku nebo úhrady ztráty a posléze předkládá valné hromadě své vyjádření.

f) podávat pravidelné zprávy o své činnosti

Tato povinnost dozorčí rady plyne z ustanovení § 201 odst. 1 ObchZ: „(...) jsou povinni seznámit valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti“. Zprávu o své činnosti nepředkládá každý člen rady jednotlivě, ale dozorčí rada jako orgán.

g) právo svolat valnou hromadu

Dle § 199 odst. 1 ObchZ má dozorčí rada právo svolat valnou hromadu vždy, pokud to vyžadují zájmy společnosti. Na zasedání valné hromady pak předkládají návrhy opatření, které jsou podle rady potřebné k nápravě.

²⁰⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 532.

²⁰⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 533.

h) účastnit se valné hromady

U členů dozorčí rady se v tomto nejedná pouze o právo, ale přímo o povinnost účastnit se valné hromady společnosti, a to podle ustanovení § 201 odst. 1 ObchZ. S tím souvisí i povinnost oznámit členům rady svolání valné hromady.

i) zastupovat společnost ve všech řízeních proti členu představenstva

Zde se vychází z ustanovení § 199 odst. 2 ObchZ, v případě, kdy dozorčí rada neurčí žádného z členů rady, pak soud podle § 29 odst. 2 OSŘ jmenuje společnosti opatrovníka²⁰⁶.

j) podání protestu

Protest člena dozorčí rady se uvede v zápisu o valné hromadě, což plyne z ustanovení § 188 odst. 2 písm. f) ObchZ, vždy, když o to „protestující“ požádá.

k) navrhnout neplatnost usnesení valné hromady

Právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady má každý člen dozorčí rady; platí zde § 183 odst. 1 ObchZ, který nás následně odkáže na ustanovení § 131 odst. 1 až 10 a 12 ObchZ. Domáhat se neplatnosti může v případě, že usnesení valné hromady je v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami.

Působnost dozorčí rady bych v závěru shrnul takto: obecně lze říci, že základní a nejdůležitější činností dozorčí rady je její kontrolní působnost, a to především směrem k představenstvu společnosti. Dozorčí rada je povinna provádět namátkové kontroly, a v případě, že zjistí jakékoliv nesrovnalosti nebo jsou-li k tomu jiné vážné důvody, musí zajistit hloubkový a komplexní audit²⁰⁷. V případě, že dozorčí rada své povinnosti zanedbá, pak odpovídá za škodu společnosti tím způsobenou.

4.5 PRÁVA, POVINNOSTI A ODPOVĚDNOST ČLENŮ RADY

Obchodní zákoník v části, která upravuje dozorčí radu, neobsahuje žádný výslovný výčet práv a povinností jejich členů. Vztah člena dozorčí rady a společnosti je tedy konstruován obdobně jako právní vztahy mezi společností a

---

²⁰⁶ Srov. ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 318.

²⁰⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 532.

členy představenstva²⁰⁸. Z předešlé věty pak vyplývá to, že o právech a povinnostech členů dozorčí rady platí totéž, co o právech a povinnostech členů představenstva.

Členové dozorčí rady mají **právo**:

- a) na zákonnou odměnu za výkon jejich funkce,
- b) na náhradu nákladů vynaložených v souvislosti s výkonem jejich funkce,
- c) na informace,
- d) případně na podíl na zisku (tantiéma) nebo
- e) taktéž případně na odstupné.

Členové dozorčí rady jsou především **povinni**:

- a) řídit se pokyny schválenými valnou hromadou,
- b) jednat v souladu se zájmy společnosti,
- c) vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře,
- d) respektovat zákaz konkurence a zachovávat mlčenlivost,
- e) vyvarovat se konfliktu zájmů,
- f) zastávat svou funkci osobně apod.

S ohledem na to, co bylo řečeno v úvodu této podkapitoly, bych dále odkázal na kapitolu 3. *Představenstvo*, s. 40 a násl. této práce, kde se sice zabývám všemi výše uvedenými právy a povinnostmi v souvislosti se členy představenstva, ale která platí stejně i pro členy dozorčí rady.

V závěru bych se pouze zmínil o určitých specifikách zákazu konkurence a odpovědnosti členů dozorčí rady oproti úpravě u členů představenstva.

Zákaz konkurence pro členy dozorčí rady pak konkrétně plyne z ustanovení § 200 odst. 3 ObchZ, který nám říká, že mimo jiné platí pro členy rady § 196 ObchZ. *Dvořák*²⁰⁹ upozorňuje, že v daném kontextu je třeba zabývat se otázkou, zda je možné stanovami společnosti modifikovat zákaz konkurence, a to např. tak, že pro členy dozorčí rady bude zákaz konkurence platit pouze v zákonném rozsahu a naproti tomu členům představenstva bude rozšířen, anebo pokud je nutné zákaz konkurence vymezit bezvýjimečně vždy pro členy obou orgánů

²⁰⁸ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 319.

²⁰⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 548.

stejně. S odvoláním na princip „co není zákonem zakázáno, je dovoleno“ výše zmíněný autor soudí, že zákaz konkurence lze pro členy jednoho orgánu upravit formou usnesení stanov v jiném rozsahu než pro členy druhého orgánu, nejméně ale v zákonném rozsahu podle ustanovení § 196 odst. 1 ObchZ. Zákaz konkurence dále platí pro členy dozorčí rady ve stejném rozsahu a stejným způsobem jako pro členy představenstva společnosti (konkrétně podkapitola 3.6 *Zákaz konkurence a konflikt zájmů*, s. 66 a násl. této práce).

Dílčí odchylky se objevují i u **odpovědnosti členů dozorčí rady za škodu**, kterou upravuje v souvislosti s dozorčí radou ustanovení § 201 odst. 4 ObchZ: „*Jestliže zákon nebo stanovy vyžadují k určitým jednáním představenstva předchozí souhlas dozorčí rady a dozorčí rada souhlas k takovému jednání nedá nebo využije-li dozorčí rada svého práva zakázat představenstvu určité jednání jménem společnosti, neodpovídají členové představenstva společnosti za škodu, která jí z důvodu splnění takového rozhodnutí dozorčí rady vznikne. Za škodu takto vzniklou odpovídají společně a nerozdílně ti členové dozorčí rady, kteří při rozhodování o jednáních uvedených v první větě nejednali s péčí řádného hospodáře. Jestliže dá dozorčí rada souhlas k jednáním uvedeným v první větě, za škodu vzniklou z takového jednání odpovídají společně a nerozdílně členové představenstva i dozorčí rady, kteří při rozhodování o tom, zda se má jednání uskutečnit, nevykonávali funkci s péčí řádného hospodáře*“. Jinak platí pro odpovědnost členů dozorčí rady stejná pravidla jako pro členy představenstva společnosti (podkapitola 3.5 *Odpovědnost a ručení členů*, s. 62 a násl. této práce).

5 SOUBĚH FUNKCÍ

Problematikou souběhu funkce člena představenstva (nebo také jednatele u s.r.o.) spolu s pracovním poměrem v téže společnosti se odborná veřejnost i judikatura zabývá téměř 20 let, a troufám si říci, že se jedná o jednu z nejvíce diskutovaných otázek, a to jak v odborné literatuře²¹⁰ (myšleno i časopisecké), tak i na internetu²¹¹; pro zajímavost zadáním hesla „souběh funkce člena představenstva“ do vyhledávače google.cz, vám tento vygeneruje okolo 4 680 internetových odkazů.

Zda konkrétní osoba působí u společnosti jako člen statutárního orgánu, čili v našem případě představenstvu, a zároveň i jako zaměstnanec na základě pracovní smlouvy má zásadní význam jak z hlediska práva soukromého, tak i z hlediska práva veřejného. Pro soukromé právo má praktický význam zejména při právním pohledu k záležitostem jako je odměňování členů, způsob jednání za společnost nebo náhrada škody. Z hlediska práva veřejného pak např. ve vztahu k daňovým aspektům a veřejným dávkám obecně, nebo i k právní úpravě zaměstnanosti²¹². Konkrétně pak půjde např. o následující rozdíly:

- a) pracovní smlouva zaměstnance, jakož i výše jeho mzdy, nepodléhá schválení valnou hromadou, oproti odměně člena statutárního orgánu,
- b) na rozdíl od úpravy odpovědnosti za škodu člena statutárního orgánu zaměstnanec nese odpovědnost za škodu pouze v případě, že ji sám zavinil, a to pouze v omezeném rozsahu,
- c) pro společnost je výhodnější vyplácet plat zaměstnanci, jelikož se na rozdíl od odměny určené pro členy st. orgánu, jedná o daňově uznatelný náklad,
- d) rozsah sociálního zabezpečení je výrazně vyšší u zaměstnance než u člena představenstva a

---

²¹⁰ Např. ČECH, P. Statutární orgán, zaměstnanec, nebo od každého trochu? *Právní rádce*. Praha: *Economia a.s.*, 2009, č. 02, s. 22 - 33; ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 306 – 312; DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. v.* Praha: ASPI, 2009. s. 473 – 475; a mnoho dalších.

²¹¹ Viz *Použité zdroje*, část *Internetové články* – písm. b) *souběh funkcí*. s.133 – 134 této práce.

²¹² ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 306.

- e) možnosti výpovědi ze strany zaměstnavatele vůči zaměstnanci jsou omezenější, než jsou možnosti společnosti vůči členovi st. orgánu, zejména situace jednostranného ukončení smluvního vztahu ze strany společnosti i bez udání důvodu.

Co se týče ekonomické stránky, tak zde donedávna (do novely ObchZ z roku 2012) existovalo několik rozdílů v postavení člena představenstva a zaměstnanců společnosti, a to zejména s ohledem na jejich odměny, čehož řada společností využívala, ve skutečnosti i zneužívala, a to podle toho co bylo v konkrétní době pro ni výhodnější. Dále bych výše zmíněné přiblížil v následující Tabulce I. - Daňové a pojistné aspekty.

Tabulka I. – Daňové a pojistné aspekty

	Zaměstnanec	Člen představenstva
Daňové hledisko (ze strany příjemce plateb)	Odměna podléhala dani z příjmu ze závislé činnosti, její srážky prováděla a odváděla společnost	Odměna podléhala dani z příjmu ze závislé činnosti, její srážky prováděla a odváděla společnost
Daňové hledisko (ze strany společnosti)	Odměna byla daňově uznatelný náklad pro společnost	Odměna nebyla daňově uznatelný náklad pro spol.
Sociální zabezpečení	Odměna podléhala odvodům	Nepodléhala odvodům
Zdravotní pojištění	Odměna podléhala odvodům	Podléhala odvodům

5.1 SOUBĚH FUNKCE V MINULOSTI

Problémy a otázky ohledně souběhu funkce člena představenstva a jeho pracovního poměru, jak jsem již zmínil na začátku této kapitoly, se v českém právním povědomí objevují již od 90. let minulého století.

Judikatura se k této otázce vyjádřila zamítavě již záhy, a to v polovině 90. let rozhodnutím Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 Cmo 108/92 ze dne 21. 4. 1993, které ve svém odůvodnění uvádělo: „*Činnost statutárního orgánu (popřípadě jeho člena, jde-li o kolektivní orgán) nevykonává fyzická osoba v pracovním poměru (...). Funkce statutárního orgánu společnosti totiž není druhem práce ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zák. práce, vznik a zánik tohoto právního vztahu není upraven pracovněprávními předpisy a řídí se obsahem společenské smlouvy (...)*“. K tomu se vzápětí vyjádřil Nejvyšší soud ČR, který v podstatě přejal výše zmíněné závěry Vrchního soudu v Praze, a to ve svém rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo

11/98 ze dne 17. 11. 1998. Na konci 90. let se tedy pohlíželo na vztah mezi společnostmi a jejím statutárním orgánem (resp. jeho členem) jako na vztah výlučně obchodněprávní²¹³. Avšak nešlo o zákaz absolutní povahy, neboť obě zmiňovaná rozhodnutí dále shodně připouštěla, aby osoba vykonávající pro společnost funkci statutárního orgánu (nebo jeho člena) vstupovala se společností do souběžného pracovního poměru nebo jiného pracovního vztahu, ovšem s tím, že se musí jednat výlučně o jinou činnost, než kterou zahrnuje výkon funkce člena statutárního orgánu.

Soudy tedy opakovaně rozhodovaly v souladu s ObchZ a judikaturou tak, že obchodní vedení není možné vykonávat v pracovním poměru, v případě, že jde zároveň o člena statutárního orgánu. Přesto to společnosti v praxi většinou nerespektovaly a ve většině z nich byl praktikován model výkonu funkce člena statutárního orgánu souběžně s manažerskou pozicí v pracovněprávním vztahu (např. funkce generálního ředitele, dále pak finančního/ekonomického náměstka či výkonného ředitele apod.)²¹⁴.

Další podnět k novému posouzení otázky souběhu funkcí podal Nejvyšší správní soud (NSS) v roce 2004 ve svém rozhodnutí č.j. 3 Ads 39/2003-85 ze dne 21. 4. Zmíněné rozhodnutí NSS se týkalo problematiky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, kdy podle tohoto rozhodnutí: *„Odměna, již dostávají za činnost členů představenstva generální ředitel a jeho náměstci, přičemž členy představenstva jsou právě z důvodu funkce generálního ředitele či náměstka, kteréžto vykonávají na základě pracovního poměru, z něhož jsou účastní nemocenského pojištění, je příjmem zúčtovaným jim v souvislosti s výkonem zaměstnání, z něhož jsou nemocensky pojištění“*. Je potřeba zmínit, že v daném případě se jednalo o banku a soud opřel své rozhodnutí o stanovy společnosti, které mimo jiné určovaly, že členy představenstva jsou vždy generální ředitel a jeho náměstci. Takovou konstrukci NSS nazval tzv. *povinným členstvím* v představenstvu a akceptoval to jako platnou úpravu stanov, která přímo nařizovala souběh funkcí. Z rozhodnutí NSS šlo tedy dovodit, že souběh obou činností je obecně možný a zároveň, že je

---

²¹³ ČECH, P. Statutární orgán, zaměstnanec, nebo od každého trochu? *Právní rádce*. 2009, č. 02, s. 23.

²¹⁴ NOVÁKOVÁ, P. *Souběh včera, dnes a zítra. Co čeká podnikatele od roku 2014?* [online]. patria.cz, 10. 4. 2012, [cit. 9. 7. 2012].

možné úpravu povinného členství vedoucích zaměstnanců ve statutárním orgánu zakotvit stanovami společnosti nejen u bank, ale i u akciové společnosti a stejně tak u společnosti s ručením omezeným²¹⁵.

Řada velkých společností měla ve stanovách mezi ostatními orgány společnosti nejen uvedeného generálního ředitele, ale taktéž stanoveno, že generální ředitel je současně členem představenstva společnosti²¹⁶.

V soudní praxi se však dlouhodobě uplatňoval výklad, že souběh funkce člena představenstva se zaměstnaneckým poměrem je možný pouze v případě, když taková osoba vykonává na obou postech odlišné činnosti. Nejtypičtější situací u českých akciových společností ale je, kdy tatáž osoba vykonává funkci předsedy představenstva a zároveň funkci generálního ředitele a v tomto smyslu zcela oddělit jejich činnosti je velice obtížné, ne-li zcela nemožné. V minulých letech však bylo uzavřeno, že pokud se člen představenstva stane na základě pracovní smlouvy zároveň např. generálním ředitelem společnosti a obě činnosti se co do jejich výkonu shodují, jedná se o neplatný pracovní poměr.

Ohledně souběhu funkce člena představenstva a pracovněprávního vztahu zastává zcela odlišný názor, než většina judikatury, *Dvořák*²¹⁷, podle kterého: *„Předně není v žádném ustanovení žádného zákona formulován zákaz souběhu výkonu funkce člena představenstva a generálního ředitele. Je třeba si uvědomit, že jsme na půdě soukromého práva, kde stále platí, co zákonem není zakázáno, je dovoleno (statusová otázka s tím není v rozporu)“*. Výše zmíněný autor souhlasí s tím, že člen představenstva nemůže vykonávat svoji funkci v pracovním poměru, jakož nelze mít dva různé právní vztahy ve vztahu ke stejné činnosti, a to vztah obchodněprávní i pracovněprávní zároveň. Dále však uvádí, že nelze celou věc postavit tak, že obě funkce (člen představenstva a generální ředitel) mají stejnou pracovní náplň, i když vzápětí také upozorňuje na to, že v praxi se nejednou překrývají. Celé výše zmíněné podkládá rozdílným rozsahem zmocnění

---

²¹⁵ RADA, I. *Kdy je možný souběh funkce člena představenstva a.s. a vedoucího zaměstnance*. [online]. radapartner.cz, 5. 1. 2006, [cit. 10. 7. 2012].

²¹⁶ MIKULÁŠ, Z. *Souběh funkcí aneb může člen představenstva působit jako generální ředitel?* [online]. epravo.cz, 23. 9. 2010, [cit. 14. 7. 2012].

²¹⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. v. Praha: ASPI, 2009. s. 474 – 475.

statutárního orgánu podle § 13 ObchZ a rozsahem oprávnění zaměstnance podle § 15 ObchZ²¹⁸.

5.2 SOUBĚH PODLE SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Zásadní změnu v souběhu funkcí přinesla až novela ObchZ provedená zák. č. 351/2011 Sb, která nabyla účinnosti 1. 1. 2012. Novela vkládá do ObchZ nově § 66d *O pověření obchodním vedením*, které výslovně připouští souběh funkce člena představenstva a.s. s výkonem práce v pracovně právním vztahu.

Do účinnosti této novely zastával Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi názor, že činnosti, které spadají do obsahu výkonu funkce člena statutárního orgánu, nelze vykonávat v pracovněprávním vztahu se společností. V případě, že by člen statutárního orgánu uzavřel se společností pracovní smlouvu na výkon činností, které spadají do obchodního vedení společnosti, byl by v konečném důsledku takový pracovněprávní vztah vůbec nevznikl, a to z důvodu, že ho zákon nepřipouští.

Hlavní změny, které § 66d ObchZ přinesl do problematiky ohledně souběhu funkcí, jsou:

- a) výslovně upravuje možnost statutárního orgánu pověřit obchodním vedením společnosti zaměstnance, který je současně statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu (tzv. manažerské smlouvy);
- b) ve svém druhém odstavci vylučuje pochybnosti o tom, že by se tímto způsobem mohl statutární orgán společnosti (nebo jeho člen) zbavit odpovědnosti vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře;
- c) třetí odstavec se zabývá mzdou nebo odměnou, kterou dále určuje ten orgán společnosti, do jehož působnosti náleží rozhodovat o odměňování statutárních orgánů nebo jeho členů; a konečně
- d) v odstavci čtvrtém dodává, že na základě tohoto pověření se nelze účastnit zasedání statutárního orgánu, rozhodovat o pověření obchodním vedením, rozhodovat o základním zaměření obchodního vedení

---

²¹⁸ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání.* Praha: ASPI, 2009. s. 475; blíže k celé problematice *tamtéž* s. 473 – 475.

společnosti ani jinou činnost v rámci obchodního vedení, které ObchZ nebo jiný právní předpis svěřuje do výlučné působnosti statutárního orgánu.

V souvislosti s touto novelou bych zároveň zmínil zák. č. 470/2011 Sb., kterým byl rozšířen okruh osob, na které se vztahuje nemocenské pojištění i o členy představenstva a.s. *Ep ipso* tedy podle mého názoru odpadají hlavní důvody, především daňové a pojistné, které jsem zmínil v úvodu této kapitoly, a kvůli kterým do té doby v praxi k nedovoleným souběhům docházelo.

V souvislosti s uzákoněním souběhu funkce je však potřeba upozornit na to, že samotnou novelou ObchZ se smlouvy uzavřené před účinností této novely nestávají automaticky platné, ale jejich neplatnost, resp. neúčinnost nadále trvá. Novela se tedy týká jen pracovních smluv, které byly uzavřeny až po datu její účinnosti. Pokud tedy společnost uzavřela s členem st. orgánu pracovní smlouvu před 1. lednem 2012, je nezbytné tyto smlouvy zrevidovat a uzavřít smlouvy nové. V případě, že by se tak nestalo, jsou právní vztahy ze smluv uzavřených před datem účinnosti této novely i nadále zatíženy nejistotou, a často i neplatností plynoucí z dosavadních právních předpisů a judikatury.

Výše zmíněná úprava souběhu funkce však bude, s ohledem na v současné době probíhající rekodifikaci soukromého práva, platit pouze 2 roky, a s účinností od 1. ledna 2014 jí nahradí úprava zcela nová.

5.3 SOUBĚH PO REKODIFIKACI

Nový ZoOK souběh funkce a ani možnost k pověření obchodním vedením neupravuje. Od nabytí účinnosti tohoto zákona, tj. od 1. ledna 2014, se právní úprava bohužel opět vrací do stavu, který zde existoval až do novely ObchZ z roku 2012. Nová úprava nicméně přináší v souvislosti se souběhem funkce podstatnou změnu, totiž že vztahy mezi čl. orgánu a obchodní spol. nadále nebudou zařazeny mezi tzv. absolutní obchody. Z toho plyne, že od nabytí účinnosti ZoOK bude zřejmě možné smlouvu o výkonu funkce, na základě volby stran, podřídit zákoníku práce nebo občanskému zákoníku. Lze se tedy reálně domnívat, že od 1. 1. 2014 bude z největší pravděpodobností možností vykonávat funkci statutárního orgánu společnosti v pracovněprávním vztahu.

6 ZLVÁŠTNÍ ORGÁNY AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI, S PŘIHLÉDNUTÍM K ČD CARGO A.S.

Jako první bych do této kapitoly zařadil orgán, který lze považovat v určitém smyslu také za obligatorní. Tím orgánem je **výbor pro audit**, který podle § 44 odst. 1 AudZ (zákon o auditorech) povinně zřizuje tzv. subjekt veřejného zájmu^{219, 220}. Zákon o auditorech implementoval do našeho právního prostředí směrnici Evr. parlamentu a Rady č. 2006/43/ES. Důležité je zde zodpovědět si otázku, co je považováno za subjekt veřejného zájmu. Dle směrnice (doplněné AudZ) jsou subjekty veřejného zájmu, velice polopaticky řečeno, hospodářsky významné společnosti; zákon pak tento výběr rozšířil o společnosti, které jsou významné z hlediska veřejného zájmu, velikosti či počtu zaměstnanců. Výboru pro audit jsem věnoval vlastní podkapitolu, a to konkrétně podkapitolu 6. 2. *Výbor pro audit*.

Akciová společnost může, vedle zákonem povinně zřizovaných obligatorních orgánů, zřizovat i další fakultativní, zvláštní orgány. Zákon fakultativní orgány společnosti výslovně neupravuje, nicméně tyto orgány mohou být zřízeny jen na základě příslušných ustanovení stanov společnosti. Je tedy na každé společnosti, a s ohledem na její vlastní potřeby, jestli vůbec, a příp. jaké další orgány, si prostřednictvím stanov zřídí. Ve stanovách však musí být výslovně upravena působnost takového orgánu, stejně jako způsob jakým bude rozhodovat apod. V praxi jde nejčastěji o orgány poradní, kontrolní nebo o různé výbory, které například navrhuje zásady odměňování členů orgánů společnosti, příp. vyhledávají kandidáty pro výkon funkce v orgánech společnosti. Žádnému z fakultativně zřizovaných orgánů však nelze svěřit působnost, kterou zákon svěřuje obligatorním orgánům společnosti.

Z výše uvedeného plyne, že samozřejmě záleží na každé společnosti, jaké další orgány, a jestli vůbec, pro své potřeby vytvoří. Jelikož v této části diplomové práce budu vycházet v první řadě z praxe, konkrétně ze stanov společnosti

---

²¹⁹ ČERNÁ, S. Výbor pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2010, č. 8. s. 226.

²²⁰ Co je tzv. subjektem veřejného zájmu obsahuje § 2 písm. m) AudZ.

ČD Cargo a.s. (nebo také její mateřské společnosti České dráhy a.s.), a z ní vyplývající úpravy organizační struktury této společnosti, zejména pak úpravy jejich fakultativně zřízených orgánů, lze podle mého názoru považovat níže uvedené orgány za jakési vzorové příklady, kterými lze, vedle obligatorně zřizovaných orgánů, doplnit organizační strukturu společnosti o fakultativní, zvláštní orgány. Cílem této kapitoly je zejména poukázat na to, k čemu mohou fakultativní orgány společnosti v praxi sloužit, a jakým způsobem je příp. ve stanovách společnosti upravit.

6.1 ŘÍDÍCÍ VÝBOR

Tento druh fakultativního orgánu společnosti je vytvořen např. v rámci společnosti České dráhy a.s., kde se říká, že práva akcionáře vykonává stát právě prostřednictvím řídicího výboru. Tento výbor pak tvoří dva, vládou písemně pověřeni, zaměstnanci Ministerstva dopravy a po jednom zaměstnanci Ministerstva financí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva obrany, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva pro místní rozvoj.

6.2 VÝBOR PRO AUDIT

Výbor pro audit v rámci své **působnosti** zejména:

- a) sleduje postup sestavování účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, v této souvislosti rovněž sleduje integritu finančních informací poskytovaných společnostmi, a to zejména přezkoumáváním konzistentnosti a vhodnosti účetních metod používaných ve společnosti,
- b) hodnotí účinnost vnitřní kontroly společnosti, vnitřního auditu a případně systémů řízení rizik. V této souvislosti rovněž prověřuje a hodnotí alespoň jednou ročně systémy interní kontroly, vnitřního auditu a řízení rizik, s přihlédnutím k tomu, aby bylo zajištěno, že hlavní rizika společnosti budou řádně identifikována a řízena, a dále předkládá představenstvu a dozorčí radě společnosti doporučení ohledně záležitostí týkajících se interního auditu a podporuje efektivitu fungování interního auditu,

- c) sleduje proces povinného auditu účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky. V této souvislosti rovněž získává a hodnotí informace, které souvisejí s auditorskou činností, a přezkoumává efektivitu povinného auditu. Stejně tak postupuje v případě nepovinného auditu,
- d) posuzuje nezávislost auditora, který je určen pro provádění povinného či nepovinného auditu společnosti, a zejména z hlediska poskytování doplňkových služeb auditované osobě. V této souvislosti výbor pro audit rovněž sleduje a posuzuje nezávislost a objektivitu auditora, spolupracuje s auditorem a získává a hodnotí informace, které by mohly ohrozit jeho nezávislost, přezkoumává povahu a rozsah doplňkových služeb poskytovaných společností auditorem,
- e) doporučuje auditora pro provedení povinného či nepovinného auditu,
- f) navrhuje představenstvu nebo valné hromadě provedení nepovinného auditu, pokud to uzná za potřebné,
- g) přijímá a s auditorem projednává informace, prohlášení a sdělení podle právních předpisů,
- h) předkládá valné hromadě pravidelné zprávy o činnosti výboru pro audit,
- i) informuje valnou hromadu o výsledcích nepovinného auditu, pokud tak neučiní představenstvo společnosti a
- j) sleduje ze své pozice, zda společnost nesměřuje k předlužení, či zda se společnost předluženou již nestala. Zjistí-li, že tomu tak je, informuje o tomto stavu představenstvo a dozorčí radu společnosti.

Výbor pro audit vykonává rovněž další působnost, která případně vyplývá z právních předpisů. Působností výboru pro audit není dotčena působnost jiných orgánů společnosti podle právních předpisů a stanov.

Co se týče **zasedání** výboru pro audit, řídí ho předseda výboru, a v případě jeho nepřítomnosti, jím určený člen výboru, tzv. předsedající. V případě, že předseda neurčí takovouto osobu, je předsedajícím člen výboru, kterého si výbor pro audit zvolí. O průběhu zasedání a o jeho rozhodnutích se pořizují zápisy, podepsané předsedou příp. předsedajícím. Zasedání výboru pro audit svolává předseda nebo jím pověřený člen, a to podle potřeby, nejméně však čtyřikrát (4)

ročně, zpravidla do sídla společnosti (ve stanovách společnosti může být upraveno rozdílně podle potřeb společnosti).

Pozvánka na zasedání výboru může být doručena osobně oproti potvrzení (zejména formou podpisu), zaslána doporučeným dopisem, doručovací službou, expresním kurýrem, faxem, či e-mailem, a to nejméně deset (10) dnů přede dnem zasedání. Lhůta může být se souhlasem všech členů výboru zkrácena. Ohledně dalších situací, spojených se zasedáním výboru pro audit, platí zákonná úprava o zasedání představenstva.

Členové výboru pro audit jsou jmenováni (stejně tak i odvoláváni) valnou hromadou společnosti ze členů dozorčí rady nebo třetích osob s tím, že nejméně jeden člen musí být nezávislý na společnosti a auditorovi, mít tříleté praktické zkušenosti v oblasti účetnictví nebo povinného auditu a musí mít adekvátní odborné vzdělání v oblasti auditu či vedení účetnictví. Počet členů je volitelný, stejně jako jejich délka funkčního období. Dále platí také stejná úprava jako u představenstva společnosti.

Členové výboru pro audit jsou povinni vykonávat svoji působnost s odbornou péčí a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo způsobit společnosti škodu. Členem výboru pro audit může být pouze fyzická osoba, která splnila všechny podmínky stanovené obchodním zákoníkem pro člena dozorčí rady a zároveň nesmí být členem představenstva, prokuristou nebo jinou osobou oprávněnou jednat jménem společnosti.

Na členy výboru pro audit se vztahuje zákaz konkurence stanovený podle obchodního zákoníku.

Odpovědnost členů výboru pro audit za škodu vůči společnosti je upravena právními předpisy a jakékoliv ustanovení smlouvy mezi společností a členem výboru pro audit nebo stanov, které vylučuje či omezuje odpovědnost člena výboru pro audit za škodu, je neplatné.

6.3 SPRÁVNÍ RADA

Správní rada je zde koncipována jako **poradní a iniciativní orgán** společnosti. Zde bych chtěl upozornit, že tento orgán nemá nic společného s orgánem nazývaným také jako *správní rada*, který se vedle valné hromady objevuje u monisticky organizované společnosti.

Do **působnosti** správní rady konkrétně patří:

- a) poskytovat orgánům společnosti odborná stanoviska, návrhy a doporučení, nezbytná pro přípravu dlouhodobých koncepcí rozvoje a záměru společnosti,
- b) vyjadřovat se ke zprávě o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku, určené k vyjádření dozorčí radě a následně k projednání valnou hromadou,
- c) vyjadřovat se k návrhu ročního podnikatelského plánu, včetně podnikatelské strategie, určeného k vyjádření dozorčí radě a následnému schválení valnou hromadou,
- d) vyjadřovat se k návrhu představenstva na uzavření smlouvy, jejímž předmětem je převod nebo nájem podniku, popř. jeho části, nebo zřízení zástavního práva k podniku nebo jeho části,
- e) vyjadřovat se k návrhu představenstva na uzavření smlouvy o investičním, provozním, kontokorentním nebo jiném úvěru, popř. o půjčce,
- f) vyjadřovat se k návrhu představenstva na vystavení nebo akceptaci obchodní směnky, s výjimkou směnky určené k zajištění smlouvy podle písm. e),
- g) navrhnout představenstvu nebo valné hromadě opatření, která považuje v zájmu společnosti za vhodná, včetně návrhu na provedení nepovinného auditu a
- h) udělovat souhlas s převodem jedné nebo více akcií společnosti.

Členové správní rady jsou dále **oprávněni**:

- a) nahlížet do všech dokladů a záznamů společnosti, pořizovat si z těchto dokladů a záznamů opisy, výpisy, kopie, a to jak v listinné, tak elektronické podobě,

- b) účastnit se valné hromady a zasedání dalších orgánů společnosti, a za tím účelem být příslušným způsobem pozváni,
- c) na poskytnutí informací od představenstva společnosti a
- d) vykonávat další práva stanovená právními předpisy a stanovami společnosti.

Správní rada je také oprávněna, vyžadují-li to zájmy společnosti, požadovat, aby představenstvo společnosti bez zbytečného odkladu svolalo valnou hromadu či určitou záležitost předložilo jedinému akcionáři společnosti.

Ohledně **svolávání** správní rady, platí obdobně to samé jako u obligatorních orgánů a.s. V tomto vzorovém příkladu podle stanov společnosti ČD Cargo a.s. zasedání správní rady svolává předseda správní rady nebo jím pověřený člen rady, a to podle potřeby, nejméně však jedenkrát za dva měsíce (úprava naléží do rukou stanov, čili je možné modifikovat podle potřeb dané společnosti), zpravidla do sídla společnosti. Zasedání správní rady se koná také vždy, požádá-li o to písemně kterýkoli člen správní rady, dozorčí rada nebo představenstvo, či akcionář společnosti, pokud současně uvede naléhavý důvod jejího svolání, a to nejpozději do patnácti dnů od vznesení tohoto požadavku. Pozvánka na zasedání správní rady může být doručena osobně proti potvrzení, zaslána doporučeným dopisem, doručovací službou, expresním kurýrem, faxem či e-mailem a musí být zaslána nejméně deset dnů (opět možné modifikovat podle potřeb společnosti prostřednictvím stanov) před datem zasedání; lhůta může být se souhlasem všech členů správní rady zkrácena. Zasedání řídí předseda správní rady, v případě jeho nepřítomnosti, jím určený člen správní rady. O průběhu zasedání správní rady, o jejich stanoviscích, návrzích a doporučeních se pořizují zápisy, podepsané předsedou správní rady. Náklady spojené se zasedáními správní rady pak nese společnost.

Usnášení se schopnost správní rady je podmíněna, je-li na jejím zasedání přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů a výkon funkce člena správní rady při přijímání stanovisek, návrhů a doporučení je nezastupitelný. Správní rada rozhoduje hlasováním, a to nadpoloviční většinou všech svých členů, kdy každý člen má jeden hlas. Členové správní rady na zasedání hlasují zvednutím ruky nebo pomocí technických prostředků.

Počet členů správní rady je volitelný a není nijak omezen ani limitován. Ve stanovách společnosti však musí být vyjádřen konkrétní počet, a kdo členy správní rady volí a odvolává. Stejně tak funkční období jednotlivých členů správní rady je na zvážení konkrétní společnosti. Správní rada na svém zasedání volí a odvolává svého předsedu většinou hlasů všech svých členů. Předseda správní rady řídí činnost správní rady.

Podmínky členství ve správní radě, povinnosti, které musí člen správní rady dodržovat, jakož i odpovědnost členů správní rady se řídí podle zákonné úpravy (stejná úprava jako u členů dozorčí rady společnosti).

7 PRÁVO EVROPSKÉ UNIE

7.1 EVROPSKÁ SPOLEČNOST

V této podkapitole se budu věnovat, jak již vyplývá z názvu, Evropské akciové společnosti (dále také „SE“). S ohledem na téma této diplomové práce se však nezaměřím na téma SE zcela komplexním a vyčerpávajícím způsobem²²¹, ale budu se nejvíce věnovat SE s pohledu její organizační struktury. Pro vytvoření mnohem detailnějšího a ucelenějšího pohledu bych zde odkázal např. na společné dílo autorů *Dědiče a Čecha*, *Evropská akciová společnost*²²².

Před tím, než se zcela začnu věnovat organizační struktuře SE, považuji za nutné, abych alespoň minimálně uvedl čtenáře do tématu SE; z toho důvodu jsem také na začátek této podkapitoly zařadil oddíly 7.1.1 *Pojem evropské společnosti* a 7.1.2 *Historický průřez*. Posléze již následují oddíly, které se přímo věnují orgánům a systému uspořádání SE.

7.1.1 POJEM EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI

Evropská (akciová) společnost též Societas Europaea je historicky druhou z nadnárodních forem obchodních společností. První a nejstarší nadnárodní právní formou obchodní společnosti je *evropské hospodářské zájmové sdružení*²²³.

Evropská společnost, jak již vyplývá z výše uvedeného, je nadnárodní právní forma akciové společnosti, která byla vytvořena evropským právem a její úprava vychází z evropských předpisů, přímo aplikovatelných na území jednotlivých členských států Evropské unie. Evropskou společnost lze proto

---

²²¹ Myslím si, že co do rozsahu materie by sama ES stačila jako samostatné téma zpracované v diplomové práci.

²²² DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006.

²²³ Základ úpravy evropského hospodářského sdružení tvoří nařízení Rady EHS č. 2137/1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Na nařízení navazuje zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších. Nařízení o EHVS vstoupilo v účinnost již 1. července 1989, na území České republiky je však účinné ode dne vstupu ČR do Evropské unie, tedy od 1. května 2004.

zakládat ve srovnatelné podobě na celém území EU. Evropská společnost byla vytvořena zejména s těmito cíli:

- dotvoření vnitřního trhu EU,
- odstranění překážek obchodu a
- přizpůsobení struktur podnikání rozměrům EU.

Evropská společnost má v národních právních řádech stejné postavení jako by se jednalo o běžnou akciovou společnost, založenou podle práva státu, ve kterém má tato sídlo²²⁴.

7.1.2 HISTORICKÝ PRŮŘEZ

Projekt právní úpravy, veskrze nadnárodní obchodní společnosti, která by byla ve stejné formě přístupná všem podnikatelům členských států v rámci ES/EU se začal objevovat v hlavách evropských zákonodárců již v minulém století. Dle *Dědiče* prvotní úvahy o takové formě podnikání sahají, třebaže ve zcela jiném mezinárodněpolitickém kontextu, dokonce až do dvacátých let minulého století²²⁵. Podle mého názoru však v té době ještě rozhodně neplatilo současné motto ES/EU „United in diversity - Jednotná v rozmanitosti“, alespoň z pohledu tohoto projektu, a spíše než „jednotnost“ se zde projevovala právě ona „rozmanitost“ jednotlivých členských států a jejich právních řádů, z čehož logicky plynula nemožnost všeobecné dohody. Zejména kvůli výše uvedenému celý proces, od prvotní myšlenky až po konečné přijetí, trval několik desítek let.

Za jednoho z prvních významných průkopníků myšlenky nadnárodně koncipované úpravy obchodní společnosti se dá považovat *K. Geilers*²²⁶, který vyslovil tuto myšlenku na 34. sněmu německých právníků v Kolíně nad Rýnem již v roce 1926. Ve vztahu k Evropskému hospodářskému společenství (EHS) se myšlenka nadnárodní úpravy obchodní společnosti znovu oživila na 57. národním kongresu notářů ve francouzském městě Tours v roce 1959, v přednášce notáře

---

²²⁴ Čl. 10 Nařízení o SE.

²²⁵ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006, s. 8.

²²⁶ Německý právník, (...) „který požadoval vytvoření nadnárodní kapitálové organizace ve formě obchodní společnosti. Jeho návrh zůstal nevyslyšen až do roku 1949 a 1952, kdy Rada Evropy předložila dva různé návrhy k vytvoření evropské společnosti“. in KREJSA, J. *Societas europaea – Evropská akciová společnost I (historický vývoj, cíle a prameny)*. [online]. epravo.cz, 10. 6. 2004, [cit. 10. 4. 2012].

C. *Thibierge*, pod názvem „Akciová společnost evropského typu. V stejném roce proběhla i přednáška profesora *P. Sanderse*²²⁷ s názvem „K evropské akciové společnosti“ na rotterdamské Vysoké škole ekonomické. Tyto dvě zmíněné přednášky, na kterých byly prezentovány myšlenky notáře *Thibierge* a *Sanderse* však nezapadly. Naopak se z podnětu Francie²²⁸ v 60. letech 20. století věci začala zabývat Evropská komise. Komise vzápětí předložila Radě ministrů a jednotlivým členským státům poměrně obsáhlý dokument.

Na základě těchto prací byl v roce 1966 *Sandersem* vypracován první neoficiální návrh nařízení. O čtyři roky později, v roce 1970, Komise poprvé předložila již oficiální návrh *nařízení o evropské společnosti*. Návrh vyvolal rozsáhlé diskuze napříč členskými státy, orgány ES/EU, ale i u odborné veřejnosti. Evropský parlament posléze předložil celou řadu pozměňovacích návrhů a návrh byl v roce 1975 znovu předložen, ale již v revidovaném znění²²⁹.

Ve své době byly koncepce obou dokumentů velice pokrokové, z dalšího vývoje se dá říci, že dokonce předběhly svou dobu. Byla zde snaha spojit to nejlepší z právních úprav akciových společností, co bylo v té době možno získat. Evropské radě se tak předkládal projekt, který aspiroval na vytvoření čistě nadnárodní formy obchodní společnosti, která by se zcela oprostila od vazeb na národní právo společností v jednotlivých členských státech a takřka výhradně vycházela z evropského práva. Evropská společnost se měla řídit stejnými pravidly, aniž by záleželo, ve kterém čl. st. Společenství bylo její sídlo²³⁰. Další záležitostí, kterou se měly vazby na jednotlivé členské státy a jejich právní řády zcela oddělit, se projevovalo i v tom, že se při ESD očekávalo zřízení „evropského obchodního rejstříku“, do něhož by se SE zapisovaly. Tato legislativní koncepce

---

²²⁷ Nizozemský profesor obchodního práva.

²²⁸ „Vytvoření evropské akciové společnosti získalo podporu především ve Francii; v roce 1962 předložil francouzský Svaz průmyslu návrh Statutu evropské společnosti o 194 člancích, v roce 1965 obdržela Rada ES nótu francouzské vlády, která navrhovala vytvoření evropské obchodní společnosti uzavřením státní smlouvy všech šesti členů společenství“. in KREJSA, J. *Societas euroapaea – Evropská akciová společnost I (historický vývoj, cíle a prameny)*. [online]. epravo.cz, 10. 6. 2004, [cit. 10. 4. 2012].

²²⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 723.

²³⁰ „Společnost založená v Paříži či Londýně se tak měla co do náležitostí založení, organizace vnitřních poměrů, vztahů mezi orgány, odpovědnosti jejich členů atd. shodovat se společností vytvořenou ve Frankfurtu nad Mohanem či v Lucemburku“. in DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 9.

se zároveň stala projektu do značné míry osudnou²³¹ a členské státy nedospěly k žádnému kompromisu. Eliáš k tomu dodává: „Zvlášť výrazné jsou protiklady britského a německého akciového práva, mezi nimiž byl kompromis systémově vyloučen“²³². Nebylo-li možno dospět ke kompromisu ohledně harmonizace struktur národních akciových společností (viz např. neúspěch při prosazení návrhu *páté směrnice*²³³ či *deváté směrnice*²³⁴), nemohlo se něco podobného podařit ani ve vztahu k modelu společnosti nadnárodní.

Komise předložila v pořadí třetí návrh nařízení (upravená verze původního návrhu z r. 1970) v roce 1989 v rámci realizace tzv. *Bílé knihy*²³⁵ z roku 1985 a *Jednotného evropského aktu*²³⁶ z roku 1987. V roce 1991 došlo k další modifikaci a výsledné nařízení se tak nakonec muselo z velké části odklonit od původního záměru, který byl postaven na myšlence komplexní a nezávislé nadnárodní úpravy SE.

Po vyřešení většiny sporných otázek o podobě SE se těžiště neshod přesunulo do oblasti participace zaměstnanců na řízení SE. S otázkou participace zaměstnanců měli největší problém zástupci Německa, kterým nevyhovovala možnost volby mezi třemi variantami participace. Německo bylo přesvědčeno, že

---

²³¹ Členské státy byly přesvědčeny o tom, že právě jejich národní úprava práva obchodních společností je nejlepší a proto zde nebyla vůle od svých národních koncepcí ustoupit buďto vůbec anebo jen minimálně.

²³² ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2010. s. 379.

²³³ Návrh páté směrnice, o struktuře akciové společnosti, byl několikrát předložen k přijetí, poprvé v roce 1959 později v letech 1972, 1983 a 1991, bohužel skončil pouze ve fázi návrhu a nikdy nebyl přijat.

²³⁴ Návrh deváté směrnice se zabýval koncernovým právem. Upravoval postavení tzv. faktického koncernu a koncernu smluvního. Předpokládaná právní úprava byla velmi podrobná a návrh byl inspirován zejména německým koncernovým právem. Návrh této směrnice byl odmítnut pro přílišnou podrobnost a příliš regulativní přístup.

²³⁵ Bílá kniha Dokončení vnitřního trhu (Completing the Internal Market: White Paper from the Commission to the European Council (Milan, 28-29 June 1985) COM(85) 310, June 1985). Tento dokument specifikoval jednotlivé kroky vedoucí k vzniku vnitřního trhu a mimo jiné konstatoval i potřebu vytvoření nadnárodní formy kapitálové společnosti. Bílé knihy Komise jsou dokumenty, které obsahují návrhy na činnost Společenství v určité oblasti. Po schválení Radou se z Bílé knihy může stát akční program ES/EU pro danou oblast. Bílá kniha je nezávazným dokumentem a má pro členské státy ES/EU pouze doporučující povahu.

²³⁶ Jednotný evropský akt (JEA) byl první významnou revizí Římských smluv. Dokument byl podepsán v roce 1986 a v platnost vstoupil 1. července 1987. Cílem JEA bylo především odstranění zbývajících překážek obchodu tak, aby do konce r. 1992 mohl vzniknout společný trh ES (čili volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu), dále posílení role Evropského parlamentu a principu kvalifikované většiny (Evropská společenství již neměla 6, ale 12 členských států, bylo tedy nesnadné nadále princip „jednomyslnosti“ přijímání rozhodnutí) a v neposlední řadě lepší usnášeníschopnost Rady, což vyžadovalo částečné přerozdělení hlasů. [online]. Úplné znění dokumentu přístupné na <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>>.

dané varianty nejsou co do ochrany zaměstnaneckých zájmů rovnocenné, a obávali se exodu německých podnikatelů skrze SE do zbylých alternativ, bližších úpravám ostatních členských států.

Dalším mezníkem vývoje návrhu nařízení o SE byl rok 1993, kdy se prosazení v rámci Společenství zdálo jako nemožné a práce byly proto na několik let pozastaveny.

V roce 1995 se objevil nový podnět k pokračování v jednání o SE, a to zpráva tzv. *Ciampiho skupiny*²³⁷, která zdůraznila nezbytnost této formy společnosti pro evropské hospodářství a završení utváření vnitřního trhu. Následujícího roku, 1996, byla vytvořena expertní skupina k otázkám participace zaměstnanců, kterou vedl *E. Davignon*²³⁸. Na základě tzv. „Davignova kompromisu“, který se promítl do návrhu směrnice o SE, se obnovila v r. 1998 jednání v Radě, nicméně konečný výsledek opět nepřinesla, jelikož Kompromis nebyl dostačující pro žádnou ze stran sporu.

Významným krokem k cestě pro konečné přijetí nařízení o SE a překonání sporů se stal návrh britského předsednictví Rady modifikovat Kompromis zásadou „před a po“. Pro tento způsob řešení se vyslovilo 14 z 15-ti tehdejších členských států²³⁹. Další jednání tak uvízla po odmítavém stanovisku a využití veta pouze jediného členského státu, a to Španělska. Překonání španělského veta a dosažení všeobecné politické shody napříč čl. státy ES se podařilo v prosinci r. 2000 na zasedání Rady ES ve francouzském Nice. „Zázrakem z Nice“, jak je výsledek tohoto zasedání nazýván mezi zasvěcenými, Evropská rada otevřela cestu k finálnímu přijetí obou návrhů Radou ES. Přijetím nařízení Rady ES č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o *statutu evropské společnosti*, a přijetím směrnice Rady ES č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut SE s ohledem na participaci zaměstnanců, bylo dovršeno bezmála 40-ti leté období diskuzí a sporů o podobu právní úpravy nadnárodní formy podnikání v rámci ES/EU.

---

²³⁷ Poradní skupina v otázkách konkurenceschopnosti – Competitiveness Advisory Group, vedená Carlem Ciampim, bývalý italský ministerský předseda a guvernér italské centrální banky.

²³⁸ Prezident Sociétés Générale de Belgique a bývalý místopředseda Evropské komise.

²³⁹ Členské státy: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Dánsko, Irsko, Velká Británie, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Finsko, Švédsko a Rakousko.

7.1.3 PRÁVNÍ ÚPRAVA (HIERARCHIE NOREM APLIKOVANÝCH NA SE)

Jak již bylo nastíněno v předchozí části, přijetí nařízení o SE, a jeho podobě, bylo v konečném důsledku rozsáhlým kompromisem mezi čl. státy. To se neblaze podepsalo zejména na původní myšlence z 60. let 20. stol. o „zcela“ nadnárodní formě obchodní společnosti, oproštěné od národní úpravy jednotlivých členských států. Jak uvádí Dvořák²⁴⁰: „Konstrukce Nařízení stojí na premise, že se zde sice upravují základní statusové otázky SE, nikoliv vyčerpávajícím způsobem“. Samostatnou problematikou evropské společnosti je systém právních předpisů a dalších dokumentů aplikovatelných na SE, který je poměrně komplikovaný, a proto se pokusím tento systém, než přejdu k samotným jeho částem, v úvodu této části přiblížit na základě „Tabulky II. – Systém právní úpravy ES“.

Tabulka II - Systém právní úpravy ES

7.1.3.1 Nařízení o statutu SE a Principy obsažené ve směrnici o SE, na něž nařízení odkazuje

Základním ustanovením ohledně hierarchie dokumentů aplikovatelných na SE je čl. 9 nařízení o SE, podle kterého tvoří těžiště a základ právní úpravy SE *nařízení Rady ES č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti, ve znění nařízení Rady ES č. 885/2004, kterým se z důvodů*

²⁴⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 725.

přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska upravují nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003, nařízení Rady (ES) č. 1334/2000, (ES) č. 2157/2001, (ES) č. 152/2002, (ES) č. 1499/2002, (ES) č. 1500/2003, (ES) č. 1798/2003, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1719/1999/ES, č. 1720/1999/ES, č. 253/2000/ES, č. 508/2000/ES, č. 1031/2000/ES, č. 163/2001/ES, č. 2235/2002/ES a č. 291/2003/ES a rozhodnutí Rady 1999/382/ES, 2000/821/ES, 2003/17/ES a 2003/893/ES v oblasti volného pohybu zboží, práva obchodních společností, zemědělství, daní, vzdělávání a odborné přípravy, kultury a audiovizuální politiky a vnějších vztahů²⁴¹. Nařízení o SE nabylo účinnosti 8. října 2004, a od tohoto okamžiku je přímo aplikovatelné ve všech členských státech EU, a také v ostatních členských státech tvořící EHP²⁴². Spolu s nařízením o SE byla také přijata a navazuje na něj směrnice Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení (participaci) zaměstnanců. Směrnicí o SE má být zejména zajištěno „aby zaměstnanci měli právo na zapojení v záležitostech a rozhodnutích týkajících se jejich SE (...)“²⁴³.

Nařízení o SE obsahuje řadu hmotněprávních i kolizních norem práva společností. S pohledu této práce nás však bude nejvíce zajímat Hlava III., která zakotvuje právní normy, týkající se organizační struktury evropské společnosti²⁴⁴. Z výše uvedeného tedy plyne, že primárně se na SE aplikuje přímo Nařízení o SE, a to podle čl. 9 odst. 1 písm. a) Nařízení o SE. Pokud nastane situace, kterou Nařízení o SE opomíjí, nastupuje aplikace dalších níže uvedených stupňů.

7.1.3.2 Stanovy SE přijatá na základě nařízení

V hierarchii norem a dokumentů aplikovatelných na SE se na sekundárním místě nachází stanovy SE. SE se řídí svými stanovami dle článku 9 odst. 1 písm. b) Nařízení o SE. Stanovy se však, na rozdíl od právní úpravy stanov v národním právu ČR²⁴⁵, smějí od jednotlivých článků nařízení odchytil pouze tehdy, je-li to nařízením výslovně povoleno. Čili zde platí princip: „Co není povoleno, je

²⁴¹ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 5.

²⁴² Evropský hospodářský prostor tvoří: Lichtenštejnsko, Norsko a Island.

²⁴³ Blíže viz např. Nařízení o SE, (21).

²⁴⁴ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 24.

²⁴⁵ V české právní úpravě platí: „Stanovy mohou vždy obsahovat vlastní úpravu odchylnou od zákona, nestanoví-li sám zákon něco jiného“.

zakázáno“, na rozdíl od všeobecně používaného pravidla českého právního řádu: „Co není zakázáno, je povoleno“. Dále z tohoto ustanovení plyne, že nařízení o SE má zásadně kogentní charakter. V případě rozporu ustanovení stanov SE s Nařízením o SE nastane situace, kdy toto konkrétní ustanovení nebude účinné a ani aplikovatelné.

7.1.3.3 Prováděcí zákon o SE

Dalším stupněm v hierarchii, tedy terciálním stupněm, podle čl. 9 odst. 1 písm. c) bod i) Nařízení o SE je „národní prováděcí zákon o SE“. Z toho lze usuzovat, že v případě nařízení o SE se nejedná, co do právní formy, o typické „nařízení“ v pravém slova smyslu podle práva EU²⁴⁶. Pro potřeby České republiky byl pro provedení nařízení o SE přijat zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti²⁴⁷. V návaznosti na tento zákon byla Ministerstvem spravedlnosti přijata prováděcí vyhláška č. 293/2005 Sb., o dokumentech, které je třeba předložit notáři k vydání osvědčení při přemístění zapsaného sídla evropské společnosti a při založení evropské společnosti fúzí²⁴⁸.

7.1.3.4 Národní akciové právo a ustanovení národního právního řádu

Na kvartérním místě hierarchie je národní akciové právo, a to podle čl. 9 odst. 1 písm. c) bod ii) Nařízení o SE. Užití národního akciového práva nastupuje až v případě, kdy Nařízení o SE:

1. určitý problém neřeší,
2. dále nezmocňuje tento problém vyřešit prostřednictvím stanov SE a
3. nedává ani možnost úpravy formou národního prováděcího předpisu.

V praxi je ale vliv národního akciového práva na SE, která má v tomto státě sídlo daleko rozsáhlejší. Zejména proto, že samo Nařízení o SE v řadě otázkách přímo odkazuje na národní právní úpravu akciového práva. Nejcitelněji je vliv

---

²⁴⁶ Nařízení jsou právními akty, které mají obecnou závaznost a bezprostřední působnost (stávají se součástí právního řádu všech členských států ihned po svém schválení), tzn., že platí v každém čl. státě přímo bez prováděcího vnitrostátního aktu.

²⁴⁷ (...) jak vyplývá ze změn provedených z. č. 264/2006 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 126/2008 Sb.

²⁴⁸ DOLEČEK, M. *Nadnárodní formy společností – Evropská akciová společnost*. [online]. BusinessInfo.cz, 30. 9. 2008, [cit. 13. 2. 2013].

národního práva zřetelný právě v otázkách kolem vnitřní struktury a chodu společnosti²⁴⁹.

7.1.3.5 Ustanovení stanov přijaté podle vnitrostátního práva

A konečně posledním stupněm v hierarchii je dle čl. 9 odst. 1 písm. c) bod iii) Nařízení o SE ustanovení stanov přijatých podle vnitrostátního práva. Podle *Dvořáka*²⁵⁰ lze použít ustanovení stanov SE stejným způsobem, a ve stejném rozsahu, vlastní autonomní úpravy, v jakém národní legislativa dovoluje stanovám národních a.s. odchýlit se od národní legislativy.

7.1.4 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SE (CORPORATE GOVERNANCE)

Jako nejvyšší orgán společnosti je i u SE valná hromada. Další organizační uspořádání záleží na tom, jaký z dvou modelů, dualistický nebo monistický²⁵¹, bude zvolen ve stanovách společnosti.

7.1.4.1 Valná hromada

Valné hromadě jsou věnována ustanovení čl. 52 – 60 Nařízení o SE a v zásadě se neodlišují od úpravy valné hromady akciové společnosti v tuzemském právu. Většina z ustanovení, týkajících se úpravy valné hromady SE, odkazuje na národní úpravu. Jak výslovně uvádí čl. 53 Nařízení o SE, svolávání, organizace a průběh valné hromady (včetně hlasování) se zásadně řídí národním právním řádem. Působnost valné hromady je vymezena Nařízením o SE, a to v jeho čl. 52, dále pak národním prováděcím zákonem, předpisem upravujícím národní akciové společnosti a stanovami evropské společnosti (musí být v souladu s výše uvedenými předpisy)²⁵².

7.1.4.2 Dualistický model řízení a správy

V případě dualistického modelu řízení, platí pro SE *de facto* stejná úprava, která je aplikována ObchZ na národní akciové společnosti. Z toho důvodu bych odkázal na předcházející kapitoly této práce, ve kterých jsem se již tomuto modelu

²⁴⁹ Srov. DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 38.

²⁵⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. s. 728.

²⁵¹ Oběma modely řízení se zabývám již v úvodní kapitole této práce, konkrétně podkapitole 1.2.1. *Dualistický systém uspořádání a 1.2.2. Monistický systém uspořádání*, str. 3 – 5 této práce; nebo také komparační kapitola č. 8, podkapitola 8.1. *Francie*, str. 111 – 118 této práce.

²⁵² DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 306 – 320.

řízení a správy společnosti blíže věnoval, a zde se zaměřím pouze na odchylky, které se u SE objevují.

Jeden z hlavních rozdílů oproti české úpravě spatřuji zejména v tom, že u SE (stejně jako ve Francii, blíže následující kapitola této práce) volí členy představenstva dozorčí rada, pokud není ve stanovách určeno, že bude představenstvo voleno valnou hromadou. Jedná se o zcela opačnou konstrukci než v české právní úpravě, kde představenstvo společnosti volí primárně valná hromada, pokud není stanovami tato působnost svěřena do rukou dozorčí rady.

Specifickým způsobem je u SE, *a contrario* úpravě české, upravena i situace, kdy zanikne funkce některého z členů představenstva. U evropské společnosti se tento případ řeší tak, že je umožněno dozorčí radě, aby pověřila některého ze svých členů k dočasnému výkonu funkce člena představenstva, za současného přerušování výkonu funkce této osoby jako člena dozorčí rady²⁵³.

Jako poslední příklad odchylky úpravy od té české bych zde uvedl, že u SE do působnosti dozorčí rady patří oprávnění dostat informace i ohledně vývoje podnikatelské činnosti společnosti *pro futuro*²⁵⁴.

Blíže k dualistickému modelu řízení a správy bych opět odkázal na dílo autorů *Dědiče a Čecha*, *Evropská akciová společnost*²⁵⁵, které se dualistickému modelu organizace u SE věnuje podrobněji.

7.1.4.3 Monistický model řízení a správy

Nařízení o SE neobsahuje mnoho pravidel pro úpravu monistického modelu, tudíž monisticky uspořádané SE a jejich vnitřní organizace bude vycházet z národní úpravy státu, ve kterém bude mít tato společnost sídlo. Jelikož je na našem území možné založit pouze dualisticky uspořádanou akciovou společnost²⁵⁶, znamenalo to pro ČR zakotvit úpravu monistického modelu organizace do zvláštního prováděcího předpisu, čímž se stal, výše uvedený, zákon č. 627/2004 Sb., *o evropské společnosti*, ve znění pozdějších předpisů. ČR

---

²⁵³ ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 381.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 320 – 329.

²⁵⁶ Změnu přináší ZoOK, o kterém jsem se již zmiňoval v souvislosti se zavedením monistického uspořádání vedle „klasického“ dualistického modelu do českého právního řádu od roku 2014.

se při úpravě monistického modelu organizace nechala inspirovat francouzskou úpravou, ze které pak při zpracování přímo vycházela. Monistický systém řízení akciové společnosti ve Francii obsáhleji rozebírám v následující kapitole č. 8 *Komparace s vybranými státy*, podkapitola 8.1. *Francie*, a tudíž bych chtěl na ní z důvodu neopakování se tímto odkázat²⁵⁷.

7.2 EVROPSKÉ NÁSTROJE OVLIVŇOVÁNÍ NÁRODNÍHO OBCHODNÍHO PRÁVA – NAŘÍZENÍ A SMĚRNICE

V úvodu je podle mého názoru důležité předestřít, že hlavním cílem nařízení a směrnic EU není unifikace práva obchodních společností, ale pouze *sblížení právních úprav* členských států, a to zejména v otázkách přesahujících svým významem hranice jednoho členského státu. Jejich cílem je tedy v první řadě nastolit rovnost podmínek při působení obchodních společností v rámci EU²⁵⁸.

Co je to **nařízení**? Jedná se o právní akt EU; nástroj, jehož prostřednictvím orgány EU sblíží právo všech členských států. Nařízení má obecnou závaznost a je možné ho aplikovat bezprostředně v každém členském státě, aniž by k tomu byla potřeba prováděcí národní zákon.

Co je to **směrnice**? I zde se jedná o právní akt EU, ale na rozdíl od nařízení nemá přímou závaznost. Závazná pro členské státy, kterým je určena, pouze pokud jde o výsledek, kterého se snaží dosáhnout. Je ponecháno na konkrétním státu jakou formou a prostředky implementuje danou směrnici do svého právního řádu.

Po důkladném prostudování mně dostupných materiálů jsem, bohužel, došel k závěru, že organizační struktury a.s. se přímo dotýká tzv. *pátá* směrnice „o struktuře akciových společností“. Návrh páté směrnice, *o struktuře akciové společnosti*, byl několikrát předložen k přijetí, poprvé v roce 1959 později v letech 1972, 1983 a 1991, bohužel skončil pouze ve fázi návrhu, jelikož se nedospělo k všeobecnému konsensu; její přijetí se již nepředpokládá.

²⁵⁷ Příp. *blíže* k tomu DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. s. 329 – 365.

²⁵⁸ *Blíže* Smlouva o fungování EU (SFEU) čl. 288 a násl. [online]. Dostupné ve formátu pdf. na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>.

8 KOMPARACE S PRÁVNÍMI ŘÁDY VYBRANÝCH STÁTŮ

8.1 FRANCIE

Ve Francii je úprava obchodního práva (*droit de commercial; droit des affaires*) mnohem rozmanitější než úprava česká, což se samozřejmě týká i akciového práva a kapitálových obchodních společností. Ve francouzském obchodním zákoníku (*Code de commerce*) se proto mimo, dle českého pojetí, „klasické“ akciové společnosti (**S.A. – la société anonyme**), setkáváme i s dalšími formami kapitálových společností, jedná se o:

- zjednodušenou akciovou společnost²⁵⁹ (**S.A.S. – la société par actions simplifiée**),
- zjednodušenou akciovou společnost unipersonální (**S.A.S.U. – la société par actions unipersonnelle**),
- komanditní společnost na akcie (**S.C.S. – la société en commandite simple**) a
- evropskou akciovou společnost²⁶⁰ (**S.E. – la société européenne**).

S ohledem na rozsah této diplomové práce, se nebudu věnovat organizační struktuře všech kapitálových společností, které zná francouzská úprava obchodního práva, ale zaměřím se zejména na organizační strukturu S.A. a pak jen okrajově na S.A.S. a S.A.S.U., která jsou z mého pohledu velice zajímavou alternativou proti klasické akciové společnosti (S.A.). V organizační struktuře S.A. a jejích jednotlivých orgánech, se dále zaměřím pouze na rozdíly mezi českou a francouzskou úpravou, nebudu tedy na orgány S.A. pohlížet zcela vyčerpávajícím způsobem. Obecně lze říci, že pokud se na některý aspekt orgánů S.A. nezaměřím, či ho zcela vynechám, platí obdobně to, co o srovnatelném orgánu akciové společnosti podle české právní úpravy.

---

²⁵⁹ Doslovně přeloženo jako „zjednodušená společnost na akcie“.

²⁶⁰ Evropské akciové společnosti se blíže věnuje předchozí kapitola této práce (Kapitola 7 *Právo evropské unie*, podkapitola 7.1 *Evropská společnost*), s. 101 a násl.

8.1.1 S.A. – LA SOCIÉTÉ ANONYME

S.A. je ve Francii považována za klasickou formu kapitálové obchodní společnosti, která je také nestarším, a zároveň nejvíce používaným druhem kapitálové společnosti (v cca 98% případech)²⁶¹. V čele každé S.A. stojí valná hromada společnosti (*l'assemblée générale*), jako její nejvyšší orgán. Ve francouzském právním prostředí má také akciová společnost, potažmo valná hromada, zákonnou povinnost vytvořit orgán tzv. komisaře účtů neboli auditora (*le commissaire aux comptes*), který je veden v seznamu Národní společnosti komisařů účtů, a který dohlíží na to, zda je účetnictví spol. přesné a pravdivé²⁶².

Další organizace společnosti záleží na tom, jaký typ organizačního modelu společnost zvolí při svém vzniku. I když je ve Francii již od roku 1966 možné při založení²⁶³ S.A. volit mezi *monistickým* a *dualistickým* modelem organizace, většina společností přesto volí monistické uspořádání, které je na francouzském území velice silně historicky zakotveno²⁶⁴ a považováno za klasické organizační uspořádání S.A. Řečí čísel, ze 100 společností je zhruba 70% monistického typu, 26% dualistického typu a zbylé 4% zbývají na ostatní typy kap. společností.

1. MONISTICKÝ MODEL ORGANIZACE

Při monistickém uspořádání jsou orgány společnosti správní rada (*le conseil d'administration*), prezident či předseda správní rady (*le président de conseil*) nebo generální ředitel (*le directeur général*).

Správní rada je upravena v čl. L. 225-17 až L. 225-56 C.Com. Správní rada je orgán kolektivní, a lze ji charakterizovat jako orgán s nejširšími pravomocemi ve společnosti, *de facto* v sobě soustředí jak pravomoci a působnost představenstva, tak i dozorčí rady. Omezena, co do pravomocí, je pouze tak, že nesmí podle

---

²⁶¹ C'est la formule la plus ancienne et la plus pratiquée en France (dans environ 98% des cas). in DELGA, J. *Droit de l'entreprise. L'essentiel pour comprendre le droit. Partie 3*. Paris: Lamy, 2005. s. 721.

²⁶² ČERNÁ, S. Francouzský zákon o modernizaci ekonomiky usnadňuje fungování zjednodušené společnosti na akcie. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2009, č. 8. s. 214.

²⁶³ Stejně tak ale i v průběhu fungování již založené společnosti.

²⁶⁴ *La société anonyme de type classique s'est développée au XIXe siècle (en France dès 1807) quand l'industrie a eu besoin de capitaux si importants qu'un particulier ne pouvait les posséder seul* „akciová společnost vznikla v 19. stol, ve Francii v roce 1807, a to, když průmysl potřeboval kapitál pro svůj další rozvoj a již nestačil kapitál jednotlivce“. in HESS-FALLON, B., SIMON, A-M. *Droit des affaires*. 16e éd. Paris: Dalloz, 2005. s. 197.

zákonu jednat v takových záležitostech, které jsou svěřeny do pravomoci valné hromady.

Správní rada je jmenována valnou hromadou (první členové ve stanovách); musí mít min. 3 členy a C.Com stanovuje na rozdíl od české úpravy i horní hranici, čili správní rada může mít max. 18 členů²⁶⁵. Členem se může stát jak fyzická, tak i právnická osoba a na rozdíl od české úpravy se členem může stát i osoba nezletilá, která je soudem za zletilou prohlášena. Francouzská úprava stanovuje také opačnou věkovou limitaci pro členy správní rady, a to na max. věk 70 let. Stanovy společnosti mohou určit i vyšší věkový limit, než je zákonných 70 let. Avšak pravidlem je, že počet členů, kteří dosáhnou věku 70-ti let nesmí být ve správní radě vyšší než 1/3 všech členů správní rady²⁶⁶.

Funkce člena správní rady je funkcí úplatnou, členové správní rady dostávají tzv. les jetons de présence (částka stanovená valnou hromadou za účast na zasedání správní rady)²⁶⁷.

Délka funkčního období je ponechána na úpravě stanov, avšak s limitací – členové jmenování stanovami (první správní rada ve společnosti zakládané bez veřejného úpisu akcií) max. 3 roky a členové jmenování valnou hromadou (společnost zakládána s veřejným úpisem akcií a následně všechny ost. správní rady) max. 6 let.

Společnost má na výběr, zda jí bude zcela řídit prezident/předseda správní rady²⁶⁸, v tomto případě označovaný za tzv. **PDG** (*le président-directeur général*) nebo zvolí variantu rozdělení pravomocí mezi předsedu správní rady, který se pak bude označovat jako tzv. **PCA** (*le président du conseil d'administration*), a další volenou funkcí generálního ředitele společnosti (*le directeur général*)²⁶⁹. PDG nebo generální ředitel má také právo jmenovat své zástupce či asistenty (v prostředí českých akciových společností by se jednalo o funkce náměstků či

²⁶⁵ *Le conseil d'administration est composé de trois a dix-huit members(...)*. in DELGA, J. *Droit de l'entreprise. L'essentiel pour comprendre le droit. Partie 3*. Paris: Lamy, 2005. s. 725.

²⁶⁶ Článek L. 225-19 obchodního zákoníku (C.Com) in MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 399.

²⁶⁷ *Ils le sont par des jetons de présence déterminés par l'assemblée générale*. in MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 400.

²⁶⁸ Volený správní radou z jejich středu.

²⁶⁹ Blíže MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 401 a násl.

výkonných ředitelů²⁷⁰), kterých může být max. 5, a nazývají se „delegovaní generální ředitelé“, tzv. **DGD** (*le directeur général délégué*).

Prezident/předseda správní rady je volen správní radou ze svého středu. I zde stanovuje francouzská úprava horní věkový limit – 65 let. Jak bylo uvedeno výše, v případě, že se společnost ve svých stanovách rozhodne, že společnost bude řízena pouze prezidentem/předsedou správní rady, jeho funkce se nazývá PDG (obdoba CEO v angloamerickém právním prostředí). V případě prezidenta/předsedy správní rady je nutné dodržet, aby se jednalo o fyzickou osobu²⁷¹. Osoba, která se stane prezidentem/předsedou správní rady nesmí zastávat stejnou funkci v jiné společnosti. Jeho hlavní náplní je řídit činnost správní radu, za což je odpovědný valné hromadě; v případě, že se stane zároveň PDG, pak má dále v rukou jak obchodní vedení společnosti, stejně tak i reprezentaci společnosti navenek vůči třetím osobám²⁷².

Generální ředitel je jmenován správní radou, a na rozdíl od prezidenta/předsedy správní rady se jím může stát fyzická osoba stojící zcela mimo společnost. Věkový limit je zde stejný jako u předchozí funkce, čili max. 65 let. Funkční období pak určuje sama správní rada²⁷³. Generální ředitel má v podstatě stejné pravomoci, které by náležely příp. PDG, což je obchodní vedení společnosti, jakož i zastupování společnosti ve vztahu ke třetím osobám²⁷⁴.

2. DUALISTICKÝ MODEL ORGANIZACE

Dualistický model je založen na rozdělení pravomocí mezi představenstvo (*le directoire*) a dozorčí radu (*le conseil de surveillance*). Dualistické uspořádání společnosti je upraveno v čl. L. 225-57 a násl. C.Com²⁷⁵.

---

²⁷⁰ Např. ČD a.s., Generální ředitelství, potažmo i ČD CARGO a.s., bylo organizováno ve struktuře – Generální ředitel – Náměstek generálního ředitele (v současné době Výkonný ředitel) – ředitel – vedoucí zaměstnanec – řadový zaměstnanec.

²⁷¹ *C'est obligatoirement une personne physique.* in MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international.* 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 401.

²⁷² MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international.* 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 401 – 403.

²⁷³ V případě, že generální ředitel není zároveň členem správní rady – pak může být jeho funkční období max. 6-ti leté.

²⁷⁴ *Il représente la société dans ses rapports avec les tiers.* in MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international.* 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 404.

²⁷⁵ DELGA, J. *Droit de l'entreprise. L'essentiel pour comprendre le droit. Partie 3.* Paris: Lamy, 2005. s. 726.

Představenstvo je koncipováno jako kolektivní orgán společnosti, který je jmenován, a to na rozdíl od české úpravy, vždy dozorčí radou. Počet členů představenstva je ve francouzské úpravě stanoven v rozmezí min. 2 a max. 5 členů²⁷⁶, kdy přesný počet je upraven ve stanovách spol. Pokud stanovy vynechají údaj o počtu členů představenstva, pak tento určí dozorčí rada. Dalším rozdílem oproti české úpravě je, že členem se může stát, stejně jako v předchozím případě, nezletilá fyzická osoba, kterou soud prohlásí za zletilou. I u členů představenstva pak zůstává horní věkový limit pro výkon funkce – 65let.

Zcela opačným způsobem oproti české úpravě je ve Francii nahlíženo na funkční období jeho členů, kdy není bráno pro každého člena zvlášť, ale naopak se bere jako jeden celek²⁷⁷, čili vždy se volí celé nové představenstvo společnosti. Funkční období je pak především upraveno ve stanovách společnosti a musí se pohybovat mezi 2 – 6 roky; v případě, že stanovy úpravu funkčního období opomenou, je pak funkční období představenstva dle C.Com²⁷⁸ 4-leté. Jak již bylo zmíněno výše, dozorčí rada má ve Francii mnohem větší pravomoci ve směru k představenstvu. Nejenom, že volí představenstvo, ale volí i předsedu představenstva, a také určuje představenstvu odměny²⁷⁹.

Předseda představenstva jako jediný může zastupovat společnost navenek vůči třetím osobám. Na rozdíl od české úpravy může být předseda odvolán jak dozorčí radou, kterou byl zvolen, tak i valnou hromadou, ale zejména také jiným členem představenstva. Dozorčí rada má také pravomoc, pokud je to upraveno ve stanovách, zvolit vedle předsedy ze členů představenstva jednoho nebo i více generálních ředitelů. Takový generální ředitel poté zastupuje společnost navenek vůči třetím osobám stejně jako předseda; odvolání probíhá valnou hromadou na návrh dozorčí rady²⁸⁰.

---

²⁷⁶ Avšak podle čl. L. 225-58 C.Com v případě, že má společnost základní kapitál do 150.000 €, může být členem představenstva pouze jedna osoba, tzv. samostatný generální ředitel (*directeur général unique*) in MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 412.

²⁷⁷ Ve francouzské úpravě není možná, již z logiky věci, ani tzv. kooptace členů představenstva.

²⁷⁸ C.Com čl. L. 225-62.

²⁷⁹ MESTRE, J., PANCRAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. s. 411 – 412.

²⁸⁰ *Tamtéž*.

Dozorčí rada je upravena v čl. L. 225-68 a násl. C.Com, který nám jasně sděluje, že: „*Dozorčí rada především vykonává stálou kontrolu nad řízením společnosti představenstvem*“²⁸¹. Dozorčí rada je kolegiální orgán, tvořený podle podobných pravidel, které se vztahují na správní radu; má i podobné postavení jako správní rada, ale s rozdíly v jejich pravomocích²⁸². Stanovy určí počet členů dozorčí rady, avšak jejich počet se musí pohybovat v zákonném rozmezí 3 – 18 členů (i zde je možná participace zaměstnanců, dozorčí rada pak může mít max. 24 členů, 18 volených valnou hromadou a 6 volených zaměstnanci). Dále platí o funkčním období a podmínkách pro výkon funkce člena dozorčí rady totéž, co o členech správní rady.

Dozorčí rada se schází minimálně 4x ročně. Kromě kontrolních pravomocí má rozsáhlé pravomoci vůči představenstvu společnosti, o kterých jsem již hovořil výše.

8.1.2 S.A.S. – LA SOCIÉTÉ PAR ACTIONS SIMPLIFIÉE A S.A.S.U. – LA SOCIÉTÉ PAR ACTIONS SIMPLIFIÉE UNIPERSONNELLE

První zmínky o zjednodušené společnosti na akcie (S.A.S.) se ve Francii objevily v roce 1994, kdy byl tento typ společnosti začleněn mezi ostatní právní formy kapitálových společností. Jednočlenná zjednodušená společnost na akcie (S.A.S.U.) byla mezi ostatní formy společností zařazena v roce 1999. Výrazné změny v obou typech společností pak proběhly v letech 2001, 2003 a jako zatím poslední v roce 2009. Zákonná úprava je obsažena v čl. L 227-1 až L 227-20 a L 244-1 až L 244-4 C. com. Obě formy těchto společností jsou ve Francii velice oblíbené a spousta klasických S.A. se v průběhu let transformovala na S.A.S.²⁸³

Zjednodušená společnost na akcie (S.A.S.) může být založena min. 2 společníky, kdy nezáleží, zda se jedná o osoby fyzické nebo právnické. S.A.S. není omezena žádnou zákonnou min. výší základního kapitálu, je zcela v rukou

---

²⁸¹ Čl. L. 225-68 C.Com: „*Le conseil de surveillance exerce le contrôle permanent de la gestion de la société par le directoire*“.

²⁸² *Le conseil de surveillance est un organe collégial composé selon de regles similaires a celles applicables au conseil d administration mais qui, outre divers pouvoirs propres, a pour mission le controle permanent de la gestion du directoire.* in DELGA, J. *Droit de l'entreprise. L'essentiel pour comprendre le droit. Partie 3.* Paris: Lamy, 2005. s. 726.

²⁸³ Jak uvádí např. i Černá in ČERNÁ, S. Francouzský zákon o modernizaci ekonomiky usnadňuje fungování zjednodušené společnosti na akcie. *Obchodněprávní revue.* Praha: C. H. BECK, 2009, č. 8. s. 211.

zakladatelů, jakou výši základního kapitálu stanoví prostřednictvím stanov společnosti (teoreticky lze i např. 1 €, ale v praxi se to běžně nestává). S.A.S. má také na rozdíl od S.A. absolutní volnost při vytváření organizační struktury společnosti, pouze je povinna zřídit jediný obligatorní orgán, a to prezidenta/předsedu (*président*)²⁸⁴. Pravomoci prezidenta/předsedy jsou stejné jako ve všech společnostech, tedy řídí společnost a reprezentuje ji navenek ve vztahu k třetím osobám²⁸⁵. Stanovy společnosti také mohou jmenovat další generální ředitele, či delegované generální ředitele, kteří mají stejné pravomoci jako prezident/předseda.

Unipersonální zjednodušená společnost na akcie (S.A.S.U.) je ovládána stejnými pravidly jako S.A.S., avšak založit jí může pouze jediná fyzická osoba.

V závěru bych snad pouze zmínil jedinou nevýhodu, kterou nalézám u obou výše zmíněných typů společností, a to, že nemohou veřejně nabízet své akcie²⁸⁶.

8.1.3 STRUČNÉ ZHODNOCENÍ ÚPRAVY ORGANIZACE AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI VE FRANCII

Podle mého názoru skýtá francouzská úprava organizační struktury akciové společnosti řadu aspektů, které by se mohly stát vážnou inspirací pro náměty de lege ferenda české úpravy akciového práva. Na druhou stranu obsahuje francouzská úprava situace, které mi přijdou zcela nelogické k dané věci, ba přímo kontraproduktivní. Blíže se výhodám i nevýhodám, které spatřuji v úpravě a.s. podle francouzské úpravy budu věnovat v následující, konečné kapitole této práce „Závěrečné teze a náměty de lege ferenda“.

8.2 VELKÁ BRITÁNIE A USA (ANGLOAMERICKÝ PRÁVNÍ SYSTÉM)

V úvodu této podkapitoly považuji za nezbytné, abych alespoň v min. nezbytné míře uvedl, co vlastně znamená angloamerický typ právní kultury. Zaměřím se v první řadě na jeho specifika oproti systému kontinentálnímu a

---

²⁸⁴ HESS-FALLON, B., SIMON, A-M. *Droit des affaires*. 16e éd. Paris: Dalloz, 2005. s. 220.

²⁸⁵ *Comme dans toutes les sociétés: pouvoir de gestion et de représentation*. in HESS-FALLON, B., SIMON, A-M. *Droit des affaires*. 16e éd. Paris: Dalloz, 2005. s. 220.

²⁸⁶ HESS-FALLON, B., SIMON, A-M. *Droit des affaires*. 16e éd. Paris: Dalloz, 2005. s. 223.

posléze na stručný pohled na organizační strukturu akciové společnosti v USA a UK.

Angloamerické právo (někdy také nazývané jako *anglosaské*) je zvláštním samostatným typem právního systému, který se uplatňuje mimo UK a USA i v dalších zemích (uvádí se, že zhruba 2,5 miliardy lidí žije v zemích s angloamerickým právním systémem). Angloamerické právo je založeno na tzv. obecném právu (*common law*). Jedná se o systém, který klade, oproti kontinentálnímu právnímu systému, zásadní význam na rozhodnutí soudů tzv. soudní precedenty (*case law*). Velice zjednodušeně lze říci, že již soudcem vyhlášený precedent je závazný pro rozhodnutí soudů v té samé či obdobné věci v budoucnu. Pro hlubší pohled do angloamerického právního systému bych si zde dovolil odkázat např. na velice obsáhlé dílo autorů *Kuhlíka a Seltenreicha: Dějiny angloamerického práva*²⁸⁷.

8.2.1 AKCIOVÁ SPOLEČNOST V ANGLOAMERICKÉM PRÁVNÍM SYSTÉMU

Ve Velké Británii je blízká českému typu a.s., a lze považovat za akciovou společnost dle českého pojetí tzv. **Public Limited Company (Plc)**, ve Spojených státech amerických, pak představuje a.s. dle našeho chápání tzv. **otevřená Corporation (©)** nebo také označované pouze jako tzv. **Company**.

Akciovou společnost v angloamerickém právním systému představuje 5 základních znaků:

- právní subjektivita,
- „omezená odpovědnost“,
- převoditelné akcie,
- centralizované řízení a
- sdílené vlastnictví ze strany „akcionářů“²⁸⁸.

Jak pro americké společnosti, tak stejně i pro ty britské, je vlastní monistický typ řídicí struktury (*Corporate Governance*). V čele společnosti stojí valná

---

²⁸⁷ KUKLÍK, J., SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha: LINDE, 2007. 880 s.

²⁸⁸ KRAAKMAN, R., *The Anatomy of Corporate Law: A comparative and functional Approach*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009. s. 5.

hromada (*shareholder meeting*) a dále je zřizován pouze jeden další obligatorní orgán, kterým je rada ředitelů²⁸⁹ (*board of directors*).

8.2.2 USA - CORPORATION (©) S VEŘEJNĚ OBCHODOVATELNÝMI AKCIEMI

Právní úprava americké korporace vychází z tzv. **Revised Model Business Corporation Act (RMBCA)**²⁹⁰. I zde samozřejmě stojí na vrcholu organizační struktury **Valná hromada**, na ní akcionáři (*shareholders*) uplatňují svá práva. Zasedání valné hromady můžeme u americké korporace dělit na jednotlivé typy, jedná se o:

- **výroční valnou hromadou** (*annual meeting*),
je svolávána radou ředitelů, termín určují stanovy společnosti (*articles of incorporation*), pokud není svolána do 6. měsíců od účetní závěrky (*fiscal year*), příp. do 15. měsíců od poslední výroční valné hromady, může kterýkoliv akcionář požádat soud o vydání rozhodnutí o jejím konání;
- **zvláštní valnou hromadou** (*special meeting*),
v českém právním prostředí je její obdobou mimořádné zasedání valné hromady, svolávána radou ředitelů, akcionáři (ovládajících alespoň 10% akcií) nebo soudem (v případě, že není svolána do 30-ti dní od podání žádosti akcionářů o její svolání); a
- **dílčí valnou hromadou** (*class meeting*),
konají se pouze pro akcionáře s určitým druhem akcií, zejména pro vyjasnění společného směru, a to před konáním obecné valné hromady²⁹¹.

Obdobně jako v ČR se akcionářům ohlašuje konání valné hromady písemnou pozvánkou (10 až 60 dní před konáním).

Myslím si, že více než v českém právním prostředí je v tom angloamerickém vidět význam tzv. **jednání akcionářů ve shodě**. Jednání ve shodě²⁹² má za cíl prosazení společného zájmu určitého okruhu osob. Na rozdíl od české úpravy se v USA můžeme setkat s tzv. hlasovacími trusty (*voting trusts*).

²⁸⁹ Obdoba termínu správní rada.

²⁹⁰ Jedná se v podstatě o vzor, který vypracoval Výbor pro korporální právo - sekce obchodního práva, **Americké advokátní komory**. V současné době je tento „vzor“ následován více jak v polovině států USA.

²⁹¹ Blíže BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. s. 164 - 165.

²⁹² Hlasování prostřednictvím zplnomocněného zástupce; hlasovací dohoda; hlasovací trust.

Hlasovací trust spočívá v tom, že akcionář převede své akci, a s tím spojená hlasovací práva na tzv. správce (*trustee*). Povinností správce je akcie spravovat ve prospěch původního akcionáře (nazývaný jako *beneficiary*), v hlasování není původním akcionářem nijak omezen a hlasuje pouze podle svého rozhodnutí²⁹³.

Podle stanovených pravidel (v RMBCA, příp. stanovy společnosti) akcionáři, mimo jiné, volí své reprezentanty, kteří řídí společnost a vystupují ve vztahu ke třetím osobám (statutární orgán dle českého pojetí). Takto zvolené osoby se nazývají ředitelé (*directors*) společnosti. Všichni ředitelé společnosti dohromady následně tvoří radu ředitelů²⁹⁴.

Rada ředitelů je orgán, který má ve společnosti jak funkci řídící, tak i kontrolní. Jedná se v podstatě stejně jako u správní rady kontinentální akciové společnosti o orgán, který v sobě soustřeďuje oba orgány dualistického modelu uspořádání – představenstvo a dozorčí radu. Rada ředitelů, resp. jeho jednotlivý ředitelé (*directors*) vykonávají pouze kontrolu a strategické řízení, kdežto operativní řízení společnosti delegují na jimi jmenované tzv. „výkonné funkcionáře“²⁹⁵ (*executive officer*), s nimiž uzavírají pracovní poměr²⁹⁶.

V americké korporaci se pak rozlišuje mezi tzv. běžnými řediteli (*outside directors*) a tzv. exekutivními řediteli (*inside directors*). **Exekutivním ředitelem** se může stát jak osoba stojící mimo společnost, tak i „běžný ředitel“, člen rady ředitelů. Aby byla ve společnosti zachována určitá rovnováha mezi řízením a kontrolou, která je v dualistickém modelu zajišťována inkompatibilitou členství v dozorčí radě a představenstvu, funguje americká korporace na zásadě, že *běžní ředitelé*, kteří plní kontrolní funkci, musí být v početní převaze nad *exekutivními řediteli*, kteří plní funkci řídící. Ještě bych zde zmínil Federální zákon Sarbanes-Oxley z roku 2002, který výše zmíněnou zásadu prohloubil požadavkem, aby byl např. výbor pro audit složený pouze z externích nezávislých ředitelů²⁹⁷.

---

²⁹³ Blíže BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. s. 167 – 168.

²⁹⁴ FERNANDO, A. C. *Corporate Governance. Principles, Policies and Practices*. India: Pearson Education, 2009. s. 188.

²⁹⁵ Jedná se *de facto* o výkonné ředitele.

²⁹⁶ BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. s. 161.

²⁹⁷ BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. s. 161.

Mezi další orgány rady ředitelů patří předseda/president (*president*), který může jmenovat své zástupce/asistenty (*vicepresidents*), dále je to tajemník (*secretary*) a pokladník (*treasurer*).

Ředitelé taky v rámci rady ředitelů zřizují různé výbory, např.: výbor pro odměňování, výbor pro audit, finanční výbor aj²⁹⁸.

Ohledně počtu členů statutárního orgánu společnosti, jejich funkčního období, věkového omezení apod., RMBCA nestanovuje žádné limity. Může být upraveno zákony jednotlivých států, jinak se ponechává úprava na stanovách (*articles of incorporation*).

8.2.3 UK - PUBLIC LIMITED COMPANY (PLC)

Právní úpravu akciové společnosti podle britského práva obsahuje, doslovně přeloženo, tzv. zákon o korporacích z roku 2006 (***The Companies Act***). Stejně jako v USA, tak i v britské akciové společnosti stojí na nejvyšší příčce orgánů **valná hromada** (stejně jako v americké angličtině *shareholder meeting*). Postavení valné hromady je upraveno rámcově stejně jako v USA společnostech.

Společnost řídí **rada ředitelů**, resp. její prezident (*president*), kterého volí členové rady ředitelů ze svého středu. Prezident si může zvolit jednoho, či více svých zástupců (*vicepresidents*). V případě, že společnost nejmenuje stejně jako v USA tzv. exekutivní ředitele (*executive directors*), pak je faktické řízení a reprezentace společnosti v rukou prezidenta rady ředitelů. V opačném (a běžnějším) případě, kdy rada ředitelů zaměstná tzv. exekutivní ředitele (běžně nazývaní jako **CEOs** – *chief executive officers*)²⁹⁹, je kontrolní funkce v rukou tzv. neexekutivních ředitelů (*non-executive directors*), což jsou běžní členové rady ředitelů, a každodenní fungování společnosti řídí výše uvedení exekutivní ředitelé.

The Companies Act stanovuje minimální počet ředitelů na dva (další úprava ponechána na stanovy spol.), a dále stanovuje určitá kritéria, která musí konkrétní osoba splnit, aby se mohla stát ředitelem: musí být starší 16. let, a zároveň nesmí

---

²⁹⁸ BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. s. 172.

²⁹⁹ FERNANDO, A. C. *Corporate Governance. Principles, Policies and Practices*. India: Pearson Education, 2009. s. 188.

být starší 70. let; nesmí se jednat o osobu, která způsobila bankrot v některé společnosti, příp. byla odvolána z funkce ředitele rozhodnutím soudu.

8.2.4 STRUČNÉ ZHODNOCENÍ ÚPRAVY ORGANIZACE AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI V ANGLOAMERICKÉM PRÁVNÍM SYSTÉMU

Organizační struktura akciových společností v USA a UK je podle mého názoru v konečném pohledu velice podobná organizační struktuře společností kontinentálních. Určité specifika se samozřejmě i zde objevují, avšak osobně je nepovažuji za diametrálně rozdílné oproti kontinentální organizační struktuře. Bližšímu srovnání a závěrům, ke kterým jsem došel, po stručném náhledu do tématu organizační struktury akciových společností v angloamerickém právním prostředí, se budu věnovat, stejně jako zhodnocení úpravy francouzské, v následující závěrečné kapitole této práce „*Závěrečné teze a náměty de lege ferenda*“.

9 ZÁVĚREČNÉ TEZE A NÁMĚTY DE LEGE FERENDA

Závěrečnou kapitolu této práce bych chtěl věnovat celkovému shrnutí tématu organizační struktury akciové společnosti, a případným návrhům *de lege ferenda*. Po zpracování celé problematiky ohledně orgánů a.s., je myslím na místě, abych přiznal, že při výběru tématu této práce jsem ani zdaleka netušil, o jak rozsáhlou problematiku se jedná. Přímo či nepřímo souvisejících institutů, které se váží k organizační struktuře a.s. je nepřeborné množství. Především s ohledem na rozsah této problematiky nebylo v možnostech této práce věnovat se látce orgánů a.s. ze všech pohledů, jak by si určitě vzhledem k svému významu zasloužila.

Po prostudování základní odborné literatury (kam řadím díla autorů: *Eliáše, Dvořáka, Dědiče, Štenglové, Černé a Čecha*), přede mnou stála otázka jak celkově pojmout zpracování tohoto rozsáhlého tématu. Po delší úvaze jsem se rozhodl, že zpracovat téma organizační struktury a.s. komplexně v celé své šíři, není reálné. Řadu institutů jsem proto v této práci pouze okrajově zmínil, některé příp. vůbec do práce nezařadil. V každém případě jsem se alespoň snažil, vždy odkázat minimálně na jedno z odborných děl výše zmíněných autorů.

Hlavní myšlenkou této práce bylo pokusit se vytvořit souhrnný a kompaktní obraz dané problematiky; zaměřit se na fungování orgánů a.s. v praxi, a v neposlední řadě komparovat platnou úpravu s nově přicházejícím zákonem o obchodních korporacích, jakožto i s úpravou zahraniční.

Pokud se ohlédnu zpět celou prací, je podle mého názoru možné shledat právní úpravu institutu organizační struktury a.s. za dostatečnou (již s přihlédnutím k novému ZoOK). Nad určitými dílčími změnami by se však bylo možné v souvislosti s jednotlivými orgány a.s. přinejmenším zamyslet.

Při zpracování kapitoly, která se zabývala valnou hromadou, jsem nedospěl k žádným zásadním či sporným otázkám, které by potřebovaly zcela rozdílnou úpravu, než obsahuje ObchZ. Troufám si říci, že ke stejným závěrům došel i zákonodárce při přípravě nového ZoOK, jelikož ani ten neobsahuje žádné zásadní změny oproti současnému rámci valné hromady. Některé dílčí změny se

samozřejmě v ZoOK přeci jen objevují a na každou takovou změnu jsem se vždy snažil v textu upozornit. I přes všechno výše uvedené, přeci jenom ZoOK zavádí do úpravy organizace a.s. tzv. kumulativní hlasování, ve vztahu s volbou členů statutárního orgánu společnosti. Podle mého názoru v tomto udělal zákonodárce krok správným směrem, jelikož po nabytí účinnosti ZoOK budou mít i menší akcionáři větší možnost prosadit do statutárního orgánu své osoby.

Podle mého názoru by po komparaci se zahraniční úpravou stála za zmínku úvaha nad tím, zda by nebylo příhodné do české úpravy a.s. zařadit také možnost vytvářet tzv. *hlasovací trusty*³⁰⁰, jako je tomu u amerických společností. Možnost založit hlasovací trust by podle mě v české úpravě (která si myslím je v oblasti úpravy akciového práva na světové úrovni) našla své místo.

Představenstvo společnosti je orgán a.s., u kterého se vlivem ZoOK projeví více změn než u výše jmenované valné hromady, avšak stejně jako u valné hromady bude zachován její původní rámec. Jako první bych zde jmenoval např. to, že od 1. 1. 2014 bude možné, aby se členem představenstva stala právnická osoba. Zásadní změny se dočkáme ohledně odměňování členů představenstva, kdy od nabytí účinnosti ZoOK se stane takový výkon funkce zásadně bezplatný.

Pokud bych se měl zaměřit na srovnání se zahraniční úpravou, objevuje se zde úprava určitých institutů, kterými bychom se mohli nechat při úpravě představenstva inspirovat, na druhé straně však zahraniční úprava obsahuje instituty, které jsou podle mě velice neúčelné.

Konkrétní rozdíly oproti české úpravě jsou zřejmé hned po přečtení kapitoly 8. *Komparace s právními řády*. Dále bych zde tedy vyzdvihl pouze rozdíly, které mě zaujaly, a podle mě by mohly inspirovat české zákonodárce při budoucí úpravě. Nejvíce mne pak zaujalo, že ve Francii je mimo určení spodního věkového limitu pro výkon funkce člena představenstva, stanoven i limit horní, a to na 65 let. Osobně považuji stanovení jak spodního, tak i horního věkového limitu za více než účelné. Rozdílně je ve Francii řešena i otázka funkčního období představenstva, kdy se funkční období neváže k jednotlivým členům, ale k představenstvu jako celku. Smysl takové úpravy jsem v ničem nenašel, proto bych zachoval naši

---

³⁰⁰ Blíže k hlasovacím trustům podkapitola 8.2.2 *USA – Corporation* © s veřejně obchodovatelnými akciemi, s. 120 – 121 této práce.

současnou úpravu. Co se týče dalšího, je představenstvo ve Francii upraveno obdobně jako v ČR. Úpravou UK a USA se nezabývám, jelikož v těchto právních řádech jsou akciové společnosti zakládány pouze na základě monistického modelu uspořádání společnosti, tudíž se u nich představenstvo neobjevuje.

Jako poslední obligatorní orgán akciové společnosti je dozorčí rada. Stejně jako u předchozích orgánů, ani dozorčí rada nedoznala novým ZoOK zásadních změn a její původní rámec zůstává zachován i nadále. Avšak zcela beze změn úprava dozorčí rady nezůstala, a pokud bych měl vybrat největší změnu oproti současné úpravě, zcela určitě musím zmínit, že v ZoOK se upouští od zakotvení účasti zaměstnanců v dozorčí radě a potřebné změny, které navazují na účast zaměstnanců ve vazbě na právo jejich vlivu podle zákona o přeměnách, budou řešeny v doprovodných předpisech.

Zahraniční právní úpravy podle mého názoru nepřinášejí v souvislosti s úpravou dozorčí rady nic zásadního, co by stálo za hlubší úvahu ohledně implementace do našeho právního řádu.

V další kapitole bylo zpracováno téma *Souběhu funkcí*, kterým se odborná veřejnost v ČR zabývá téměř 20 let. Neuvědomuji si, že bych při zpracování zahraniční literatury někde narazil na problém ohledně souběhu funkce ve statutárním orgánu s pracovním poměrem v téže společnosti a v zahr. úpravách je podle mě *de facto* možný. Zajímavé bude si počkat, jakým způsobem bude souběh funkcí interpretován po nabytí účinnosti nového zákona o obchodních korporacích, který podle mě problematiku ohledně souběhu funkce více či méně vypouští.

Kapitolu ohledně *Zvláštních orgánů a.s., s přihlédnutím k ČD Cargo a.s.*, jsem do této práce zařadil zejména ze systematických důvodů, kdy si myslím, že by nebylo vhodné tento institutu při zpracování organizační struktury a.s. zcela vynechat. „S přihlédnutím k“ ČD Cargo a.s. jsem zvolil především proto, že jsem chtěl do práce také zařadit pohled z praxe, jak mohou být zvláštní orgány a.s. upraveny stanovami konkrétní společnosti.

Jak již bylo uvedeno v úvodu, tato práce si kladla za hlavní cíl pokusit se vytvořit souhrnný a kompaktní obraz orgánů akciové společnosti, což se podle mého sebekritického názoru v rámci možností povedlo.

CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

As a topic of this thesis I have chosen organizational structure of the joint stock company. The theme I chose primarily because I consider a joint stock company as one of the most important legal forms of business and further, I would like to devote it this type of company in my future legal practice.

When processing the topic of this thesis, I especially based on Czech and foreign literature, but also many of professional articles through the Internet, all the resources then give at the end of this work.

The thesis is divided into nine main chapters.

The first chapter deals with the a general definition of the objectives of this work, as well as a brief description of the basic properties of the company. It also contains an introduction to both models, the internal organization of joint stock companies (dualistic and monistic) and at the end of this part are mentioned Codes of Corporate Governance.

The second through fourth chapter deals individually each of the three organs obligatory at joint stock company, the General Meeting, the Board of Directors and the Supervisory Board. In the chapters are described the main principles on which they are based, their functioning with examples from practice, as well as parts that draw attention to changes that will bring a new law on the Act of business corporations since 2014.

It includes a fifth chapter, which describes in more detail at the Czech stock law hotly debated problem concerning concurrence functions of the Board of Directors members with employment in the same company.

The sixth chapter complements the three obligatory organs of joint stock company by other facultative organs that may create „outside the law“. A whole chapter is based on practice, specifically of the ČD Cargo's Articles of Association

At the end of this work are included comparative chapters seven and eight. The seventh chapter brings us mainly focus on European joint stock company. The eighth chapter is focused on comparison of the organizational structure of public limited companies in France, Great Britain and the USA.

The last chapter nine then only summarizes all the information to which we have come, in during processing this thesis and try to make some suggestions *de lege ferenda*.

POUŽITÉ ZDROJE

Knižní publikace – české:

1. BOHÁČEK, M. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: LINDE, 2007. 346 s. ISBN: 978-80-7201-685-3.
2. ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*, Praha: ASPI, 2006. 306 s. ISBN 80-7357-164-1.
3. DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská akciová společnost*. Praha: Bova Polygon, 2006. 632 s. ISBN 80-7273-133-5.
4. DĚDIČ, J., LASÁK, J. *Právo kapitálových obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem. 1. díl*, Praha: LINDE, 2010. 990 s. ISBN 978-80-7201-781-2.
5. DĚDIČ, J., LASÁK, J. *Právo kapitálových obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem. 2. díl*, Praha: LINDE, 2010. 990 s. ISBN 978-80-7201-781-2.
6. DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KŘÍŽ, R., ČECH, P. *Akciové společnosti. 7. přepracované vydání*. Praha: C. H. BECK, 2012. 697 s. ISBN 978-80-7400-404-9.
7. DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání*. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7.
8. ELIÁŠ, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. 433 s. ISBN 80-7201-232-0.
9. ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010. 538 s. ISBN 978-80-7400-048-5.
10. HAVEL, B., a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9.
11. HEJDA, J. *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*. Praha: LINDE, 2006. 191 s. ISBN 80-7201-585-0.
12. CHROMÁ, M. *Anglicko-český právní slovník: English-Czech law dictionary. 3. vyd.* Voznice: Leda, 2010. 341 s. ISBN 978-80-7335-248-6.
13. KLUSOŇ, V. *Moderní korporace v soudobém kapitalismu*. Praha: Karolinum, 2010. 315 s. ISBN 978-80-246-1795-4.
14. KŘÍŽ, R. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. 255 s. ISBN 80-85963-48-5.

15. LARIŠOVÁ, M. *Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 312 s. ISBN 978-80-7380-111-3.
16. LASÁK, J., HAVEL, B. *Kompendium korporálního práva*. Praha: C. H. BECK, 2011. 240 s. ISBN 978-80-7400-018-8.
17. PELIKÁNOVÁ, I., ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl*, Praha: ASPI, 2006. 548 s. ISBN 80-7357-149-8.
18. RADA, I. a kol. *Jednatelé s.r.o. Představenstvo a.s. 2. dopl. a aktualiz. vyd.* Praha: LINDE, 2004. 199 s. ISBN 80-86131-55-6.
19. ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. Praha: C. H. Beck, 2010. 199 s. ISBN 978-80-7400-346-2.
20. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání*. Praha: C. H. BECK, 2006. 1528 s. ISBN 80-7179-487-2.

Knižní publikace – zahraniční:

1. DAVIES, P., GOWER, L. *Gower & Davies' Principles of modern company law*. London: Sweet & Maxwell, 2008. 1258 s. ISBN 978-0-421-94900-3.
2. DELGA, J. *Droit de l'entreprise. L'essentiel pour comprendre le droit. Partie 3*. Paris: Lamy, 2005. 3182 s. ISBN 2-7212-1100-5.
3. FERNANDO, A. C. *Corporate Governance. Principles, Policies and Practices*. India: Pearson Education, 2009. 572 s. ISBN 978-81-7758-565-0.
4. GOMEZ-BASSAC, V. *Droit des sociétés*. Vanves: Foucher, 2009. 247 s. ISBN 978-2-21-611291-3.
5. HECTOR, N. *Droit des sociétés*. Paris: Nathan Scolaire, 2011. 200 s. ISBN: 978-2-09-161781-7.
6. HESS-FALLON, B., SIMON, A-M. *Droit des affaires*. 16e éd. Paris: Dalloz, 2005. 390 s. ISBN 224706072 2.
7. KRAAKMAN, R., ARMOUR, J., DAVIES, P., ENRIQUES, L., HANSMANN, B. H., HERTIG, G., HOPT, J. K., KANDA, H., ROCK, B. E. *The Anatomy of Corporate Law: A comparative and functional Approach. 2nd ed.* Oxford: Oxford University Press, 2009. 322 s. ISBN 978-0-19-956584-9.
8. LEMEUNIER, F. *Société anonyme: Constitution, Gestion, Évolution*. 20e éd. Paris: Dalloz-Sirey, 2007. 662 s. ISBN 978-2-2470-7644-4.
9. MÄNTYSAARI, P. *Comparative corporate governance: Shareholders as a Rule-maker*. Berlin: Springer, 2005. 453 s. ISBN 3-540-25380-7.
10. MESTRE, J., PANCAZI, M-E. *Droit commercial. Droit interne et aspects de droit international*. 26e éd. Paris: L.G.D.J., 2003. 1055 s. ISBN 2.275.02374.7.

11. MORVAN, D., GÉRARDIN, F. *Le Robert de poche plus*. Paris: Dictionnaires Le Robert-Sejer, 2011. 1074 s. ISBN 978-2-84902-900-8.
12. MOULIN, J-M. *Droit des Sociétés et des groupes*. 5e éd. Paris: Gualino, 2011. 229 s. ISBN 978-2-297-01503-5.
13. SALGADO, M. B. *Droit des sociétés*. 3e éd. Paris: Bréal, 2010. 292 s. ISBN 978-2-7495-0934-1.

Tištěná periodika:

1. ČECH, P. Statutární orgán, zaměstnanec, nebo od každého trochu? *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 2009, č. 02, s. 22 - 33. ISSN 1210-4817.
2. ČERNÁ, S. Francouzský zákon o modernizaci ekonomiky usnadňuje fungování zjednodušené společnosti na akcie. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2009, roč. 1, č. 8, s. 211-214. ISSN 1213-5313.
3. ČERNÁ, S. Výbor pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2010, roč. 2, č. 8, s. 223 - 230. ISSN 1213-5313.
4. DĚDIČ, J. K právní povaze usnesení valné hromady v rekodifikaci soukromého práva. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2011, roč. 3, č. 11, s. 325 - 332. ISSN 1213-5313.
5. HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2010, roč. 2, č. 3, s. 70 – 74. ISSN 1213-5313.
6. HOLEŠOVSKÝ, J. Rozhodnutí mimo valnou hromadu. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2011, roč. 3, č. 6, s. 163 – 192. ISSN 1213-5313.
7. LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. BECK, 2012, roč. 4, č. 2, s. 46 - 51. ISSN 1213-5313.
8. ŠTENGLOVÁ, I. Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva. *Právo a podnikání*. 2002, č. 12. ISSN 1211-1120.

Právní předpisy – ve znění pozdějších předpisů:

1. Zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů
2. Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev
3. Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
5. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

6. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
7. Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti
8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014
9. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích), účinný od 1. 1. 2014
10. Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů
11. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Soudní rozhodnutí:

➤ 1. – 17. plné znění rozhodnutí přístupné na *SALVIA – záložka judikatura*.
 [online]. posl. aktualizace 25. 2. 2013. Dostupné na
 <<http://www.salvia.gurkol.net>>

1. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009
2. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010
3. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009
4. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2003, sp. zn. 7 Tdo 107/2003
5. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007
6. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005
7. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 433/2007
8. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009
9. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003
10. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007
11. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 29 Odo 996/2004
12. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003
13. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 1200/2005
14. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4566/2009
15. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1159/2010
16. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006
17. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 3 Ads 39/2003
 [dostupné také ve formátu pdf. na <http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2003/0039_3Ads_0300085A_prevedeno.pdf>]
18. usnesení Vrchního soudu v Praze, ze dne 28. 2. 2000, sp. zn. 7 Cmo 55/99
19. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 7 Cmo 418/05
20. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cmo 108/92
21. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/98

Evropská legislativa:

1. Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti (SE), ve znění pozdějších předpisů
2. Směrnice rady 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců

Internetové články:

a) epravo.cz:

1. KREJSA, J. *Societas europaea – Evropská akciová společnost I (historický vývoj, cíle a prameny)*. [online]. epravo.cz, 10. 6. 2004, [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/societas-europaea-evropska-akciová-spolecnost-i-historicky-vyvoj-cile-a-prameny-26698.html>>
2. LASÁK, J. *Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekodifikace*. [online]. epravo.cz, 13. 9. 2011, [cit. 13. 2. 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekodifikace-76933.html>>
3. LINDNEROVÁ, M. *Elektronické uveřejňování oznámení o svolání valné hromady*. [online]. epravo.cz, 28. 6. 2008, [cit. 1. 4. 2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/elektronicke-uverejnovani-oznameni-o-svolani-valne-hromady-54986.html>>
4. MOLNÁROVÁ, G. *Vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a právo domáhat se jej – část I.* [online]. epravo.cz, 12. 6. 2003, [cit. 26. 4. 2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vysloveni-neplatnosti-usneseni-valne-hromady-a-pravo-domahat-se-jej-cast-i-21761.html>>
5. PUJMAN, M. *Opakovaná kooptace člena představenstva akciové společnosti*. [online]. epravo.cz, 22. 11. 2012, [posl. aktual. 15. 1. 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/opakovana-kooptace-clena-predstavenstva-akciové-spolecnosti-87221.html>>
6. ROPKOVÁ, A. *Kooptace versus volba náhradních členů statutárních orgánů pro futuro*. [online]. epravo.cz, 25. 9. 2012, [posl. aktual. 15. 1. 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/kooptace-versus-volba-nahradnich-clenu-statutarnich-organu-pro-futuro-85221.html>>
7. SUM, T., MICHONĚ, D. *Rozhodování jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady*. [online]. epravo.cz, 20. 6. 2008, [posl. aktual. 13. 2. 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodovani-jedineho-akcionare-pri-vykonu-pusobnosti-valne-hromady-54987.html>>

8. VAŇASOVÁ, M. *Novela obchodního zákoníku s účinností od 1. 1. 2012 – co to znamená v praxi?* [online]. epravo.cz, 8. 2. 2012, [cit. 13. 2. 2013]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obchodniho-zakoniku-s-ucinnosti-od-1-1-2012-co-to-znamenava-v-praxi-80130.html>
- b) souběh funkce
  1. BĚHOUNEK, P. Souběh funkcí statutárních orgánů – aktuální legislativní změny. [online]. behounek.eu, 20. 2. 2012, [posl. aktual. 8. 9. 2012]. Dostupné na <http://www.behounek.eu/news/soubeh-funkci-statutarnich-organu-aktualni-legislativni-zmeny/>
  2. ČECH, P. *Parlament legalizoval tzv. souběhy funkcí.* [online]. listopad 2011, [posl. aktual. 8. 9. 2012]. Dostupné ve formátu pdf. na <http://www.glatzova.com/pdfdownload.php?id=24>
  3. člen sdružení HVH LEGAL PRAHA, ve spolupráci s členem sdružení APOGEO. *Souběh funkcí člena statutárního orgánu a manažera.* [online]. sme-union.cz, [posl. aktual. 7. 9. 2012]. Dostupné na <http://www.sme-union.cz/wp-content/uploads/2011/07/Soub%C4%9Bh-funkc%C3%AD-%C4%8Dlena-statut.-org%C3%A1nu-a-mana%C5%BEera.pdf>
  4. DOBEŠ, P. *Souběh funkcí řeší novela jen částečně.* [online]. epravo.cz, 11. 9. 2012, [posl. aktual. 7. 9. 2012]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-funkci-resi-novela-jen-castece-85194.html>
  5. Hospodářská komora ČR. *Souběh funkcí z pohledu daní.* [online]. businessinfo.cz, 11. 3. 2012, [posl. aktual. 7. 9. 2012]. Dostupné na <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/soubeh-funkci-z-pohledu-dani-12380.html>
  6. MIKULÁŠ, Z. *Souběh funkcí aneb může člen představenstva působit jako generální ředitel?* [online]. epravo.cz, 23. 9. 2010, [cit. 14. 7. 2012]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-funkci-aneb-muze-clen-predstavenstva-pusobit-jako-generalni-reditel-66370.html>
  7. NOVÁKOVÁ, P. *Souběh včera, dnes a zítra. Co čeká podnikatele od roku 2014?* [online]. patria.cz, 10. 4. 2012, [cit. 9. 7. 2012]. Dostupné na <http://www.patria.cz/pravo/2043099/soubeh-vcera-dnes-a-zitra-co-ceka-podnikatele-od-roku-2014.html>
  8. PROCHÁZKA, J., BEZECNÝ, R. *Souběh funkcí může šéfy dál připravit o mzdu a důchod.* [online]. aktualne.centrum.cz, 31. 1. 2012, [posl. aktual. 8. 9. 2012]. Dostupné na <http://aktualne.centrum.cz/finance/prace/clanek.phtml?id=731031>
  9. RADA, I. *Kdy je možný souběh funkce člena představenstva a.s. a vedoucího zaměstnance.* [online]. radapartner.cz, 5. 1. 2006, [cit. 10. 7. 2012]. Dostupné na <http://www.radapartner.cz/clanky/17.pdf>

10. Svaz průmyslu a dopravy ČR. *Souběh funkce po 1. 1. 2012*. [online]. socr.cz, [posl. aktual. 13. 2. 2013]. Dostupné na <<http://www.socr.cz/legislativa/soubeh-funkce-po-1-1-2012>>
- c) různé
  1. BODNAR, T. *Významné změny v právní úpravě akciových společností – změny v právní úpravě orgánů akciové společnosti*. [online]. seminar-v-peci.cz, 10. 4. 2012, [cit. 13. 2. 2013]. Dostupné na <<http://seminar-v-peci.cz/vyznamne-zmeny-v-pravni-uprave-akciovych-spolocnosti-zmeny-v-pravni-uprave-organu-akciove-spolocnosti/>>
  2. DOLEČEK, M. *Nadnárodní formy společností – Evropská akciová společnost*. [online]. BusinessInfo.cz, 30. 9. 2008, [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné na <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/nadnarodni-formy-spolocnosti-eas-opu/1000818/50052>>
  3. *K vyslovení nicotnosti usnesení valné hromady po 1. 12. 2009*. [online]. profipravo.cz, 2. 5. 2012, [cit. 26. 4. 2012]. Dostupné na <http://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=10&id_article=256014&csum=ce7883c7>
  4. MÍKOVEC, J. *Akciové společnosti čekají povinné internetové stránky*. [online]. patria.cz, 31. 1. 2013, [posl. aktual. 20. 3. 2013]. Dostupné na <http://www.patria.cz/pravo/2254144/akciove-spolocnosti-cekaji-povinne-internetove-stranky.html>
  5. RIEDLOVÁ, M., MICKOVÁ, M. *Statutární orgány dle zákona o obchodních korporacích – vybrané otázky*. [online]. Rekodifikační novinky, červen 2012, [posl. aktual 12. 8. 2012]. Dostupné ve formátu pdf. na <http://www.havelholas ek.cz/images/stories/publikace/rekodifikacni_novinky_cz_2012_06.pdf>
  6. Code de commerce (francouzský obchodní zákoník). [online]. Dostupný na <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379>
  7. Jednotný evropský akt. [online]. Dostupný ve formátu pdf. na <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>>
  8. *Kodex správy a řízení společnosti*. [online]. Dostupný na <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fnm_sprava_kodex_21998.html>

Internetové zdroje:

1. Stránky Českého statistického úřadu. Dostupný na <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>>
2. <http://obcanskyzakonik.justice.cz>

3. <http://salvia.gurkol.net>
4. <http://www.afef.org>